

EVANGÉLIKUS Élet

Bepillantás
egy nagy történész
műhelyébe

Lyukas zászlók
üzenete

Miként ír a borról
a Biblia?

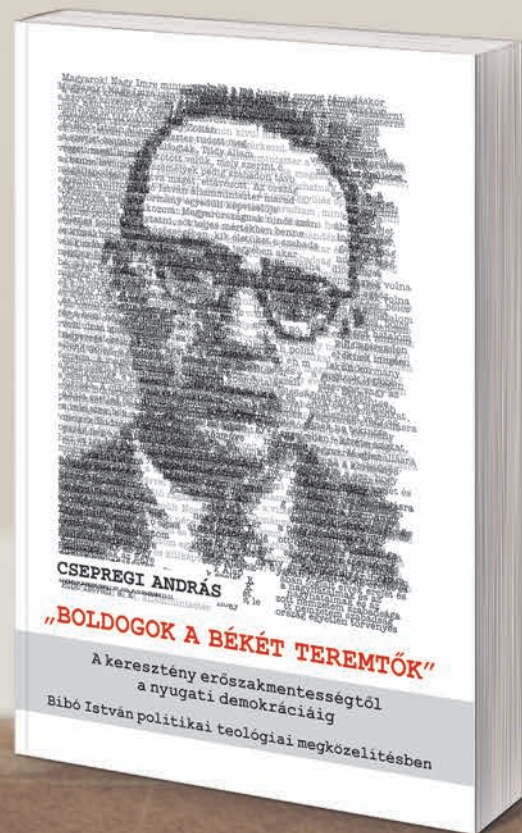

*Bibliavasárnap
– változatok
a Szentírás
népszerűsítésére*

MEGJELENT!

CSEPREGI ANDRÁS

„Boldogok a békét teremtők”

3600 Ft

A keresztény
erőszakmentességtől
a nyugati demokráciáig
Bibó István
politikai teológiai
megközelítésben

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

SZAVAK ÉS TETTEK

Október közepén járva, a szüreti és az aratási hálaadó istentiszteletek után az időben – és éppen ezért talán lélekben is – hozzánk legközelebb lévő nemzeti ünnepünkre készülünk, gondolunk. Homoki Pál soltvadkertesi esperes a *Lyukas zászlók üzenete* című írásában arra hívja fel a figyelmet, hogy hatvanöt évvel a forradalom után, akárcsak anno a zászló közepéből a diktatúra jelképét, most „ki kell vágnunk mindazt, ami diaboloszi módon összezavar, és megpróbál elválasztani Krisztus megvallásától, az így támadó úrbe pedig oda kell helyeznünk a példamutató krisztusi szeretet cselekedeteit”.

Az *Égtájéoló* rovatban Szemerei János püspök emlékeztet: „A mindenség porszemnyi vándoraiként rácsodálkozhatunk arra, hogy bár nem körülöttünk forog a világ, de aki a semmiből létrehívta a számunkra felfoghatatlanul hatalmas mindenséget, és akitől mi is az életünket kaptunk, az parányi voltunk ellenére is számotart minket.”

Küldetés rovatunkban Lázárné Skorika Katalin a betűk, a szavak és a Lélek erejéről ír személyes hangvétellel, míg a *Cantate* rovatban Ecsedi Zsuzsa most Pieterszoon Sweelinck orgonistazenészerzőre irányítja a figyelmet, aki sokrétűen járult hozzá a 16–17. század fordulójának gazdag zenetörténetéhez.

A mosoly, a nevetés közös gyógyulásunk, épülésünk fontos aktusa lehet – állapítja meg Sággy Balázs, a Domonyi Evangélikus Egyházközség lelkesze *Az igehirdető műhelyében* című rovatunkban.

Kevesen tudják, hogy Mályusz Elemér professzor, a 20. század egyik legnagyobb magyar történésze, nemzetközi híru középkorász a második világháború utáni nehéz években meghatározó módon hozzájárult az evangélikus levéltár koncepciójának és működésének megújításához. Nemrégiben megjelent visszaemlékezései fontos és érdekes kordokumentumok, amelyek nem csak a történészek érdeklődésére tarthatnak számot.

■ KÉZDI BEÁTA

Változatok a Szentírás népszerűsítésére

Az október 31-ét megelőző vasárnapot bibliavasárnapként is ünnepeljük. Ennek apropóján kerestük fel a Magyar Bibliatársulat főtítkárát, dr. Pecsuk Ottót, akivel nemcsak a hazai protestáns bibliakiadás helyzetéről, hanem a dramatizált, illetve a jelynelvi Bibliáról is beszélgettünk.

18. oldal

Barlangtól a sajtóműhelyig

A háromgyermekes Farkas házaspárhoz sok kérdéssel érkeztünk. Mindenekelőtt azzal, katolikus–evangélikus párként hogyan él meg a hitüket, de a kézműves sajtókészítés titkairól is érdeklődtünk. Szavaik nyomán kiderült: mindkét területen Isten gondviselő, formáló szeretetét tapasztalhatják meg.

23. oldal

Miként ír a borról a Biblia?

A ma embere nemigen figyel már a szüret időszakára, sokan valójában el is feledkeztek róla, kultúránknak mennyire szerves része a szőlő gondozása és a bor előállítása. Cikkünkben bemutatjuk, a bibliai időkben milyen szerepe volt az ősi nedűnek, és mit olvashatunk róla a Szentírásban.

32. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Bogdányi Mária	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Varga Tamás	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Szemerei János püspök írása	14
Az igehirdető műhelyében • Az íróasztalnál és a kertben: Sággy Balázs	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Interjú • Dr. Pecsuk Ottóval, a Magyar Bibliatársulat főtítkárával beszélgettünk ...	18
Múltidéző • Bepillantás egy nagy történész műhelyébe	20
Jegyzet • Lyukas zászlók üzenete	22
Riport • Barlangtól a sajtóműhelyig	23
Ajánló • Egy csabai evangélikustól egy csabai evangélikusról	26
Ajánló • Azt gondolja, tudja, miért teszi, veszi azt, amit?	27
Cantate • Német orgonisták gyártója	28
Küldetés • Betűk és az éltető Lélek	29
Ajánló • Mit olvassunk a reformáció hónapjában?	30
Nézőté • Hatalmas ötletek, apró darabok	31
Kötőszó-szemle • Itáláldozattól az úrvacsoráig	32
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	34
Krónika • Hírek, tudósítások	37
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Bencze András	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Gömbös Tamás	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Varga-Tóth Tímea hitoktató, presbiter – Dunakeszi. Úgy érzem, hogy Isten nélkül nem tudnék létezni, vagyis az istenhit nélküli létem örök üresség lenne. Azt azonban tudom, hogy semmit sem veszítek azáltal, hogy Istenben hiszek, és keresztényként próbálok élni. A templomba járás, az istenhit megélése nemcsak az én életem része, hanem az egész családomé is. Sokat beszélgetünk otthon erről.

Ajándék, hogy hitoktatóként bejárhatunk az iskolákba, és részesei lehetünk az oktatásnak. A dunakeszi iskolák elfogadóak és támogatóak. Közreműködést és segítőkészséget tapasztalok a tanártársak felől. Hitoktatás közben arra törekszem, hogy a gyermekek érezzék: ez az óra olyan, ami másként határozza meg az életüket. A hit-tanórákon hangsúlyozni szoktam, hogy az evangélikusságunkat abban is meg tudjuk élni, hogy merünk kérdezni, kételkedni és elfogadni. Egyházunk szabadsága, hogy választhatunk. Bár én beleszülettem, de választhattam, hogy evangélikus leszek, és azt is, hogy a dunakeszi gyülekezetben kívánom a közösségemet megtalálni.

A hitoktatói hivatás nem merül ki a hittan tanításában, sokkal inkább gyülekezeti munkatársi szolgálatnak felel meg. A gyermekek találkoznak velem a templomudvarban, gyülekezeti rendezvényeken, de ökumenikus összejöveteleken is. Férfimmal és gyermekeimmel pedig ott vagyunk a családi istentiszteleteken. Ez sokat számít a diákoknak. A hatás pedig nem marad el: a különböző alkalmak, gyermekszolgálatok által mára egyre több család csatlakozik aktívan a gyülekezethez.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Johannita lovagokat avattak

Közgyűlést tartott szeptember 24–26. között a Johannita Rend Magyar Tagozata. A szombati ünnepi istentiszteleten dr. Zalatnay István református lelkész, teológiai tanár hirdette Isten ígését, míg a liturgiát Gregersen-Labossa György evangélikus lelkész, tagozati káplán vezette. Tomcsányi István vezérlő kommandátor

előtt öt új lovag tett esküt, és egy várományos fiatalember is a közösség tagjává lehetett. Evangélikus egyházunk tagjai közül dr. Decmann Ábel orvos felvételt nyert a lovagi közösségbe, Gregersen-Labossa György Máttyás teológushallgató pedig a fiatal várományosok körébe léphetett.

Johannita Rend Magyar Tagozata

ORATIO OECUMENICA

Jó Istenünk! Áldunk és magasztalunk téged, mert hűséged végtelen, szereteted örök. Elhordozod az embervilág millió bűnét és az abból felkiáltó fájdalmat. Igéddel szüntelen hívogatsz, hogy nálad találjunk nyugalmat, tiszta örömet és erőt életünk küzdelmeiben.

Jézus Krisztus! Egyházad közösségében jövünk hozzád, mert megígérted, hogy meghallgatod a tiéd imádságát, és megadod kéréseinket. Kérünk téged gyülekezeteinkért és lelkipásztorainkért, hogy a gyorsan pergő időben megtaláljuk a nekünk rendelt küldetést. Elfogadva meghívásodat, életünkkel és szavainkkal egyaránt tanúskodjunk arról, hogy királyi menyegző, boldogság és tisztesség vár ránk oldaladon. Segíts, hogy téled kapott istengyermeki méltóságunkat megbecsüljük, el ne veszítsük. Te biztatsz: „...tartsd meg, amid van, hogy senki el ne vegye koronádat.” Add, hogy a sürgetést, amellyel országodba hívogatsz, éreztetni tudjuk mindenkivel, akit ránk bízol.

A felgyorsult események között könyörgünk világunkért. Mindenekelőtt hazánkért, de minden más népert is. Az idő rövidre van szabva. Az erőszak és a hazugság lelke szétáradt a világba. Kérünk, fékezd meg a gonosz erőit. Ne engedd, hogy a megtévesztés és elhitetés végképp elfordítsa az emberek szívét az igazságtól.

Szentlélek Isten! Áradj ki közöttünk! Légy szószólónk az Atyánál! A halál világában engedj megtérnünk ahhoz, aki az élet. Teremts újjá erőd-del, hogy a szenvedésben legyen vigasztalásunk, a harcban kitarásunk, az élet dolgaiban bölcsességünk, halálban vagy gyászban reménységünk. Nélküled koldusok vagyunk.

Istenünk! Könyörgünk nemcsak testvéreinkért a hitben, hanem minden emberért, ellenségeinkért, rosszakaróinkért is. Minden embert befogadó irgalmaddal tekints világunkra. Könyörülj rajtunk! Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 20. VASÁRNAP – ÉZS 29,13–19

Az igazi istentisztelet

A látszat csal. Hans Christian Andersen dán meseíró *A császár új ruhája* című meséjében a rátarti, divatmániás császárt megtréfálja két csaló. Mesterembereknek adják ki magukat, és új, csodálatos ruhát készítenek neki drága pénzért. Azt mondják, hogy a varázslatos kelme azok számára, akik buták, és alkalmatlanok az általuk betöltött tisztségre, láthatatlanná válik. Ezt persze senki nem meri vállalni, ezért mindenki úgy tesz, mintha látná a mesterművet, még maga a császár is.

Amikor felvonul, hogy mindenki megcsodálhassa őt és az új ruhát, mindenhol ezt hallja: „Milyen gyönyörű a császár új ruhája! Milyen gazdag az uszálya, s milyen jól illik neki!” Senki se meri bevallani, hogy nem lát semmit, hiszen akkor a többiek a tiszttségére méltatlannak vagy butának tartanák. A császárnak még egy ruháját se csodálták meg ennyire. Egyetlen őszinte vélemény hangzik el a sorokból, egy kisgyermek így kiabál: „De hiszen nincs is rajta semmi!”

Hamis felszín – igaz mélység.

Szánkkal dicsőíteni, de szívünkkel távol maradni – ez olyan hamis cselekedet, amely hasonlít a mesebeli tragikomikus történetre. Akármennyire furcsának tűnik, ez a fajta viselkedés nem áll távol a vallásos élet területétől sem. A hagyományok minden áron való görcsös megtartása olykor szívtelen és igazságtalan, egyszóval szeretetlen megoldásokat eredményezhet egyházon belül is.

Márpedig Isten azt szeretné, ha nem a külsőségek útján tisztelnénk őt, hanem szívünk legbelső mélységébe tudnánk őt befogadni és másoknak hirdetni. Ha nem csupán mutatnánk, kik vagyunk, hanem hitelesen beszélnének rólunk odaadó, önfeláldozó tetteink.

Jézus mentő szeretete új életre hív. Jézus Krisztus emberré lett, hogy nekünk általa új, igaz szeretetben teljes életünk lehessen. Mi kell ennek a megéléséhez a mi emberi oldalunkról? A keresztény hagyományok betartása? Egyházadó fizetése, templomba járás, konfirmálás? Ezek mind-mind a hitünk következményei, nem feltételei. Valójában egyetlen dologra van szükségünk, de arra állandóan: a türelmes szívre, mely belátja, hogy Isten nélkül elveszettek vagyunk, vele viszont minden áldásra készek és képesek.

”

Jézus többször felhívta a figyelmet a csupán külsőségek helyett a belső tisztaságra való odafigyelésre. Ő mindannyiunkat – mint tékozló ifjakat – a szerető és megbocsátó Atya házába szeretne visszavezetni. Meglátni és beismerni bűneinket őszinte szívet kíván tőlünk. Letenni a gőgünket és valóban megbánni gyalóságainkat komoly feladat. Nem kell azonban elkeserednünk. Isten mindig tárt karokkal várja a hazatérőt! És mint egy boldog apa, aki viszontlátja rég nem látott gyermekét, örömeiben táncot lejt, és új ruhát ajándékozik az elcsatangolt, de megkerült báránynak.

ABRAHAM BOSSE: A TÉKOZLÓ FIÚ HAZATÉRÉSE (1636 KÖRŰL)

Őszinte lelkiismeret-vizsgálat. Minden reggel, mielőtt elindulnánk munkánkba otthonról, belenézünk a tükörbe – ez bizonyos szempontból hasznos, de nem elég. Ezt a mesében a császár is mindennap többször megtette. Szükséges naponta a szívünk vizsgálata is: ott van-e Istennel? Párbeszédben vagyunk-e őszintén vele? Megkeressük-e őt örömeinkkel és bánatunkkal? Kérjük-e őt, hogy teremtse újjá megkopott, elfáradt szívünket?

Mindennap megtehetjük ezt, mert ő nem mond nemet ránk, csak igent. Vár és megbocsát. Megadja az újat kezdés kegyelmét. Kezdjük ma is vele a napunkat, és fejezzük be az ő szívünkben jövő áldásával!

■ BOGDÁNYI MÁRIA

Imádkozzunk! *Drága mennyei Atyánk! Teremtsd újjá szívünket! Vágyódnak arra, hogy tékozló fiúként hazatérve tőled új ruhát kapjunk. Bocsásd meg farizeusi gondolatainkat és tetteinket, és adj nekünk tiszta, új szívet, mely benned nyugszik, mely belőled táplálkozik. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 17.) *Mikor gyalázták [Krisztust], nem viszonozta a gyalázást; amikor szenvedett, nem fenyegetőzött, hanem rábízta ezt arra, aki igazságosan ítél.* 1Pt 2,23 (Ézs 53,7; Mk 10,2–9[10–12]13–16; 2Kor 3,3–6[7–9]; Zsolt 62) Amikor valakit megvádolnak igaz vagy hamis állításokkal, a vádlottak többsége igen hangosan tiltakozik. Főleg akkor, amikor az, amit róla állítanak, nem igaz. Ha pedig igazak a vádak, akkor megpróbálja magát valahogy kimagyarázni, menteni a menthetőt. Jézus azonban némán tűrte a gyalázásokat, a rágalmatokat. Nem emelte fel szavát, pedig aztán ő igazán tiltakozhatott volna az őt ért támadások ellen. De nem tette, mert tudta azt, hogy mindaz, ami történik, értünk történik.

Hétfő (október 18.) *Isten így szól: Hívj segítségül engem a nyomorúság idején! Én megszabadítlak, és te dicsőítesz engem.* Zsolt 50,15 (1Pt 5,7; 2Thessz 3,6–13; Lk 12,35–48) Nemegyszer voltam már olyan helyzetben, hogy valamit nem tudtam egyedül megcsinálni, kellett hozzá segítség. Ilyenkor gyorsan telefonáltam egy ismerősömnek, barátomnak, hogy „legyél kedves segíteni, mert egyedül nem tudom megcsinálni”. Hívásomra mindig jött segítség, és utána mindig nagyon örültem. Isten is biztat bennünket, hogy merjünk bátran kérni tőle, és ő segíteni fog rajtunk, legyünk bármilyen szorult helyzetben.

Kedd (október 19.) *[A fiú] még távol volt, amikor apja meglátta őt, megszánta, elébe futott, nyakába borult, és megcsókolta őt.* Lk 15,20 (Ézs 30,18a; Róm 13,1–7; Lk 12,49–53) A Luther című filmben az egyik kedvenc jelenetem éppen az, amikor Luther a gyermekeinek erről a példázatról beszél, és tanítja őket, hogy az édesapa miért is fut fia elé, aki eltékozolta, elszórta a vagyonát. Hiszen ebben a helyzetben mindnyájan úgy reagálnánk, hogy jól leteremtenénk a gyermekünket: „Ugye én megmondtam, hogy ez lesz belőle!” Elébe meg aztán végképp nem futnánk. Jézus példázatában ezzel szemben az apa örül a fiának és annak, hogy él, és nem akarja, hogy arra a szörnyű helyre visszakerüljön. Így örül mennyei Atyánk is, ha visszatérünk hozzá, és ő kerül életünk középpontjába.

Szerda (október 20.) *Ezt mondta [...] az Úr: Nem átkozom meg többé a földet az ember miatt, bár gonosz az ember szívének szándéka ifjúságától fogva...* 1Móz 8,21 (Tit 2,11–12; Ef 5,25–32; Lk 12,54–59) Átkokról sokat láttunk és hallottunk: a gonosz valakit megátkoz, hogy még véletlenül se legyen boldog az életében, és amit el szeretne érni (szerelem, boldogság, béke), az semmiképpen se lehessen az övé. Isten azt üzeni igéjén keresztül, hogy bár mi mindnyájan megérdemelünk

az átkot, hiszen szívünk mélyén ott van a gonoszság, a bizalmatlanság, az irigység, a bűn, mégsem átkoz meg, mégsem vet el magától. És mindezek mellett, hogy Isten nem átkoz meg, Fián és a keresztség szentségén keresztül egészen magához ölel, olyannyira, hogy mindnyájunkat, akik benne hiszünk, a mennyei örökség részesévé tesz.

Csütörtök (október 21.) *Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok Krisztus Jézusban.* Gal 3,28 (Ruth 1,16; 1Kor 14,26–33; Lk 13,1–9) Egységben lenni talán képtelenség és lehetetlenség. Azért, mert mindnyájan mások vagyunk, másként gondolkodunk. Viszont ezt a sok különbözőségünket egyvalakivel vagy egyvalakiben le tudjuk győzni, és benne, azaz Krisztusban egyek vagyunk. És ha benne egyek vagyunk, akkor képesek vagyunk megbocsátani és kapcsolatainkat összetartani.

Péntek (október 22.) *Az Úr vezet majd szüntelen; kopár földön is jól tart téged...* Ézs 58,11 (Fil 4,19; Jn 18,28–32; Lk 13,10–17) Tizennégy éves koromban szereztem meg a segédmotoros, tizenhét évesen az autós jogosítványomat. Szeretek vezetni, mert olyankor szabadnak érzem magam. Utazás közben akkor érzem magam biztonságban, ha én vezetek. Ez alatt a több mint húsz év alatt, Istennek hála, nem volt balesetem, éppen ezért nem szívesen engedem át a vezetést másnak. Nem minden sofőr mellett vagyok nyugodt utazás közben. Viszont Isten azt ígéri, hogy velem és mellette nyugodtan utazhatunk. Mellette biztonságban vagyunk. Fiát is azért küldte, hogy velem, de csakis velem érzük el biztonságban és épségben a végső célt, a mennyei örök életet. Hibázhatunk, balesetet okozhatunk, vagy belekeveredhetünk, de velem és általa biztosan célba érkezünk.

Szombat (október 23.) *Akár esztek tehát, akár isztok, vagy bármi mást tesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek!* 1Kor 10,31 (5Móz 8,10; Péld 3,1–8; Lk 13,18–21) Alapvetően úgy gondolkodunk, hogy csak akkor teszünk Isten dicsőségére, akkor szolgáljuk Isten akaratát, ha prédikálunk, megáldunk egyházi kellékeket, tanítunk, imádkozunk, énekszóval dicsérjük őt. Pál ma azt üzeni számunkra, hogy ne csak a szokásos egyházi cselekményeink szolgálják Isten dicsőségét, hanem minden, amit teszünk, sőt egész életünk. Legyen az egy kedves mosoly, tisztelet a tanáromnak, segítség a rászorulónak, mindent úgy tegyék, hogy azzal Isten kegyelmét és szeretetét hirdetem.

■ VARGA TAMÁS

A zsinat elé kerül az énekeskönyv ügye

Tanácskozott az országos presbitérium

Az Evangélikus énekeskönyv felrészítése, presbiterek és gyülekezeti munkatársak országos találkozásának szervezése, személyiségvédelmi szabályzat készítése – egyebek mellett ezeket tárgyalta legutóbbi ülésén egyházunk országos presbitériuma. A szeptember 23-i megbeszélésről az alkalom levezető elnöke, Fabiny Tamás elnök-püspök adott tájékoztatást.

Isten iránti hálával lehet nyugtázni, hogy egy év után ismét személyes jelenléttel együtt járó ülésen tudott tanácskozni az országos presbitérium.

Szemerei János nyugati (dunántúli) egyházkerületi püspök áhítatát követően Bence Gábor egyházzenész, a főtí Evangélikus Kántorképző Intézet igazgatója adott tájékoztatást arról, hogy az 1981-ben megjelent *Evangélikus énekeskönyv* mennyiben szorul kiegészítésre, újjításra. A szakmailag átgondolt javaslat abból indul ki, hogy négy-öt évtized után mindenképpen frissíteni kell egy ilyen kiadványt, már csak azért is, mert időközben történt egy rendszerváltás. Bármennyire igényes volt is az elődök által végzett munka, indokolt hozzájárulni a kapott örökséghez. „Ráncfelvarrásnál” több, egészen új énekeskönyvnél kevesebb az, amit – a püspöki tanács elvi támogatásával – terveznek. Az országos presbitérium számos hozzászólás után kész

volt a zsinat elé terjeszteni ezt az ügyet, azzal az útmutatással, hogy a megújított énekeskönyvnek – a digitális igényekre és lehetőségekre is tekintettel – 2030-ra, az *Ágostai hitvallás* megjelenésének ötszázadik évfordulójára el kell készülnie.

Gáncs Péter nyugalmazott püspök, Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő és Tornay András, az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának munkatársa előterjesztésében az országos presbitérium elfogadta a 2022 őszére tervezett országos találkozó alapkonceptióját. Erre mintegy kétezer presbitert és gyülekezeti munkatársat várnak; a legmegfelelőbb helyszínnek a Hungexpo területén most átadott egyik pavilon mutatkozik.

Az Északi Egyházkerület elnöksége korábban javaslatot tett arra, hogy – a közelmúlt néhány sajnálatos eseménye miatt is – egyházunkban személyiségvédelmi szabályzat készüljön a szexuális zaklatásokkal és általában a hatalom-

mal való visszaélésekkel kapcsolatban. Az országos presbitérium egy olyan tervezetnek a zsinat elé küldését határozta el, amely egyértelműen különválasztja, ám egyaránt fontosnak itéli az áldozatvédelmet és a szükséges fegyelmi eljárást.

Az ülésen az országos elnökség és a püspöki tanács tagjai részletes tájékoztatást adtak az elmúlt hetek fontos ökumenikus és külkapcsolatokat is érintő találkozásairól: a Budapesten megrendezett nemzetközi eucharisztikus kongresszus ökumenikus szempontból is jelentős eseményeiről – beleértve a Ferenc pápával való találkozást –, továbbá a bajor, a finn, valamint a szlovák egyház vezetőivel való eredményes tárgyalásokról.

Az anyagi ügyek között döntés született arról, hogy az országos presbitérium mely gyülekezeti projekteket tudja kiemelt támogatásként kezelni. A diakóniai és oktatási ügyek között több intézmény vezetőjének megválasztását, a ceglédi óvoda átvételének szándékát lehet megemlíteni. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorának, Csepregi Zoltánnak az előterjesztésére a presbitérium támogatta Orosz Gábor Viktor egyetemi docens egyetemi tanári kinevezését. Nagy elismerés fogadta Fábri Györgynek, az Északi Egyházkerület felügyelőjének prezentációját az evangélikus digitalizációs programról.

Az országos presbitérium következő ülésének időpontja november 11., csütörtök. A tervek szerint ezen a napon, az ülést megelőzően kerülne sor az Ordass és a Próray-díj átadására. ■

Faipari cég is támogatja a diakóniai központ bővülését

Mintegy nyolcvanötmillió forintnyi cél-támogatással segíti a FALCO Zrt. a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ bővítését. Az erről szóló támogatási szerződést szeptember 27-én írták alá a felek a szombathelyi gyülekezet nagytermében. Mint arról korábban hírt adtunk, csaknem félmilliárd forintból bővíti a Johanneumot Szombathely városa és a Magyarországi Evangélikus Egyház. Ennek keretében huszonnégy új, örökös hajléktalanotthoni és húsz új, örökös idősotthoni férőhelyet létesítenek a diakóniai központban. Közel ezer négyzetméteres épületrész készül, valamint hatszáz négyzetmétert érint a felújítás. Ehhez a beruházáshoz járul hozzá a FALCO Zrt.

Forrás: Evangélikus.hu

Sziklaszilárd hely a szociális ellátásban

Ünnepség a diakónia napja alkalmából

Két év után végre újra személyes jelenléttel, a diakóniai intézmények lakóiból, munkatársaiból, barátokból, egyházvezetőkből és szakemberekből álló közösségben tartotta meg évenkénti ünnepét szeptember 24-én a Magyarországi Evangélikus Egyház diakóniai szolgálata. A diakónia napjára ezúttal is Sztehlo Gábor – egyebek mellett – diakóniaszervező lelkész születésnapjához kötve, hagyományosan Budapesten, a Deák téri templomban gyűltek össze.

Kondor Péter

Az újbóli találkozás jóleső izgatottsággal fogadhatták az ünnepi úrvacsorás istentiszteleten jelen lévők a bevonuló lelkészeket, élükön a diakóniai keresztet vivő Porga Krisztiánnal, a Szombathelyi Diakóniai Központ ágfalvi pszichiátriai intézetének lakójával. Átérezve a feladat jelentőségét, méltósággal helyezte el a németországi neuentdeltelsai diakónia adományaként kapott jellegzetes keresztet a széksorok előtt.

A megjelenteket Gregersen-Labossa György lelkész, egyházunk diakóniai bizottságának elnöke, az alkalom liturgusa köszöntötte. Az ünnepi istentiszteleten az igei szolgálatot most is Kondor Péter, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke látta el. Az egyben diakóniai munkáért is felelős püspök Máté evangéliumának 17. fejezete, Jézusnak a mustármagról szóló példázata alapján arról prédikált, hogy a templomon kívüli világban, az intézmények életében mi vagyunk azok, akik az

egyházat, sőt Krisztust reprezentálják. Hiszen minden hívő ember, akárhol legyen is, Jézus Krisztus küldötteként van jelen. Krisztus küldötteivel szemben nem éppen kis igényt támaszt a világ ma sem, ahogyan Jézus tanítványaitól is csodát várt a beteg gyermekével hozzájuk forduló édesapa.

Kondor Péter rámutatott, hogy a világnak – ha nem mondja is ki – komoly igénye van velünk szemben. Nemhiába van megírva a *Római levélben* (Róm 8,19), hogy „a teremtett világ sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését”. Sóvárogva vár a világ olyan embereket, akik irányt mutatnak, a szexuális zűrzavarból kivezető útnak az irányát mutatják meg, akik a szépnek, a becsületességnek és a megbízhatóságnak a példáit mutatják, akikbe

Fülöp Attila

kapaszkodni lehet, akik segítenek. Ilyeneket vár a világ. Olyanokat, akik önmagukat eszközül adják, hogy Isten erői megvalósuljanak, működjenek, hassanak. Mert a hit által, a hiten keresztül működik és hat Isten ereje. A hit minőségénél pedig az a döntő, hogy a mennyei energiát a szívekbe vezesse, hogy részesévé tegyen a megváltásnak, a bűnbocsánatnak, az

FOTÓK: BRUZÁK NOÉMI / MTI

AZ EZ ÉVI DÍJAZOTTAK

Az év diakóniai szponzora

VERMES PÉTER, a Billerbeck Budapest Kft. igazgatója. Évek óta fontos támogatója és partnere a Tótkomlói Evangélikus Egyházköztségnek és a Tótkomlói Evangélikus Szeretetszolgálatnak. Nemrég az Evangélikus Diakóniának ötszáz darab új paplant-párnát adományozott.

Az év diakóniai életműdjasa

DR. BECK ZOLTÁN MIHÁLYNÉ, „Sztehlo szolgáló kistestvére”, most a Sarepta (Sztehlo Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat) idős lakója. 1961-ben Stehlo Gábor vette fel ápolónak a fogyatékos gyermekek otthonába, a később Sareptának elnevezett intézménybe. Munkáját hite és elkötelezettsége tette kiemelkedő jelentőségűvé szakmaisága mellett. Nyugdíjazásáig az intézményben dolgozott.

Az év diakóniai önkéntese

KRÓL ILONA, öt éve a Sarepta idős lakója. Beköltözése után nem sokkal már bekapcsolódott a szocioterápiás csoport munkájába, még kilencvenedik életévén túl is segít; a diakóniai lelkiület, tenni vágyás jellemzi. Magas életkora bámulatosan jó kedélyvel, élénkséggel jár együtt, mindig örömteli az együttlét vele.

NAGY-DEÁK JÓZSEF (Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ) a szombathelyi evangélikus férfikör tagjaként minden olyan műszaki feladat megoldásában, kivitelezésében részt vesz, amelyben villanyszerelőként szükség van a szakértelmére, hozzáértésére. Az önkéntes munka mellett több fontos műszaki feladat anyagi háttérét is biztosította az elmúlt évek során.

Az év diakóniai munkatársa

NAGY PÉTERNÉ (Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ) csoportvezetőgondozó-helyettes. Az elmúlt tizenhét évben fáradhatatlanul és hűséggel végezte munkáját, életszemlélete példaértékű. Szakmailag, emberileg és az evangélikus diakónia szellemisége szempontjából is példamutatóan látja el feladatát az idősek körében. Az intézményt érintő közösségi munkák-

ban, önkéntes akciókban mindig részt vesz. Nagyon jó csapatjátékos, odafigyel a munkatársakra, meglátja a feladatokat, az elsők között reagál, és vesz részt a problémák megoldásában.

HARAMIA GÉZÁNÉ (Sartoris Szeretetszolgálat, Nemescsó) szociális gondozó. 2009-től, az intézmény alapításától kezdve dolgozik a szeretetszolgálatnál. Ő az, aki a legsúlyosabb ellátottakat is felkarolja és kitartóan ápolja. Nagy odaadással végzi az új kollégák mentorálását is, mindenben segítőkész kezet kínál.

DR. FAZEKAS LÁSZLÓ (Emmaus Evangélikus Szeretettotthon, Nyíregyháza) intézményi orvos, megyeszerte ismert főorvos. A rendelési időn túl is ellátja a segítségre szoruló gondozottakat. Szakmai munkája mellett személyiségéből áradó szeretete megnyugtatóan hat a páciensekre.

FINTOR JÓZSEFNÉ (Élim Evangélikus Szeretettotthon, Nyíregyháza) nyugdíjba vonuló gondozó. Mindenki szívesen dolgozott vele az elmúlt tizenhat évben. Egész lényéből árad, hogy nem csak az anyagi világ elvárásainak szeretne megfelelni. A pandémia idején elsők között vállalta a beköltözést az intézménybe.

Csoó LÁSZLÓNÉ szakértő, módszertani munkatárs (diakóniai osztály). 2007-től az evangélikus diakónia kialakításában, felépítésében, működése módszertani alapjainak megteremtésében meghatározó szerepet töltött be. Szakmai tapasztalatát, kapcsolatrendszerét minden alkalommal a diakóniai intézmények vezetőinek, munkatársainak szolgálatába állította, és teszi ezt a mai napig.

Posztumusz diakóniai munkatárs díj

CSÍK ATTILA (Szarvas-Ótemplomi Szeretetszolgálat). 2008 óta az Ótemplomi Szeretetszolgálat gazdasági vezetője, majd gazdasági igazgatója volt. Korábban a helyi evangélikus gyülekezet pályázatainak írója, megvalósítója, részt vett az Akkreditált Felnőttképzési Központ létrehozásában is. Több mint három éven át irodavezetője volt az Ótemplomi Evangélikus Egyházköztség Equal programirodájának. Fiatalon, tragikus hirtelenséggel hunyt el 2021-ben.

Istennel való kapcsolatnak. Akkor valóságá válik Istennek mindenféle munkája, amelyet az emberi hit közegében végez, és így történhetnek csodák a Krisztusban hívó ember által ma is.

Az úrvacsorás istentisztelet után kezdődött ünnepség nyitányaként Fülöp Attila szociális ügyekért felelős államtitkár köszöntötte az egybegyűlteket. Beszédében kiemelte az egyházi szolgáltatók kiemelkedő jelentőségét a szociális és gyermekvédelmi ellátások terén, rámutatva, hogy tíz esztendő alatt számuk megnégyszereződött, így hazánkban az ilyen intézmények közel fele egyházi fenntartásban működik. Teheti mindezt

pedig azért, mert Magyarország kormányának meggyőződése, hogy az egyházi közösségek tapasztalata – amely akár az államok kialakulásánál is régebbre nyúlik vissza – kellő alapot, szakmaiságot és elhivatottságot jelent. Ez az ellátás minőségének záloga. Hála az egyházak missziójának is – tette hozzá az államtitkár –, az állam és az egyházak közötti együttműködés a gondoskodáspolitikai területén megingathatatlan, az egyházaknak sziklaszilárd helyük van a szociális ellátásban, az evangélikus diakónia szolgálata pedig nemcsak gazdagítja, hanem meg is határozza a szociális ellátás képét.

Ezután került sor az év díjazottjainak köszöntésére. Az év diakóniai munkatársainak, önkénteseinek és szponzorainak odaitélt díjakat Kondor Péter, Fülöp Attila és Gregersen-Labossa György mellett Krámer György országos irodaigazgató és Kelemen Anna Gyöngy, az országos iroda diakóniai osztályának vezetője adta át.

A templomból a résztvevők a Deák térre vonultak, ahol a *Himnusz* eléneklése után elhelyezték az emlékezés koszorúit Stehlo Gábor szobránál. Az alkalom – a hagyományokhoz hűen – a Deák téri egyházköztség udvarán tartott szeretetvendégséggel ért véget.

■ HAJDÚ TIBOR

Családi lakból Isten háza

A főváros XXIII. kerületében élő evangélikusok többéves álma vált valóra szeptember 26-án, amikor Kondor Péter, a Déli Egyházkerület püspöke felszentelte a soroksári evangélikus plántáló gyülekezet templomát.

Néhány évvel ezelőtt az egyházkerület korábbi vezetőjének, Gáncs Péter akkori elnök-püspöknek és Orbán Viktor miniszterelnöknek a találkozóján – a kormányfő felvetésére – fogalmazódott meg, hogy a Déli Egyházkerületben is több helyen új templom, istentiszteleti hely épülhet. Magyarország kormányának támogatásával így készülhetett el a pestszentimrei evangélikus templom (itt azóta már a gyülekezet is önálló egyházközséggé vált), néhány hete Bócsán is felszentelték Isten házát, szeptember végén pedig a soroksári testvérek adhattak hálát egy újabb csodáért, egy álom valóra válásáért.

A hálaadó istentiszteleten Kondor Péter püspök a 84. zsoltár 2-3. versére fűzte fel prédikációját. „A templom tervezése során újra és újra szembenéztünk a kérdéssel, hogy mit jelent számunkra a templom” – elevenítette fel a püspök. Mint kiemelte: egyfelől éppen úgy kőből, téglából, fából és vasból épül fel, mint akármelyik másik ház. Ugyanakkor különleges célt szolgál, hiszen Isten és ember találkozik benne. Méghozzá nem magányosan, hanem a gyülekezet közösségében.

„Itt, a templomban válik láthatóvá valami abból a titokból, amit a Biblia úgy fejez ki, hogy az egyház a Krisztus teste. Itt, a templomi összegyülekezésben válik

láthatóvá és hallhatóvá, kitapinthatóvá a gyülekezet szívverése” – fogalmazott Kondor Péter.

Az ünnepi közgyűlésen Blatniczkyné Hammersberg Ganczstuckh Júlia, a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközség másodlelkésze, soroksári plántáló lelkész

felidézte, hogy a gyülekezetplántálás az előző pesterzsébeti lelkész házaspárnak, Győri János Sámuelnek és feleségének a szolgálata idején kezdődött el, ezt a feladatot vette át 2018. szeptember 1-jétől a lelkész.

Az elmúlt években mind a növekvő lakosságszám, mind az iskolai hittanórákra beíratott gyerekek számának emelkedése indokoltta tette egy helyi missziós célú gyülekezeti központ létrehozását.

A családi házból átalakított templom megvalósítása, ahogyan arra a közgyűlés felszólalói – így mások mellett Benyó Balázs, az Evangélikus Fejlesztési Iroda vezetője, Sedlmayr János építésmérnök, tervező és Antal Ágnes építész, a templom-

építés műszaki ellenőre – emlékeztettek, nem volt nehézségek nélküli, ugyanakkor végső soron mindannyian azt élhették meg, hogy a templom hitből épült, és Isten áldása volt és van rajta.

Evangélikus.hu

Rekreációs hely és a menny kapuja

Ünnepi istentiszteleten adtak hálát a veszprémi evangélikusok szeptember 26-án azért, hogy megújult a templomuk. A vasárnapi alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke a 84. zsoltár alapján hirdette Isten igéjét: „Boldogok, akik házában laknak, szüntelenül dicsérhetnek téged!”

Régi vágya volt a templomfelújítás a veszprémi evangélikus gyülekezetnek. Utoljára 1976-ban zajlott teljes körű belső rekonstrukció, festést az 1980-as években végeztek. A mostani felújítás 2020 októberében kezdődött, a gyülekezet idén augusztusban tért vissza ismét a templomba.

A munka során a templomfal belső oldala új, korszerű lélegző vakolatot, az épület víz- és hőszigetelést kapott, kicserélték a teljes elektromos hálózatot, a lámpatesteket, megújult az oltár, a szószék, a mellvéd és az ambó, új járólappokat raktak le, és padokat helyeztek el. A terveket Csomay Zsófia Ybl-díjas épí-

tész, belsőépítész készítette, aki a veszprémi gyülekezetben nőtt fel.

„A templom találkozási hely, itt találkozunk az Örökkévalóval – mondta igehirdetésében Szemerei János püspök. – Hallgatjuk Isten igéjét, Krisztus evangéliumát, magunkhoz vesszük az élet kenyerét és italát. Nemcsak Istennel, de hitestvéreinkkel is találkozunk. A templom rekreációs hely; ahogyan a testnek, úgy a léleknek is szüksége van a felüdülésre, Isten erőt ad nekünk. A templom a menny kapuja, Isten közelében lehetünk, Isten keresi a velünk való kapcsolatot. A temp-

Régi hagyomány a megújult templomban

Kívül-belül felújítva várta a tállyai evangélikus templom a Borsod-Hevesi Egyházmegye evangélikusait, valamint az alkalomra érkező nyíregyházi és nagycserkeszi gyülekezeti tagokat október 2-án a hagyományos regionális csendesnapra. Az istenházában, ahol 1802-ben megkeresztelték Kossuth Lajost, több mint százán gyűltek össze, hogy evangélikus identitásukban megerősödjenek, lelkiükben töltsődjenek, és hálát adjanak az Úristentől kapott ajándékokért.

A csendesnap Gerlai Pál helyi lelkész és Buday Barnabás esperes köszöntő szavaival kezdődött, majd egyháztörténeti, illetve teológiai „időutazással” folytatódott. Dr. Szalipszki Péter történész-muzeológus, egyházmegyei gyűjteményi felelős, fancsali evangélikus gyülekezeti tag dr. Domján Elekre, a tiszai egyházkerület egykori püspökére, történetíróra, történészre emlékezett előadásában. Az 1869-ben született evangélikus lelkész a hazai történelem lapjaira többek között azzal írta fel a nevét, hogy ő fordította le latinból II. Rákóczi Ferenc fejedelem önéletrajzát, amely 1903-ban, a Rákóczi-szabadságharc megindulásának kétszázadik évfordulóján jelent meg magyarul.

A délelőtti második felében dr. Varga Gyöngyi egyetemi docens, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tan-székének vezetője *Nomád teológia* címmel tartott vetített képes előadást. Referátumában felhívta a figyelmet: a teremtő és gondviselő Isten nemcsak az Ószövetség

népét, az Újszövetség embereit, de miniket is folyamatos vándorútra hív. „Milyen együtt járnai az Úrral? Fontos kérdése ez a Bibliának – mutatott rá az előadó. – Az ezt kifejező biztosságot az Ószövetség egy szóval nevezi meg: Immánuél, azaz velünk az Isten.”

A közös ebéd után templomszentelési istentisztelettel zárult a csendesnap. A Tokaj-hegylajki történelmi borvidék kultúrtáj világörökségi helyszíneinek fejlesztése projekt keretében a Tokaj Borvidék Fejlődéséért Nonprofit Kft. és a Magyarországi Evangélikus Egyház együttműködésében kívül-belül megújult a tállyai evangélikus templom.

Az ünnepi alkalmon dr. Fabiny Tamás elnök-püspök, az Északi Egyházkerület lelki vezetője Mt 18,11–14 alapján prédikált. Többek között felhívta a figyelmet arra az ötféle szeretetre – egyénre szabott szeretet, türelmes szeretet, kereső, örvendező és óvó szeretet –, amelyet az eltévedt juh példázata alapján Jézus elénk állít. „Isten azt akarja, hogy őbenne maradjunk meg

SOMOGYI ANDRÁS FACEBOOK-OLDALA

közösségben. Ezért óv bennünket, és nemcsak múltat ad nekünk, amelyre büszkék lehetünk, hanem reményteljes jövőt is. Adja Isten, hogy itt, a zempléni és a környékbeli evangélikusoknak, protestánsoknak, keresztényeknek valóban ne csak dicső múltja, hanem ígéretes jövője is legyen” – zárta gondolatait az elnök-püspök.

Az istentiszteleten a miskolci Kossuth Lajos Evangélikus Gimnázium énekkara is szolgált, az úrvacsorai liturgiában pedig az egyházmegye jelenlegi, illetve korábbi lelkeszei vettek részt.

■ B. Zs.

A SZERZŐ FELVÉTELE

lom az imádság háza, a bűnbocsánat helye, kedves és szent a számunkra.” Az ígéhirdetés után a püspök megáldotta a felújított templomot.

Az elmúlt év feladatairól Leitold József, a gyülekezet gondnoka elmondta, hogy a kivitelezők jó, szép és pontos munkát végeztek. A felújítást a Magyarországi Evan-

gélikus Egyház tizenhétmillió, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. tizenötmillió forinttal támogatta, a gyülekezeti tagok adományaiból hétmillió forint gyűlt össze. A felszerelés még folyamatban van, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület egymillió forintos és a veszprémi önkormányzat kétfélmillió forintos támogatása garancia lesz a munkák befejezésére.

Porga Gyula polgármester a munkálataiban aktívan részt vállaló világiak szerepét méltatta köszöntőjében. Ovádi Péter országgyűlési képviselővel, a gyülekezet tagjával együtt ajándékot adott át a harminc éve itt szolgáló lelkész házaspárnak, Isó Dorottyanak és Isó Zoltánnak.

■ BALLA EMŐKE
Forrás: Napló

A magvetés csodája

Lelkészt iktattak a győrsági gyülekezetben

A győrsági evangélikus templom felszentelésének hetvenedik évfordulóján állt szolgálatba a gyülekezet új lelkésze. Pongráczné Győri Boglárkát a Győr-Mosoni Egyházmegye esperese, Kiss Miklós iktatta be hivatalába az október 3-án tartott istentiszteleten. Az ünnepi alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését.

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Pongráczné Győri Boglárkát 2013 nyarán avatta lelkésszé Szemerei János püspök. Beosztott lelkészként férje, Pongrácz Máté mellett kezdte meg szolgálatát a kaposvári gyülekezetben, majd – a parókusi alkalmassági vizsga letétele után – helyettesként, később pedig másodlelkészként folytatta. Emellett helyettesítést vállalt az Ecseny és Környéke Evangélikus Egyházközségben is.

Pongráczné Győri Boglárka félállásban lett a győrsági gyülekezet lelkésze, mellette a bőnyi egyházközségben lát el helyettes lelkészi feladatokat. A jelenleg Győr-Ménfőcsanakon szolgálatot végző férjével három gyermeket nevelnek.

tében szilárd gyökeret ereszt Isten ígéje” – mondta. Igehirdetésében megemlékezett az idén tavasszal elhunyt édesapjáról, Győri Elemérről, aki már nem érhetette meg, hogy az Alsóságon felnőtt lánya most „sági lányból sági asszonnyá” lett.

Az istentisztelet végén jókívánásait fejezte ki a frissen beiktatott lelkésznőnek Szemerei János püspök, Kiss Miklós esperes, valamint Vladika Zsófia espereshelyettes, aki az elmúlt egy évben Győrságon a helyettes lelkészi szolgálatot végezte. A község nevében Ferenczi Zsolt polgármester mondott köszöntőt, az egyházközség részéről pedig Kovács Ilona felügyelő üdvözölte Pongráczné Győri Boglárkát és családját.

Az ünnepség a helyi művelődési házban tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ – ADÁMI –

Isten gondját viseli az ő szolgálóinak – emelte ki Jón 4,10–11 alapján tartott prédikációjában a püspök. „Az Úr szeretné célba juttatni az ő ígését, mert terve van velünk. Lehet, hogy szkeptikusak vagyunk, nem hiszünk a változásban, de az ige arra tanít, hogy van értelme a szolgálatunknak” – fogalmazott Szemerei János.

A beiktatás és a megerősítő áldás percei után Pongráczné Győri Boglárka lépett a szószékre. A lelkésznő a magvető példázatából választott ígéje (Mt 13,23) alapján fogalmazta meg személyes valóságát az előtte álló feladatról. „A jó földbe esett mag példáján keresztül Jézus azokról beszél, akik a fontossági sorrendet nem cserélik föl, akiknek az éle-

Öt lelkész tett parókusi vizsgát a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület győri székházában október 4-én, hétfőn. A Vasi Egyházmegyéből Baranyay Benke (Répcelak) és Rosta Izabella (Nádasd), Németh Kitti (Boba) a Fejér-Komáromi Egyházmegyéből pedig Sinkó-Szabó Lilla (Szákszend) és Szemerei G. Benjamin (Nagyveleg) beosztott lelkész tett tanúságot felkészültségéről az egyházkerület püspökéből, valamint esperesekből, felügyelő lelkészekből és gyülekezeti tisztségviselőkből álló bizottságok előtt. A vizsgálaton mindannyian megfelelték, így mostantól megválaszthatók parókusi lelkészi szolgálataira.

■ – AM –

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Kinyílt a Barackvirág

Evangelikus óvodát avattak Kecskeméten

Új köznevelési intézménnyel gyarapodott a 2021–2022-es tanévtől a Magyarországi Evangélikus Egyház. A Kecskeméti Barackvirág Evangélikus Óvoda ünnepélyes átadását október 7-én tartották. A több mint négyszázhatvanhétmillió forintos beruházás teljes egészében Magyarország kormányának támogatásával valósult meg. A hetvenöt kisgyermek fogadására alkalmas óvodát az egyház, az állam és az önkormányzat képviselőinek jelenlétében Kondor Péter, a Déli Egyházkerület püspöke szentelte fel.

A Magyarországi Evangélikus Egyház és Magyarország kormánya közötti megállapodás értelmében 2020–2023 között tizennégy óvodafejlesztést valósít meg egyházunk. Ennek köszönhetően kezd-

szében a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. biztosította.

Az új köznevelési intézmény indításához szükséges sokrétű szakmai támogatást egyházunk országos irodájának

FOTÓ: BANCZIK ROBERT / HÍR5.HU

hette meg működését a mostani tanévtől – egyelőre ötvenhat kisgyermekkel – a Kecskeméti Barackvirág Evangélikus Óvoda a város Homokbánya elnevezésű, gyorsan fejlődő városrészében.

Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata egy Kvarc utcai, többfunkciós ingatlanban adott át egyházunknak térítésmentes használatra egy több mint hatszázötven négyzetméteres területet. Az intézményt az épület földszintjén alakították ki, teljesen elszeparálva az ugyancsak itt működő Mercedes-Benz Iskolától.

A háromcsoportos, hetvenöt férőhelyes óvoda komplett belső építési átalakítása befejeződött, az udvar rendbetétele, a kültéri játékok felszerelése várhatóan november végére készül el. A beruházás összköltsége több mint négyszázhatvanhétmillió forint volt, ezt – Magyarország kormányának támogatásával – teljes egé-

nevelési és oktatási osztálya, valamint az Evangélikus Pedagógiai Intézet munkatársai adták.

Az október 7-i avatóünnepségen dr. Fürjes Zoltán egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár a beszédében kiemelte: egy felelős állam szövetségesének tekinti az egyházakat, amikor a nevelés-oktatás területén is számít az évszázados tapasztalataira. Hangsúlyozta: miközben Európa elveszíti keresztény gyökereit, a magyar kormány erre akar építkezni. Ezért támogatja több mint tízmilliárd forinttal a már említett óvodafejlesztési programot is.

Ugyancsak a keresztény hit, erkölcs, világnézet megőrzésének, továbbadásának fontosságáról beszélt Font Sándor országgyűlési képviselő, a Déli Egyházkerület felügyelője is. Felelevenítette, hogy a kecskeméti óvoda esetében milyen rövid

idő telt el az alapítás ötlete és a kivitelezés megvalósulása között, és azt kívánta, hogy a lelkület mellett ez a lendület jellemezze az intézményt.

Kisfaludy László köznevelésért felelős helyettes államtitkár az óvodának a felnőtté válásban betöltött meghatározó szerepéről szólt. Néhány adatot is kiemelt. Mint mondta, 2010-hez képest ma hazánkban tizenhatezerrel több óvodai férőhely van. Az egyházi fenntartású óvodák száma százötvenötől háromszázhetvenre emelkedett, és ezekben az intézményekben huszonhetezer kisgyermek neveléséről gondoskodnak.

A város jelmondatát („Sem magaság, sem mélység nem rettent”) idézte Szemereyné Pataki Klaudia, Kecskemét polgármestere, amikor visszatekintett az elmúlt néhány hónap történéseire. Mint mondta, érdemes volt fáradozni és mindent megtenni az óvoda mihamarabbi elindításért, hiszen nem egy üresen álló létesítményt adtak át, hanem szerető lelkek töltik meg a helyiségeket.

„Voltak kudarcaink, de most örömről van szó” – csatlakozott a városvezetőhöz Kis János helyi evangélikus lelkész. Régóta imádkoztak azért, hogy evangélikus óvoda lehessen Kecskeméten; most a szándék és a segítség is megérkezett hozzá.

A segítséget az állam és az önkormányzat szerepvállalása mellett az országos egyház biztosította. Az állófogadást megnyitó pohárköszöntőjében Krámer György országos irodaigazgató az iroda munkatársainak és az Evangélikus Fejlesztési Irodának – élén Benyó Balázssal – mondott köszönetet. Két dolgot emelt ki: csak olyan helyre visznek ekkora projektet, ahol gyülekezeti élet is van – márpedig, miként arra Kis János is utalt, Kecskeméten évente ötven-hatvan kisgyermeket keresztelnek –, másrészt pedig ezeket a vállalásokat a protestáns etika alapvetéseinek szellemiségében, a lehető legmagasabb színvonalon kívánják megvalósítani.

A Kecskeméti Barackvirág Evangélikus Óvoda – Oldal Henriett megbízott óvodavezető és az óvodapedagógusok munkájának is köszönhetően – irigylésre méltó környezetben várja a kisgyermeket, és engedi Jézus közelébe őket. Kondor Péter püspök az intézmény felszentelésekor is a legkisebbekre irányította a figyelmet, amikor a Megváltónk által kijelölt útra emlékeztetett: egyet se vessünk meg a kicsinyek közül (Mt 18,10).

■ VITÁLIS JUDIT

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Egy halványkék pötty

Az 1977-ben indított Voyager-1 űrszonda tizenhárom évvel az elindítása után, hatmilliárd kilométeres távolságban járva, visszafordította a kameráját, és készített egy kis látószögű képet a Naprendszeréről. Ezt a fotót alaposan megvizsgálva felfedezték rajta a Földünket, amely egyetlen pixel, vagyis egy apró halványkék pontocska volt. Ez a méltán világhírűvé vált kép sokakat meghihletett, mert döbbenetes módon szembesít a világ-mindenség felfoghatatlan nagyságával és a mi kicsinységünkkel.

Azon a fotón nem láthatók a legnagyobb országok, a hatalmas területű Oroszország, de a világ legerősebb katonai hatalma, az űrhajót indító Egyesült Államok sem. Még az óceánok és a szárazföld sem különböztethető meg, hát még a Földön élő közel nyolcmilliárd ember... Onnan nem látszik a privilegizált fővárosok és az apró falvak közötti különbség, mint ahogy a számunkra áthidalhatatlannak tűnő gazdasági, politikai és vallási ellentétek sokasága sem.

Egyetlen apró pötty. Arról ne is beszéljünk, hogy ha ma is vissza tudna még tekinteni az űrszonda az otthonunkat jelentő bolygó irányába, már nem volna képes érzékelni a fényét...

A Voyager-1 hatvanegyezer-kétszáz kilométer per órással halad a végtelen világűrben. Földi léptékekkel ez elképesztő gyorsaságnak tűnik, viszont a csillagok közötti távolság áthidalásához mégis szerény. Ezzel a tempóval azonban a hozzánk legközelebb lévő szomszéd csillagig, a 4,2 fényévre lévő Proxima Centauriig is hetvenötezer évig tartana az útja.

Az elménk elképzelni sem képes azt, hogy milyen gigantikus a teremtett világ. A tudósok a galaxisok számát az univerzumban százmilliárdos nagyságrendben kalkulálják, miközben a saját galaxisunk, az átlagosnak tartott Tejútrendszer méretét sem vagyunk képesek elképzelni. Egy tiszta estén megfigyelhető, hogy az ég egy bizonyos sávjában a csillagok jóval sűrűbben találhatók. Erről a világos sávról nevezték el egyébként a csillagcsaládunkat egykor Tejútnak. Mellbevágó azonban az, amit a tudósok a valós méretéről mondanak.

Amikor egy felhőtlen éjszakán felnézünk az égre, szabad szemmel állítólag körülbelül két-három ezer csillagot látunk. Ez a Tejútrendszernek csak az elenyésző töredéke. Szerény becsléssel a szabad szemmel látott

csillagok számát mintegy százmillióval (!) kell megszorozni ahhoz, hogy a galaxisunk valós méretét az eddig feltérképezett valósághoz közelítsük.

Bár mi, emberek szeretünk büszkélkedni a magunk nagyságával, erejével és eredményeivel, a mindenség és a Teremtő felől nézve tényleg jelentéktelen porszemek vagyunk. A Voyager-1 optikáján keresztül az az egypixelnyi méretű aprócska égitest valóban megdöbbentő. Ezen a parányi pontocskán van az otthonunk és az életterünk. Minden, amit szépnek tartunk, amiért dolgozunk, és persze minden probléma is, amellyel küszködünk.

A kicsiségünk meglátása nagyon fontos ahhoz, hogy a helyünkön kezeljük saját magunkat, ugyanakkor ez önmagában még semmire sem elég. Szükségünk van arra is, hogy kicsiségünk mellett felfedezzük emberlétünk méltóságát is. Ahogyan ezt évezredekkel ezelőtt a csillagos eget szemlélve a zsolttáros is tette: „Ha látom az eget, kezed alkotását, a holdat és a csillagokat, amelyeket ráhelyeztél, micsoda a halandó – mondom –, hogy törődsz vele, és az emberfia, hogy gondod van rá?” (Zsolt 8,4–5)

A zsolttáros közel sem tudhatott annyit a kozmoszról, mit mi. Nem voltak még távcsövei, nem láthatta a Voyager űrszonda által küldött fotót, amely egyetlen pixelben mutatja az otthonunkat adó Földet, mint ahogy a Hubble űrtávcsövön keresztül sem figyelhette a mindenség távoli égi rendszereinek óriásait. A lényegét azonban mégis látta.

A mindenség porszemnyi vándoraiként rácsodálkozhatunk arra, hogy bár nem körülöttünk forog a világ, de aki a semmiből létrehívta a számunkra felfoghatatlanul hatalmas mindenséget, és akitől mi is az életünket kaptunk, az parányi voltunk ellenére is számontart minket. Az ő szemében soha nem mosódik össze egy homályos fényponttá az egész föld és annak összes lakója, mint a Voyager kameráján. Ez nemcsak optika, hanem szív kérdése is. Neki minden egyes ember fontos és drága.

Nem csak a világ felfoghatatlan mérete miatt kellene, hogy elálljon a szavunk. Még ennél is nagyobb csoda, hogy a teremtő Isten törődik velünk. Jézusban eljött erre a parányi égitestre, hogy az ő segítségével az örökkévalóság megnyílhasson előttünk.

Ha egy földi kamera egyetlen pixelébe belefér a Föld, ne legyen kétségünk, hogy a mindenséget alkotó Isten szeretetébe mindannyian beleférünk! ■

Együtt írni a prédikációt a gyülekezettel

Az íróasztalnál és a kertben: Sággy Balázs

Idén indult sorozatunkban lelkészekkel találkozhatnak olvasóink „hát-tér munka” közben: elsősorban arról kérdezzük őket, miként készülnek a prédikációra, s eközben milyen tárgyak veszik őket körül. Sággy Balázst, a Domonyi Evangélikus Egyházközség lelkészét otthonában, íróasztalánál kérdeztük istentiszteletre készüléseinek műhelytitkairól.

Jegyzetek. „Időt kell adnom ahhoz, hogy a Szentírás üzenete úgy nyíljon meg előttem, hogy az ne csak nekem, hanem lehetőleg az egész gyülekezetnek építően szóljon” – vallja. A hét elején kezd el a készülést. „Lépcsőzetesen építem fel az igehirdetést. Először hagyom, hogy hason az ige, hogy spontán asszociációk szülessenek meg bennem, majd egyre inkább letisztázom a jegyzeteket, míg végül teljes egészében leírom a beszédet.”

Sággy Balázs törekszik arra, hogy változatosak legyenek az igehirdetések, ezért van, hogy narratív, meditatív vagy pontokba szedett prédikációt alkalmaz, máskor dramatizáltak vagy komolyabb teológiai okfejtésre épülök a beszédei. Azt is megtudjuk, hogy az igehirdetést minden héten sokszorosítják, és a gyülekezet aktív tagjai látogatás keretében elviszik a templomban jelen nem lévő evangélikus testvéreknek.

Vicc. „Hanna lányom hatévesen alkotta meg ezt a rajzot. Behajtva komoly arcokat, kinyitva hahotázó embereket látunk. Lelkeszi karakteremben is fontos szerepet kap a humor. Igehirdetéseikben ritkán, de szoktam a viccel, a helyzetkomikummal, az iróniával is élni. Hiszek a humor gyógyító erejében. Ha megfelelően használjuk a tréfát, az még nagyon nehéz helyzetekben is óriási segítséget tud adni. Nagyon örülök, amikor mosolyt látok, esetleg nevetést hallok a templomban. Ez is a közös gyógyulásunk, épülésünk fontos aktusa lehet.”

A lelkész elmondja: az öröm ilyen formájú kifejezését édesapjától, Sággy Andrásztól örökölte, akinek igehirdetése, de lelkészi habitusa is nagy hatást gyakoroltak rá.

Zene. Gitáron is kíséri az ifjúsági énekeket, de a zene a prédikációra készülését is meghatározza. „Igehirdetésre készülve folyamatosan zenét hallgatok. Ez segít

hatást vált ki belőlünk, amitől teljesen máshogy kezdünk el működni. Meggyőződésem, hogy Jézus se véletlenül természetből vett képekkel magyarázott el sokszor nagyon mély és összetett üzeneteket. Gondoljunk a magvető példázatára vagy a mezők liliomainak hasonlatára! Erre törekszem én is. Egyrészt próbálok mai példázatokkal élni, hogy meglegyenek a kapcsolódási pontok. Másrészt láttató

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

az elmélyülésben.” Többek között Chopin zongoraművei szólnak, de a meditatívabb filmzenéket, így Max Richternek a Vivaldi-feldolgozását (*A négy évszak*) és Yann Tiersen filmzenéit is rendszeresen hallgatja. „Ezek nyugodt, meditatív zenék, nem vonják el a figyelmemet. Segéderőt és pluszhangulatot adnak a készüléshez.”

Természet. Sággy Balázs nemcsak az íróasztalnál ülve, hanem jó idő esetén a templomkertben is gyakran készül az igehirdetésre.

„Onnan a Galga völgyét látom, nagy lombos fákkal. Olyan, mintha egy oltárkép előtt ülnék. Ha visszakerülünk az organikus közegünkbe, az olyan mentális

képeket használok, hogy a gyülekezet el tudja azokat vinni magával, még akkor is, ha maga a tartalom nagyon komplex.”

Családi és gyülekezeti „magánmúzeum”. „Fontosnak tartom, hogy készülésközben a családomat, valamint az egész gyülekezetet a lelki szemem előtt lássam. Ezért vannak gyermekrajzok, családi és gyülekezeti fényképek, emléktárgyak körülöttem – árulja el a domonyi lelképásztor. – A prédikációra készülésközben magányos műfaj, valójában mégis a gyülekezettel együtt írjuk az igehirdetést, mert ők is benne vannak: a templomban és a felkészülésnél is.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Utolsók, elsők

Lk 13,22–30

2009-ben, nyáron Milánóban tölthettünk egy hosszú hétvégét feleségemmel és két barátommal. Milánó lenyűgöző világváros. A divat fővárosa, a focivilág Mekkája, a kulináris élvezetek paradicsoma, a művészetek fellegvára. Egy város, ahol a vitalitás csak úgy lüktet a szívekben, a szemekben. Egy város, ahol annyi szépséget láthattunk, hogy alig tudtunk betelni vele. Egy város, ahol a világ egyik leghíresebb festménye látható, Leonardo da Vinci *Az utolsó vacsora* című remekműve.

Szerettük volna megtekinteni természetesen, de lemaradtunk róla. Történt ugyanis, hogy a pénztáros néni azt mondotta vala: van jegy, de csak két hónappal későbbre. Addig telt házat jelentett a múzeum. Igen, ott álltunk csalódottan, a világszenzációtól néhány méterre a sor elején, mégse jutottunk be. Elsők, utolsók...

Gimnáziumi történelemtanárom nagypapa három perccel lekészte a Titanicot. A 20. század egyik legtitokzatosabb tragédiájának tárgyalása kapcsán mesélte Lukács tanár úr, hogy bizony ha akkor a nagypapa nem kési le a Titanicot, akkor valószínűleg ő sem állhatna most előttünk, elemelve a luxushajó drámáját. Utolsók, elsők...

Maximilian Kolbe 1894-ben született szegény szülők gyermekeként. 1907-ben lépett be a minorita rendbe. Később filozófiát és teológiát tanult, mindkettőből doktorátust is szerzett. 1914-ben szerzetesi fogadalmat tett, 1918-ban szentelték pappá. Tanított, kolostort alapított, folyóiratot indított, Japánban végzett missziós munkát, hazatérte után pedig 1936-tól házfőnök volt. 1939-ben a Gestapo letartóztatta, négy hónapig börtönben volt. 1941-ben egy varsói börtönbe került, ahonnan az auschwitzi koncentrációs táborba deportálták. Ő volt a 16670-es számú rab.

Egy augusztusi napon egy barakkjából megszökött rab miatt bosszúból megtizedelték a foglyokat. Maximilian, amikor látta, hogy egy többgyermekes családapa is beleesik a „tizedelésbe”, előállt, és önként vállalta a halált a családapa helyett. 1971-ben VI. Pál pápa boldoggá, 1982-ben II. János Pál pápa szentté avatta. Elsők, utolsók...

Balázs Zoltán *Az üdvösségre való alkalmatlanságunkról* című 2005-ös tanulmányában az üdvösség titkát a szerelem, a szeretet titkával hozza összefüggésbe, amikor így ír: „Ki ne tudná, hogy a szeretet vagy a szerelem akkor ér valamit, ha abban úgy kapjuk meg a másikat, akire vágyunk, hogy nem akarjuk birtokolni, megszerezni, kiérdemelni, hanem rábízunk magunkat a

tőle jövő szeretetre és szerelemre? Ahogy senki sem alkalmas az üdvösségre, úgy igazán arra sem alkalmas senki sem, hogy szerelmesek legyenek belé, vagy feltétel nélkül szeressék. Az üdvösség titka a szeretet titka.” Utolsók, elsők...

Nemecsek Ernő nevét kisbetűvel írták le társai: „nemecsek ernő”. Árulónak tartották, pedig ő minden volt, csak éppen áruló nem. A grundért folyó háborúban, ahol pontosan kiderült, ki

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

milyen ember is valójában, hős lett. Hőssé vált, de megfázott, tüdőgyulladást kapott, és meghalt.

Molnár Ferenc, *A Pál utcai fiúk* című könyv írója, e csoda szép történet „teremtője” gyönyörűen írja le az utolsó pillanatok: „...Nemecsek kapitány látásáért és hallásáért eljöttek az angyalok, és elvitték oda, ahol csak az olyanok hallanak édes muzsikát, és látnak fényes tündöklést, mint amilyen Nemecsek kapitány volt.” Elsők, utolsók...

Egyszer valaki azt kérdezte Jézustól: „Uram, kevesen vannak-e, akik üdvöülnek?” Ő – aki mögött utolsóként vagy elsőként, de a hit bátorságával el lehet indulni az úton – ezt válaszolta: „Igyekeztek bemenni a szoros kapun, mert mondom nektek, hogy sokan akarnak majd bemenni, de nem tudnak.”

Ő mondja, a Mester, aki azt ígérte övéinek, hogy helyet készít nekik az égi hajlékban, az Atyánál. Óriási reménység ez. Nincs is más reménységünk, mint ez az ígélet. Mert önmagában a kijelentés – „vannak utolsók, akik első lesznek, és vannak első, akik utolsók lesznek” – nyugtalanító, felkavaró. De ha bizalommal belekapaszkodunk az ígéletébe, akkor a reménység járhatja át a lelkünket. És békesség. Mert ő a kezdet és a vég. Ő az alfa és az ómega. Az első az első között és az utolsó az utolsók között.

■ GÁNC S TAMÁS

Névnapra virág mellé Bibliát

Változatok a Szentírás népszerűsítésére

„Sola Scriptura”, azaz „egyedül a Szentírás” – hangzott a reformáció korában az egyik alapvető hittétel. Luther magyarországi követői az október 31-ét megelőző vasárnapot bibliavasárnapként is ünneplik. Ennek apropóján kerestük fel a Magyar Bibliatársulat főtájkárát, dr. Pecsuk Ottót. A református lelkésszel, a Károli Gáspár Református Egyetem Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszékének docensével nemcsak a hazai protestáns bibliakiadás jelenlegi helyzetéről beszélgettünk, de bepillantást nyerhettünk többek között a dramatizált, illetve a jelnyelvi Biblia készítésének műhelytitkaiba is.

– Hetvenkét évvel ezelőtt, 1949. január 4-én kelt az a levél, amelyben a Brit és Külföldi Bibliatársulat központi vezetősége bejelenti, hogy megszűnteti magyarországi tevékenységét, készletét pedig átadja az újonnan alakuló Magyar Bibliatanácsnak. Miért volt erre szükség?

– 1949-ben az akkori államhatalom nemkívánatos egyházi szervezetnek minősítette a Brit és Külföldi Bibliatársulatot, ezért képviselőinek el kellett hagyniuk az országot. Ekkor a református és az evangélikus egyháznak, valamint a Szabadegyházak

Közösségének a vezetői arra a bátor elhatározásra jutottak, hogy megalapítják a Magyar Bibliatanácsot. Döntésükben fontos szerepet játszott, hogy a magyar protestáns gyülekezeteket és híveiket továbbra is szerették volna magyar nyelvű Bibliával ellátni, ami az akkori társadalmi és politikai viszonyok között nem volt egyszerű feladat. A Magyar Bibliatanács jogutódjának, a Magyar Bibliatársulat Alapítványnak a munkáját jelenleg tizenkét hazai tagesyház támogatja – a protestánsok mellett az Orosz Ortodox Egyház Magyar Egyházmegyéje is.

– A bibliakiadás az egyházak fontos missziói ága. Miért kell ehhez felekezeti szervezethez tartozni?

– A bibliatársulat munkája szorosan kapcsolódik az egyház missziójához. Azonban az egyházaknak annyira kiterjedt a feladatkörük, hogy nehezen fér bele a bibliafordítás és -nyomatás, valamint az árusítás összetett tevékenységébe. Ezért jöttek létre annak idején a nemzetközi bibliatársulatok.

– Mit mutatnak a számok, mennyire keresett könyv ma Magyarországon a bibliatársulat által gondozott bibliafordítás?

– Hála Istennek, növekszik az eladott példányok száma. Az emberek több okból is vesznek Bibliát. A rendszeres bibliaolvasók többféle kiadású Szentírást is beszereznek, illetve szívesen ajándékozzák is a könyvek könyvét. Sok nem hívő az általános műveltség jegyében vásárol saját részre vagy mások számára Bibliát. A gyülekezetekben nagyobb mennyiségben vannak tartalék példányok, amelyeket például bibliaórákon vagy gyermek- és ifjúsági alkalmakon használnak. A 2000-es évek elején csökkenés volt megfigyelhető a vásárlások terén, míg 2008-ban, a Biblia évében a többszörösére ugrott az eladott könyvek száma, azután két-három évig megint csökkent, de ez érthető tendencia. A 2010-es évektől azonban minden esztendőben kimutatható egy pár százalékos emelkedés az eladott példányszámban, annak ellenére, hogy nem mi vagyunk Magyarországon az egyetlen bibliakiadó.

– Ez akkor egyben azt is jelenti, hogy növekszik a Szentírást olvasók száma?

– Sajnos nem feltétlenül. Tizenhárom évvel ezelőtt, a Biblia évében készítettünk utoljára felmérést erre vonatkozóan. Az akkori adatok szerint a társadalomnak csak az öt százaléka olvasta valamilyen formában rendszeresen a Bibliát. Tehát száz emberből mindössze öt. Ez nagyon kevés. Ennél szomorúbb az, hogy akkor

– a felmérés szerint – a templomba járó lakosságnak is csak körülbelül a húsz százaléka volt bibliaolvasó.

– **Hogyan lehetne jobban a Szentírás kézbevitelére buzdítani az embereket?**

– A Magyar Bibliatársulat egyik régi-új kezdeményezése a bibliai szövegválogatásokat tartalmazó kiadványsorozat. Az ötlet régi, a múlt század ötvenes-hatvanas éveiben világszerte nagy népszerűségnek örvendett ez a műfaj. A fő előnye az volt, hogy a nyugati, egyre szekularizálódó országokban, illetve a missziói területeken könnyen kézbe lehetett adni ezeket a vékony füzetkéket. Az akkori kiadványok szerkesztői – akárcsak a maiak – konkrét témák szerint válogatták össze a Bibliából az odaillő szövegrészeket. A Magyar Bibliatársulat az utóbbi években már hét ilyen tematikus szövegválogatást adott ki.

– **Miért tartották fontosnak, hogy fel-elevenítsék ezt a műfajt?**

– Az embereknek manapság egyre kevesebb idejük van olvasni. A könyvvásároknak, illetve egyéb rendezvényeinknek azonban egyre többen kérdezték, nincs-e olyan vékony, akár zsebben is elférő, olcsó kiadványunk, amelyben részleteket találunk a Szentírásból. Így kezdtük el készíteni ezt a sorozatot. Az egyik első volt közülük a családi élettel kapcsolatos szövegválogatás *Én és a házam népe* címmel. A nőknek szóló kiadvány az *Igazgyöngy* címet viseli, a férfiaknak szóló *Legyetek férfiak!* elnevezéssel jelent meg, a házassággal kapcsolatos bibliai idézetek a *Három fonál* című kötetben olvashatók. A fiataloknak

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

lent kiadványunk. Terveink szerint a sort a börtönben raboskodók számára összeállított kötetrel, illetve a bibliai bölcsességirodalomból vett válogatással folytatjuk. Az olvasóink nagyon szeretik ezeket a kiadványokat, mert kicsik, olcsók és könnyen kézbe adhatók. Névnepre virág mellé is kiváló ajándék bármelyik, bár természetesen nem helyettesítheti a Szentírás olvasását.

– **A Magyar Bibliatársulat másik fontos vállalkozása a jelynelvi Biblia elkészítése. Az ezzel kapcsolatos videók a szerző honlapjáról érhetőek el.**

ban a missziói szempontból legfontosabb újszövetségi történeteket – például Jézus példázatait és csodatételeit – veszik előre a készítők.

– **Milyen visszajelzés érkezett önök-höz ezzel kapcsolatban?**

– Nagyon pozitív. A jelynelvi Bibliát a baptista egyházzal közösen készítjük, ugyanis náluk több siketektől álló gyülekezet is van. Az elkészült részeket az istentiszteleteken és a bibliaórákon kivetítik, tehát folyamatosan használják. A siketek számára óriási élményt jelent, hogy a saját nyelvükön ismerhetik meg a Szentírást.

– **Egyedülálló a Magyar Bibliatársulat által 2014-ben kiadott revideált Biblia szövegére alapozott projektjük, a dramatizált Szentírás. Mit kell erről tudni?**

– Alulról jövő kezdeményezés, ami mögé mi is örömmel álltunk be. Az ötletgazda, Arany Tamás, aki maga is rendelkezik színészi végzettséggel, és Zámbori Soma hívő, keresztény színművész összefogtak, és felkérték a magyar színházi, filmes és szinkronszakma neves képviselőit – közel hatvan színművészt –, hogy segítsenek elkészíteni a szinte teljes Biblia szövegű, rádiójáték-szerű feldolgozását. Az általuk dramatizált változat annyiban más, mint az általunk elkészített hangzó Biblia, hogy hangeffektusokkal kiegészített, párbeszéd formában dolgozzák fel a szövegeket. Az eddigi részek már ingyenesen meghallgathatók a Dramatizaltbiblia.hu honlapon.

■ BODA ZSUZSA

A rendszeres bibliaolvasók többféle kiadású Szentírást is beszereznek, illetve szívesen ajándékozzák is a könyvek könyvét. Sok nem hívő az általános műveltség jegyében vásárol saját részre vagy mások számára Bibliát.

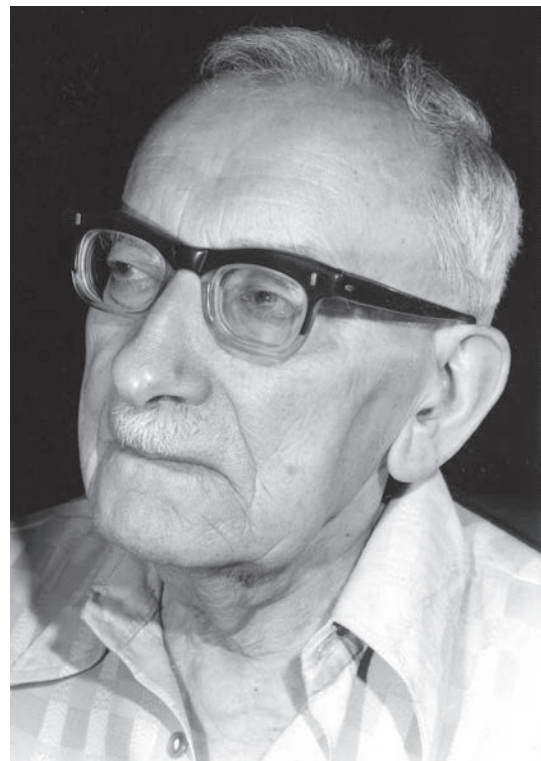
szól a *Nyilak az erős kezében*, míg az *Ahol a kincséd van* című, bibliai eredetű szólások, közmondások, metaforák magyarázatát tartalmazó rész elsősorban az iskolásokat célozza meg. Az úrvacsorával kapcsolatos újszövetségi szövegrészeket, illetve ószövetségi előtörténeteket tartalmaz a *Vele vacsorálok, és ő énvelem* című, idén megje-

– Ezt a projektet hat évvel ezelőtt kezdtük el. A Szentírás jelynelvi fordítása nagyon hosszú, összetett folyamat, amelyben siketek és hallók közösen dolgoznak. Az elkészült részeket filmre vesszük. Eddig *Márk evangéliuma* teljes egészében, illetve az *Apostolok cselekedeteinek* nagy része készült el. Az elkövetkezendőkben elsősor-

Bepillantás egy nagy történész műhelyébe

*Az evangélikus levéltár megújítója is volt
Mályusz Elemér professzor*

Ez évben jelent meg Mályusz Elemér történész emlékirata – Visszaemlékezések címmel –, amely joggal tart igényt a történészszakma és a művelt közönség érdeklődésére egyaránt. Kevesen tudják, hogy a 20. század egyik legnagyobb magyar történésze, nemzetközi hírű középkorász a második világháború utáni nehéz években meghatározó módon hozzájárult az evangélikus levéltár koncepciójának és működésének megújításához.

Az emlékirat szerkesztője a Mályusz-hagyaték legalaposabb ismerője, Soós István. Mályusz Elemér (1898–1989) utolsó nyolc évében közeli munkatársaként, majd levelezésének, könyvtárának rendezőjeként olyan ismeretekkel rendelkezik, amelyek ennek az 1972–1975 között keletkezett iratnak az értelmezését rendkívüli módon elősegítik.

A visszaemlékezés betekintést enged a történész műhelyébe, megismerteti szakmai meggyőződésével. Ugyanakkor bemutatja azt az ellentmondásokkal és nagy változásokkal teli kort, amelyben szerzője élt.

EMLEKIRAT – KORDOKUMENTUM

Mályusz felvidéki evangélikus családból származott. Mindkettő meghatározó volt számára érzelmileg, meggyőződésében és szakmai érdeklődésében is. Első jelentős művében Turóc vármegye kialakulását dolgozta fel példaszerűen, előrevetítve egyetemi pályafutásának csúcspontján a népiség- és településtörténeti iskola megalapítását, amelynek kapcsán mindmáig Mályusz-iskoláról beszélnek. A francia társadalomkutatás és a német történetírás legújabb eredményeit is hasznosító kutatási irány a történeti Magyarország egyes megyéinek, tájainak eddig soha nem látott mélységű és szinte minden forrást feldolgozva bemutató ábrázolását jelenti.

Mályusz kritikus és a vitáktól nem visszariadó személyiségként a kor több jelentős történészevel került szembe (Szekfű Gyulával, Hóman Bálinttal). Nem kereste a népszerűséget, inkább szűkebb körben voltak hívei. A második világháború után jobboldaliság vádjára érte, emiatt megfosztották egyetemi katedrájától. Pályája kettévált: innen emlékirata valóságos kordokumentumként is olvasható,

hiszen leírja a kommunista párt hatását a magyar történészekre, az egyetemi és az akadémiai világra, de tágabb értelemben tulajdonképpen a magyar társadalomra.

FELMÉRNI, BEGYŰJTENI, MEGŐRIZNI

Mályusz Elemér büszke volt arra, hogy ősei felvidéki polgárként és nemesként a legnehezebb ellenreformációs korban,

például az eperjesi vértörvényszék idején kiálltak a protestáns meggyőződésük mellett. Érdekelte a protestáns egyháztörténet, szerkesztője volt a forrásokat közlő *Magyar Protestáns Egyháztörténeti Adattár* című sorozatnak. Máig meg nem haladott módon dolgozta fel II. József türelmi rendeletének korát, hatását, alapos forráskiadást is mellékelve hozzá.

Még a háború alatt a Luther Társaság világi elnökévé választották; egyházi elnöktársa Ordass Lajos volt, aki 1945-től bányakerületi püspökként az evangélikus egyház meghatározó személyiségévé vált.

Mályusz 1947-ben kapott megbízást az egyetemes (országos) evangélikus levéltár, egyben könyvtár vezetésére. Az egyetemről történt kényszernyugdíjazása, nehéz politikai és anyagi helyzete miatt ez a részállás komoly segítséget jelentett számára. A rá jellemző igényességgel és alaposággal látott munkához: felmérte a gyűjtemény helyzetét, egyben meglátta a továbbfejlesztés lehetőségét. Azt vallotta, hogy az evangélikus egyház forrásainak minél alaposabb és szélesebb körű begyűjtésével nemcsak az egyház, de egyben a nemzeti történelem jelentős forrásbázisát is meg lehet menteni.

Paradox módon erre az egyház történetének egyik legnehezebb korszakában került sor: 1948-ban betiltották az egyházi egyesületeket, amelyekben az egyház tevékenysége jórészt zajlott. Kényszerrel államosították az egyházi

iskolákat, végül 1952-ben az állam iránti lojalításra szorított evangélikus egyház átszervezése is megtörtént: az ilyen módon megszüntetett négy történelmi egyházkerület után jelentős forrásanyag „szabadult fel”. Ezek begyűjtése nagy meggyőző és szervezőmunkát igényelt: ennek volt motorja Mályusz Elemér. Az

giai tanár, akit ugyancsak politikai okból távolítottak el állásából (mint 1945-ben Mályuszt). Súlyom nagyrészt megvalósította Mályusz elképzeléseit: az 1970-es évekre az 1945-ben még csak hatvan iratfolyóméternyi levéltári anyag több mint a tízszeresére, hat-hétszáz iratfolyóméternyre nőtt. A nehéz kö-

FOTÓK: KISS TAMÁS

egyházigazgatás további szintjei, az esperességi levéltárak anyagának begyűjtését is célul tűzte ki. Sőt kérdőívek szétküldésével széleskörűen tájékozódott a gyűlekezeti iratanyagról is.

Az egyetemes (országos) egyház budapesti Üllői úti székházában szabaddá váló terekben pedig további levéltári és könyvtári tárolókapacitást hoztak létre. Erre azért is volt szükség, hogy biztosítsák az épület egyházi célú hasznosítását, és elejét vegyék, hogy az állam egy részét a saját céljaira sajátítsa ki. Megindult a könyvtári anyagnak a levéltárról való elválasztása önálló könyvtárosi állás szervezésével, ami 1957-re önálló könyvtár létrehozásához vezetett.

TÖBB MINT EGYHÁZTÖRTÉNET

Mályusz Elemér részleges visszatérését a történelemszakmába a történettudományi intézetbe való 1954. évi felvétele jelezte. Rá jellemző módon azonban evangélikus levéltárosi állását „sorsa némi jobbra fordulása” után sem adta fel. Kevesebb órában, de továbbra is bejárt az Üllői útra, egészen 1969-ig töltötte be a levéltár-vezetői funkciót.

1958-tól a levéltárban dolgozott Súlyom Jenő egyháztörténész, teoló-

rülmények között, de szívós munkával, évtizedes erőfeszítéssel történt levéltárfejlesztés következményeképpen az Evangélikus Országos Levéltár az ország egyik legjelentősebb egyházi gyűjteményévé vált. Az itt kezelt iratanyag máig alapvető és gazdag forrásbázist jelent nemcsak az evangélikus egyháztörténet, hanem tágabb kör, például a nemzetiség- és a helytörténet szempontjából is.

Mályusz emlékirata csak 1958-ig követi az eseményeket. Talán már nem volt ideje vagy lehetősége folytatni. A család előtt sem volt ismert az emlékirat: csak 1989-ben, a történész elhunytá után könyveinek rendezésekor került elő.

A kortárs személyekre vonatkozó kritikus megjegyzések és lehetséges érzékenységek is hozzájárultak, hogy a visszaemlékezés megjelentetésére a rendszerváltás után több mint három évtizeddel kerülhetett sor. De éppen az őszinte szókimondás és az élvezhető, olvasható stílus által válik érdekes és a szélesebb közönség érdeklődésére is számot tartó köteté.

■ CZENTHE MIKLÓS

A szerző az Evangélikus Országos Levéltár vezetője

Mályusz Elemér: *Visszaemlékezések*. Szerkesztette: Soós István. Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Budapest, 2021. Ára 4990 forint

OKTÓBER 23. – NEMZETI ÜNNEPÜNK

Lyukas zászlók üzenete

Nemzeti tudatunkban az 1956-os forradalom és szabadságharc a heroikus küzdelem, a magyar néplelekben rendre jelen lévő önsorsrontó tragédia, az évszázados szabadságvágy és egy jobb és őszintébb világ utáni áhítozás különleges és szent találkozása.

A történelem tanúsága szerint mi, magyarok minden évszázadban legalább egyszer felkelünk, és csatába indulunk a szabadságunkért. Így volt ez 1956. október 23-án is.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: FORTEPAN / NAGY GYULA

A tények és a történelmi környezet ismert. A *Time* magazin címlapján szereplő „pesti srác” felszedte barátaival a kockaköveket, szerzett magának egy „dobtáraszt”, és azt mondta: „Elég!” Elég a rettenetből, az éjszaka közepén az ablak alatt megálló autókából, a börtönök mélyén nyomtalanul eltűnő édesapákból, a hamis vádakból, a rendszeridegenek megbélyegzéséből, a hús- és kenyérhiányból, zsarnokságból és hazugságból. És ha le is verték, és a szovjet csizmák nyomán elégtételt is vettek rajta a hóhérok, a világ más lett, minden más lett '56 után.

Egyházunk életében is meghatározóak voltak ezek a napok. Lehetőséget teremtettek a megtisztulásra, a Krisztus előtt való megállásra, a bűnbocsánatra, a pillanatnyi új kezdetre. Scholz László így írt '56-ban *Egyházunk mai helyzete és lelkesi feladataink* című előterjesztésében: „Legelőbb is bűnbánatot kell tennünk. Mi, magyar evangélikus lelkészek az elmúlt esztendőben nem vállaltuk a Jézus Krisztus keresztségét! Meg kell vallanunk ezt Isten előtt, önmagunk előtt, egyházunk előtt, a világ evangélikus keresztyénsége előtt. Nagy többségünkben nem vállaltuk a keresztet. Csak kevesen akadtak közöttünk, akik életük kockáztatásával is tanúbizonyságot tettek az igazságról. Csak kevesen, akik készek voltak javaikat, otthonukat, hivatásukat is feláldozni, ha út számukra a kritikus óra.”

De ugyanez a hang, szellemi és lelki nagyság sugárzik Keken Andrásnak az *Együtt az ország népével* című, az *Evangélikus Élet* 1956. november 4-i számában megjelent vezércikkéből: „...az elfojtott igazság kitért a kényszer rettenetes börtönéből, az or-

szág népe megszólalt, olyan erővel, olyan tiszta hanggal, olyan egyértelműen, olyan politikai bölcsességgel, olyan bátorsággal, hogy ezt a megszólalást egyszerűen nem lehet meg nem hallgatni, nem lehet beszennyezni semmiféle rágalommal, hanem a szabad, független, demokratikus Magyarország politikai fundamentumának kell tekinteni.”

Messze a teljesség igénye nélkül, de nekünk, evangélikusoknak is van kire, kikre emlékeznünk. Ordass helytállása, Maléter vére, Balikó kitérője... a halálos ítéletek elől a templomokban, az orgonák mélyén rejtgetett emberek és a dunyhákba varrt forradalmi zászlók a kitérő és hitvalló kereszténység igaz példái.

A kitérőn túl azonban mit jelent a mai kor emberének '56 hagyatéka? Mit mond ma nekünk, mire ösztönöz az ikonikus lyukas zászlók képe?

Az egyén felelősségére. Van kor, amikor az emberi gonoszság és zsarnokság hatványozottan jelentkezik, és van, amikor kevésbé, de minden időben ellene kell állnunk. A lyukas zászlók arra figyelmeztetik a mai kor emberét, hogy jól táplált, kényelmes nyugalmából, ha kell, a jelenben és a jövőben is bármikor fel kell állnia. Merjünk szólni, merjünk változtatni, merjünk reformálni, ha kell. Személyes életünkben és a közéletben egyaránt.

Az '56-os forradalmi zászló lényege, hogy eltávolították belőle azt, ami az utálat tárgya volt. Kivágták, kitepték belőle azt, ami rossz. Eltávolították belőle a kommunista címet, amely egyet jelentett a Rákosi-kor elnyomásával, a padlássöprések, az ávós verőlegények, a kényszerű beszolgáltatások, az ablak alatt megálló nagy fekete autók rémképeivel. A tétovázó lyuk helyére pedig milliók lelkében odakerült a népszuverenitás és a szabadságvágy, a Krisztushoz tartozás felvállalható öröme és mindaz, ami addig tiltva volt.

Hatvanöt évvel később, globális szövetségi rendszerek tagjaként, Istennek hála, hosszú ideje tartó békeidőben itt, Európa szívében nekünk, a kései utódoknak nem kell megküzdenünk megszálló idegen hatalmakkal. De az egyén felelősségét nekünk is hordoznunk kell. Felelősséget az önsorsrontás ellen, a gyűlölködés ellen, a testvért testvér ellen uszító közbeszéd ellen. Felelősséget a pusztuló természeti környezetünk megóvásáért. Felelősséget a társadalmi szakadékok felszámolásáért, a mértéktelen pazarlás és harácsolás visszaszorításáért.

Ki kell vágnunk mindazt, ami diaboloszi módon összezavar, és megpróbál elválasztani Krisztus megvallásától, az így támadó ürbe pedig oda kell helyezni a példamutató krisztusi szeretet cselekedeteit. A békeesség munkálását, az evangélium átadásának örömét az alázat, a megbocsátás és az imádság eszközeivel. Ez a mi „forradalmi” feladatunk. A múltban, a jelenben és a jövőben, mindenkor.

■ HOMOKI PÁL

A szerző a Bács-Kiskun Egyházmegye esperese

Barlangtól a sajtóműhelyig

*Nem aggódik a holnapért
a katolikus–evangélikus Farkas házaspár*

Még lombosak a hatalmas fák az egy-két szintes házak között, Rákospalota itt a kertvárosi arcát mutatja. A Farkas házaspár családi háza a vasúti sínek mellett, a töltésnél fekszik: gondozott előkert, muskátlis ablak fordul az utca felé, a buja növényzetű hátsó kert őszi színekben játszik. Háromgyermekes mérnök riportalanyainkhoz sok kérdéssel érkezünk. Mindenekelőtt azzal, katolikus–evangélikus párként hogyan élnek meg a hitüket, de beavatást kérünk a kézműves sajtókészítés – ma hobbi, holnap talán új életforma – titkaiba is. Tanulásaikat érdemes megszívlelni: mindkét területen Isten gondviselő, formáló szeretete bontakozik ki szavaik nyomán.

A házaspár, Farkas Géza és Farkas Enikő három gyermeke – kihasználva az október eleji napsütést – a kerti trambulínon ugrál, míg mi a nappaliban beszélgetünk. Szabó Magda regényeit idéző atmoszféra: harmónia, többgenerációs, békésen együtt élő, értékeiket féltve őrző család. Ökumenikus párként már adtak interjút – mesélik –, de a Farkas Sajtóműhely remekeiről, amelyeknek a híre szájról szájra terjed, még nem kérdezték őket.

„Világi közegben: barlangász csoportban ismerkedtünk meg. Enikő már régebben járt oda, engem a plébániáról hívtak a fiúk. Világosan jó ideig nem is láttuk egymást. Történt, hogy egy szü-

letésnap buliba érkezve mindenkinek bemutatkoztam: azoknak a társaimnak, akikkel már fél éve együtt jártuk a barlangokat. Enikővel is így kezdtem el beszélgetni” – idézi fel nevetve a nem szokványos kezdetet Farkas Géza. Hamar kiderült, hogy vannak közös pontok; nagy örömeikre az is, hogy mindketten hívő keresztények. Kicsit később, 2007-ben lettek egy pár.

KÖZÖS HITALAP

Az, hogy Enikő evangélikus, Géza római katolikus, sosem okozott gondot: „Világi közegben két fiatal már akkor rácsodálkozik egymásra, ha kiderül, hogy istenh-

tük van. Ez velünk is így volt. Szüleink is örültek, hogy azonos értékrendű társat találtunk. A felekezet másodlagos, ráadásul nekem volt egy pozitív előítéletem a katolikusokkal kapcsolatban” – folytatja Enikő. Szülei is vegyes felekezettű, katolikus–evangélikus házaspár. Nem éltek az egyház közelében, de szorgalmazták lányaik hitre nevelését a gimnáziumban: „Akkor tudtam meg a nővéremmel, hogy evangélikusok vagyunk. Hitoktatónk olyan felnőtt volt, akivel végre mindenről lehetett beszélni. A kelenföldi gyülekezetben konfirmáltunk, már egyetemistaként.”

Géza számára is az ökumené a természetes létforma: „A káposztásmegyéri plébánián nőttem fel, ahol Tomka Feri atya [szociológus, egyháztörténész, egyetemi tanár – a szerk.] volt a plébános. Neki szívügye az ökumené: elég hamar megszervezték helyben az ifjúsági alkalmakat az ökumenikus imahéthez kapcsolódva. Ebbe nőttem bele. Éveken át részt vettem a Közös Pont ökumenikus fesztiválmiszióban is” – magyarázza Géza. ►

Esküvőjük a kelenföldi evangélikus templomban volt Joób Máté lelkész szolgálataival – Géza káplánja, Szabó Andor atya is jelen volt –, a lagzit pedig Káposztásmegyeren tartották.

SEGÍTETT AZ ÁLRUHÁS ANGYAL

A kertészmérnökként végzett, dél-budai Enikő – ma már hitoktató Újpesten – és az agrármérnök végzettségű, észak-pesti Géza a közös otthonról nem döntött az esküvő előtt. Ám listát írtak, s egymástól függetlenül első helyre azt tették: legyen közelben élő, hívó közösség. Bármilyen.

„Nem tudtuk, hol lakunk majd. A gondviselés azonban elintézte: családi barátok nászajándékként felajánlották kis budai garzonjukat, így ott kezdhettük közös életünket. Apró fürdőszobánkba kis méretű mosógép is került. Épp a ház előtt tanakodtunk Enikővel, hogy jusson fel az emeletre, amikor a »semiből« odalépett egy férfi. Megkérdezte, hányadikra visszük, és már emelte is meg. Mire megköszöntük volna a segítségét, eltűnt! Azóta is ámulunk rajta. Talán Isten álruhája angyala volt...” – meséli a feledhetetlen történetet.

Példaértékű, hogy Enikőék nem a bonyolult oldaláról közelítik meg az élet dolgait. Rábízzák magukat hittapasztalataikra, tudják, hogy mindent elrendez időben a gondviselő Isten. Élő kapcsolatban állnak vele, imádsággal, rá figyelő élettel nincs okuk aggódni. A válaszokat az igéből és az Isten által küldött emberektől mindig megkapják. Nyugalmuk ebből fakad.

TÖBB TEMPLOMBAN, MINDIG EGYÜTT

Szépen alakul a lassan aktuálissá váló konfirmáció, illetve elsőáldozás kérdése is: a tizenegy éves Gyöngyvért katolikus, a nyolcéves Jankót evangélikus templomban keresztelték, az ötéves Kingát pedig a lakótelepen működő, családokat összefogó civil egyesület helyiségében. Itt vasárnaponként forgó rendszerben tartanak misét és istentiszteletet.

„Elgondolkodtunk azon: vajon a kereszttség eldönti-e azt, hogy milyen felekezetű lesz a gyermekünk? És arra jutottunk: nem – mondja Enikő. – Azt szeretjük volna, hogy a keresztelők közös ünnepei legyenek mindkét közösségnek. Így történt, hogy a gyerekek keresztelésénél jelen voltak mindkét felekezet képviselői. Természetesen be lettek írva egyik vagy másik anyakönyvbe, de a hitbeli előre-

haladásukat nem feltétlenül ez a forma határozza meg.”

Az iskolások eddig Enikőhöz jártak evangélikus hittanra. Nagylányuk szeptembertől a Váci Piarista Gimnáziumban tanul, most az elsőáldozás foglalkoztatja. „Rugalmasan, dinamikusan kezeljük őket, engedjük, hogy megéljék a hitüket, nyitottan állunk a keresgéléseik előtt” – értenek egyet a szülők.

A hitélet így az újpesti evangélikus gyülekezetben és a káposztásmegyeri katolikus plébánián – no meg néhány további, fontos helyszínen zajlik. Szabadok arra, hogy Istent dicsérjék, az egyetlen alapelv, hogy ne külön-külön, hanem családirag együtt tehesék meg ezt. Viszataréne Kelenföldre is, Gáncs Tamás evangélikus igazgató lelkész szeniorlakásifijének stabil tagjai.

Amit nem lehet összeilleszteni, az az úrvacsora, illetve szentáldozás, ez számukra is nehézség. „Fájdalomként, hiányként éljük ezt meg” – jellemzi a helyzetet Géza. Enikő hozzátézi: „Ennek súlya, fontossága van, jó, ha ebben is komolyan vesszük a hitünket. Egy imaalkalmon mondták nekünk: addig örüljünk, amíg ez fáj.” Géza szerint: „Ami még nincs jelen, azt ne fejezzük ki. És az egyházaink között még nincs meg ez az egység.” Enikő ennek a pozitívumát is látja azért: „Ez a helyzet arra készíti minket, hogy mindkét közösséggel tartsuk a kapcsolatot.”

A katolikusok kötelező miselátogatásával kapcsolatban Géza több paptól, lelkésztől megerősítést kapott: ha evangélikus istentiszteletre megy, ott is ugyanazzal az Istennel találkozik. A nagy ünnepeket is ennek szellemében ünnepe-

lik, ahogy az élet hozza. „Keresztényként sokkal nagyobb felelősségünk van a világ felé, semmint hogy felekezetieskednünk kellene” – foglalja össze a lényegét Enikő.

GOMOLYÁTÓL MOZZARELLÁIG

Géza nem maradt az agrármérnöki pályán: több váltás után ma a Magyar Máltai Szeretetszolgálat munkatársa. 2017-ben pedig azt érezte: hiányzik valami az életéből, amibe bele tud merülni. „Imádkoztam, hogy találjon valamit, amit szeret csinálni” – meséli Enikő.

Az ima meghallgatásra talált: Géza figyelme egyik napról a másikra a sajt-készítés felé fordult. Az alapok izgatták: hogyan készül a sajt? Vett termelői tejet, és megpróbálta. Nem vallott kudarcot. Pár hónap múlva a plébániai levelezőlistán találkozott egy értesítéssel: sajt-készítő műhelydelutánt hirdettek egy rákospalotai művelődési házban. „Akármilyen lesz aznap, én oda el akarok menni – idézi fel a sorsfordító döntést. – 2018 őszétől teljesen magával ragadott ez a tevékenység. Utánaolvastam, sajt-készítők honlapjait, Facebook-csoportokat látogattam. Később többnapos tanfolyamokra is elmentem. Felbátorodva a kezdeti sikereken, naponta tíz literjével vittem a tejet a közeli tehenészetből, ahol egyre furcsábban néztek rám: ennyire szereti a tejet?” – derül.

Megtudjuk: tíz literből körülbelül egy kilogramm sajt készül. Géza gomolyával kezdte, amelyet sokféle módon lehet ízesíteni, aztán ezt sorban ricotta, trappista, ementáli, brie, raclette sajt, majd joghurt-, vaj-, krémsajt, körözöttel töltött sajt, sima és ízesített camembert, parnyica, feta, mozzarella követte. Egyre nagyobb kihívásokat állít maga elé, a relaxálás közben beindult fantázia viszi előre. A tanulságokat így vonja le: „A sajt-készítés időigényes. Nem tudnám vállalni, ha itthon Enikő nem tartaná a frontot.”

Mégis hol készül e sok finomság? – érdeklődünk. A válasz egyszerű: Géza édesapja földszinti lakrészének konyhája lett a házi kis műhely. Fent, a családi ház emeletén, ahol Gézáék laknak, az ötfős család konyhája szűknek bizonyult. Oda-lent több a hely, így a hétfő délutánok menetrend szerint sajt-készítéssel telnek.

Enikő érdekes dolgot mond: „Évek óta érzem, hogy nem tesznek jót a bolti tejtermékek. A laktóz vagy valami adalékanyag? Mióta Gézáét eszem, semmi

bajom. Ma már csak vajat veszek boltban – bár azt is tud készíteni, de a tejszínt inkább a sajt-hoz használja fel. A kedvenceink az ízesített gomolyák és a boltira nem is emlékeztető kemény sajtok. Más az ízük. Más a megaludt tej állaga ősszel és tavasszal; tudjuk, hogy mikor van takarmányváltás a tehenészetben! A gyerekek kérdezzetik: Apa, milyen sajt

Enikő és Géza elkötelezett híve a környezettudatosságnak, gyermekeiket is erre tanítják. A járvány alatt még komolyabb döntést hoztak: „A Jóisten adta ezt a hobbit nekem. Belekedtem, és jók a visszajelzések. Azért imádkoztunk, hogy az Úr mutassa meg az utat, hogyan folytassuk tovább. Ahhoz, hogy a magunk lábára álljunk, saját tejelő állat kell.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

készül? Mikor lesz trappista? A boltiút már meg sem eszik” – nevetnek. A legkülönlegesebb sajt az Enikőnek készített kávé gomolya volt.

SAJÁT LÁBRA ÁLLNI

A jó sajt titkáról érdeklődünk, miközben pazar kóstolót kapunk a kollekciónál, amely nemcsak finom, hanem esztétikus is: „A higiénia és a kiváló alapanyag” – summázza Géza. A munkafolyamatok diktálják a rendet, az érlelési időt nem lehet siettetni, naponta rá kell nézni, hogy melyik sajt éppen hol tart, a kémiai folyamatok rendben mennek-e. „Hobbinak indult, relaxációnak, de úgy érzem, több lesz belőle” – avat be a terveibe. Az álom: „Ott szemben – mutat ki a kertbe az ablakon át –, abban a kis házban talán egyszer sajt-készítő műhelyem lesz!” Mindez nem is a távoli jövő.

Enikő már logót is tervezett a vállalkozásnak: a teliholdban (ami, tudjuk: sajt-ból van...) egy farkasfej utal a nevékre, s az A betűt formázó cikkely jeleníti meg a sajtban a nevet: Farkas Sajt-műhely. Ötletes dizájn, amelyhez ajándékba már pecsétnyomót is kaptak.

Most tyúkjaink vannak, kakasunk, de mivel az agrárvilág közel áll hozzánk, vidékre költöznénk, hogy saját alapanyagból – tehén- és kecsketejből – készíthessünk minél több sajtot és tejterméket. Enikő szüleinél mindig volt háztáji, az én két nagyapám agronómus volt. Ezek a családi gyökerek is számítanak. Jó lenne, ha egyszer ebből a vállalkozásból élhetnénk meg” – vázolja a jövőt Géza.

Lassan leszáll az októberi este a rákospalotai családi otthon falai közé. Végezetül a Farkas házaspár életének, álmainak, terveinek biztos alapjára kérdezünk rá. „Vannak közös ígéink – kezdi Enikő –, az esküvőn felolvasottak kísérik az életünket. Az egyik a *Hegyi beszédből* a »ne aggódjatok tehát a holnapért...«, ez főleg Gézáé volt. A másik *Jeremiás könyvéből* való: »Örömmel, teljes szívemből és teljes lelkemből teszek jót velük, és véglegesen elültetem őket ebbe a földbe.« [Jer 32,41] A Jóistennek gondja van ránk” – néznek egymásra, majd az asztalon szépen elrendezett, ehető virágokkal díszített sajt-tálakon a teremtő Istentől kapott, kezük munkájával készített javakra.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Egy csabai evangélikustól egy csabai evangélikusról

Ismét kiadták a Stark Adolf-monográfiát

A világ legkorábban érő szőlőfajtáját nemesítő Stark Adolf életútját rajzolta meg Békéscsaba egykori tudós papja, Dedinszky Gyula az 1980-as években. A kötetet most nemcsak leporolták, hanem lábjegyzetekkel is ellátták, a benne található dokumentumokat a 21. századi technika segítségével digitalizálták, és a közelmúltban ismét nyomdába küldték az anyagot. A Stark Adolf szőlőnemesítő élete és munkássága című könyv a Csabagyöngye Kulturális Központ gondozásában jelent meg.

Stark Adolf emlékezete máig él a békéscsabaiak tudatában. Nevét utca és kertbarát-egyesület viseli; a város mindenkorai polgármesterének az irodáját az a méretes Zsolnay-váza díszíti, amelyet Stark a legenda szerint a párizsi vilákiállításra nyert különdíjával; 1994-ben posztumusz díszpolgári címet adományozott neki az önkormányzat; és a településen alig akad szőlőlugas, ahol ne lenne megtalálható a már augusztusban szüretelhető, Stark által nemesített szőlő, a csabagyöngye. *[A szőlőfajták nevének írásmódját illetően két álláspont ütközik: a szőlészek-borászok egy része a nagy kezdőbetűt pártolja, helyesírási kiadványokban azonban a kisbetűt találjuk, ezért lapunkban ez utóbbit alkalmazzuk. – A szerk.]*

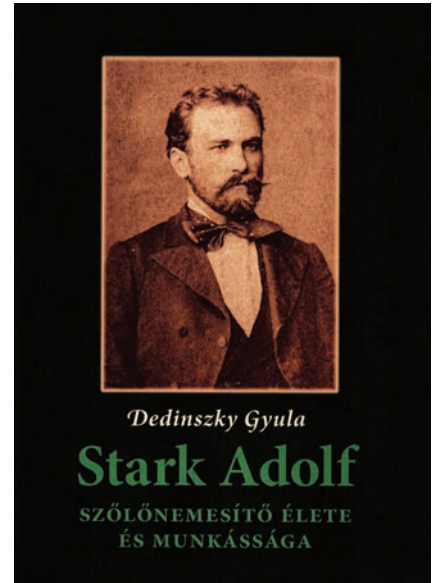
A szőlész életéről kevés dokumentum maradt fenn, az utókor rendelkezésére álló emlékeket – fotókat, szakmai feljegyzéseket – viszont többnyire a Békéscsabai Evangélikus Egyházközség levéltára őrzi. Ezeket dolgozta fel a városban helytörténészként és néprajzkutatóként is tevékenykedő néhai lelkész, Dedinszky Gyula (1905–1994), és jelentette meg a Kertészeti Egyetem 1984-ben. A kötet akkor meglehetősen kis példányszámban látott napvilágot, az érdeklődő borász- és történészközösség hamar elkapkodta. Ezt a munkát adták ki az idén ismét.

Szalay Ágnes történész nemcsak magyarzó lábjegyzetekkel tette a nagyközönség számára is érthetőbbé és érdekesebbé az eredeti munkát, hanem a kötethez fűzött utószavában az időközben előkerült forrásokra hivatkozva egészítette ki Stark Adolf pályaképet.

Stark Adolf lutheránus szülők gyermekeként 1834-ben született Bártfán. Iskolai éveiről keveset tudni, de az biztos, hogy egy évet eltöltött a Miskolci Ágostai Hitvallású Esperességi Középtanodában, majd az eperjesi evangélikus kollégiumban tanult. A latin, német, magyar, görög és francia nyelvet bíró fiú ismeretlen okok miatt kimaradt az iskolából, és kereskedőinasként dolgozott. 1859-ben Békéscsabán kért engedélyt vas- és fűszerkereskedés nyitására, üzletét a mai Széchenyi utcában működtette. 1863-ban vette feleségül Fejér Rózát; az esketés szolgálatát a későbbi püspök, Szeberényi Gusztáv végezte.

Dedinszky arra a feltételezésre jut, hogy Stark Adolf – az akkor jelentős ültetvényekkel rendelkező – Békéscsabán ismerkedett meg a szőlészettel. A gyülekezeti levéltárban őrzött borászati napló szerint mindegy háromszáz fajtából álló szőlőfajta-gyűjteménnyel bírt Stark kertje. Ezen dokumentumban piros színnel jelezte saját nemesítéseit, amelyek közül a csabagyöngye (régies írásmóddal *Csaba gyöngye*) tett szert nagyobb ismertségre.

A kötet külön fejezetet szentel a Stark Adolf által nyert szakmai díjaknak és üzleti kapcsolatainak is. A monográfia felhívja a figyelmet, hogy Stark – német származása ellenére – „negyvennyolcas” érzelmű lehetett, hisz Kossuth Lajosról, Petőfi Sándorról és Garibaldirol is nevezett el általa nemesített szőlőfajtát. Érdekeltek a politika és gazdaság történései: borászati naplójában nemcsak a világ pénzeinek koronaértékét, hanem az aktuális választások eredményeit

Dedinszky Gyula: Stark Adolf szőlőnemesítő élete és munkássága. Csabagyöngye Kulturális Központ, Békéscsaba, 2021.

is rögzítette. És bár vagyona, hírneve és műveltsége alapján az akkori Csaba „elitjébe” tartozott, nem szívesen vállalt közszereplést, így sem a helyi képviselőtestületben, sem az egyházközség presbitériumában nem vállalt tisztséget.

Stark Adolf 1910-ben hunyt el tüdőgyulladásban, sírja jelenleg is a békéscsabai Felsővégi temetőben található. Házát a Bethánia Diakonisszaképző Intézetre hagyta.

A kötet melléklete gazdagon sorakoztatja fel a fellelhető dokumentumokat: többek között látjuk Stark miskolci iskolai bizonyítványát, az általa nemesített szőlők magyar és német nyelvű reklám- és árcéduláját és egy fényképen azt is, hogy milyen volt a szüret 1900-ban a Stark-kertben. Az igényes kivitelű, keménytáblás könyv ezzel is segít megérteni, hogyan lett Stark Adolf a felvidéki lutheránus bölcsestől a békési megyeszékhely egyik legkiemelkedőbb alakja.

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA

Azt gondolja, tudja, miért teszi, veszi azt, amit?

Megjelent a Credo új lapszáma

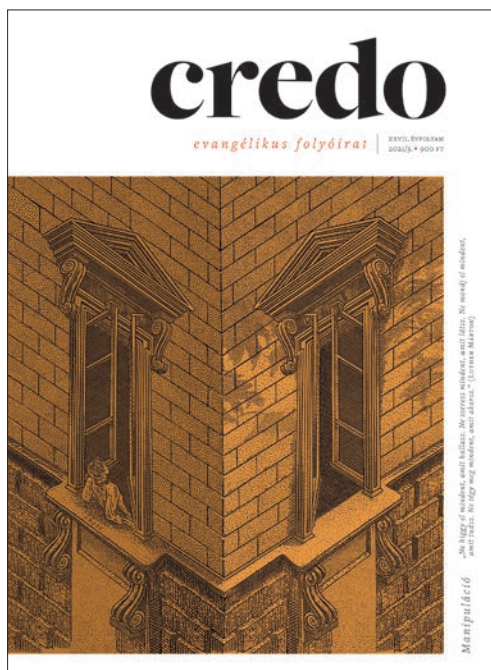
Miért pont ezt az újságot olvassa most? Miért vette meg tegnap épp azt a terméket a boltban? Kitalálta már, mi lesz a hétvégi programja? Vajon mi volt az oka ezeknek a döntéseknek? A legtöbb esetben azt gondoljuk, tudjuk a választ, hiszen saját döntéseinket kell megmagyaráznunk: evangélikus vagyok, és szeretem ezt a magazint; kifogyott a fogkrém; a hétvégén esni fog, tehát otthon fogunk társasjátékozni... De vajon tudjuk-e a valódi okát, hogy miért döntöttünk valami mellett és egyben valami ellenében?

A manipulációnak – amelyet pejoratív kicsengése ellenére szinte igényel az ember – számos formája tökéletes hétköznapokkal, e világi transzcendenciával kecsget. Folyamatosan, néha nyilvánvaló módon – ahogyan például a reklámok hálózák be életünket és gondolkodásunkat –, máskor szinte észrevétlenül van jelen az életünkben: a médiában, a közéleti és a magánéleti kommunikációban egyaránt, a történelemszemléletünkben, a reggeli készülődési rituálénkban.

Bár az internetnek köszönhetően kinyílt a világ, mégis annak megismerése is adott és kapott lencsén át történik, csak a felkínált szemszögből: így maga a megismerés is manipulált, s közben elszokunk a valódi, felfedező megismeréstől. Azonban nem korlátként érzékeljük ezt, hanem kapaszkodóként, ahogy Tagai Imre fogalmazta meg: „Világunkat át- meg átszövi a manipuláció. Nem mozzanatként, hanem átfogóan, általánosként. S a dologban az a veszélyes, hogy végső soron jól érezzük magunkat benne (különben nem is lenne hatékony), s ha kikerülünk belőle, végtelen szorongás és bizonytalanság fog el bennünket, mintha a semmibe löktek volna. Olyan ez, mint ha régen egy közösség kivetett magából valakit.”

A manipuláció segítségével ideális, látszólag makulátlan világot teremtünk magunknak, amelyet divatos árukkal, illékony javakkal, őszintétlen kapcsolatokkal, felszínes tartalmakkal és időtöltésekkel, látszólagos (egyéni) szabadság-

gal töltünk meg, s nem engedjük, hogy e hamis illúzió elengedjen bennünket. De szabadság-e a kilúgozott szabadság?

A Credo evangélikus folyóirat idei harmadik lapszámának tematikája a manipuláció. Egy olyan eszköz, amelyet Luther is hatékonyan vetett be a pápisták elleni röplapok összeállításakor, sőt hozzájárult vele a német identitás kialakulásához. Most arra vállalkoztunk, hogy körbejárjuk, milyen formákban bukkanhat fel életünkben, szerzőink pedig a következő kérdéseket teszik fel ennek kapcsán nekünk (és talán maguknak is): Élhet-e a manipuláció eszközével a prédikátor? Milyen felelősségük van az egyházaknak a közélet tematizálásában? Hogyan dol-

gozza fel a témát a festészet és a filmművészet? Milyen meggyőzési technikákat alkalmaznak a reklámok? Hogyan hatnak az érzelmek a tényekkel szemben, és mi az a „posztigaz”? Miért engedjük saját hagyományaink átírását, és miért lehet ez egyszer káros, máskor az önreflexió remek eszköze? Játshatunk-e Istent? Át lehet-e írni a Bibliát? Manipulálható-e az idő? Miért írt Luther szolgálai akaratról? A témát emellett szépirodalmi alkotások is árnyalják, amelyekben feltűnik a családi örökség befolyásoló ereje, a múlt hatalma és a költő igénye a teremtés utánzására.

Mivel a manipuláció „termékei” kisajátítják a vallási fogalmakat, a rítusokat, kielégítik a társadalom transzcendens iránti igényét, így nekünk, keresztényeknek hatalmas a felelősségünk: felismerni és szembesíteni a közbeszédet s valódi válaszokat nyújtani a társadalmi problémákra. A keresztény értelmiségnek nem kisebb a feladata, mint hogy a társadalom lelkiismereteként működjön, legyen szenzora annak változásaira – ebben is rejlik társadalmi hasznossága.

Tematikus számunkkal szándékunk szerint közös gondolkodásra hívjuk olvasóinkat, s bízunk abban, hogy a saját felelősségünk felismerésén túl azt is észrevesszük: a konzuminizmus térnyerésével szemben ott van az isteni befolyás is – csak hagyunk kell működni!

E lapszámunk szerzői: András Tamara, Árvay Anett, Béres Tamás, Gáncs Péter, Gelencsér Gábor, Isó M. Emese, Jancsó Ágnes, Laborci Dóra, Mádl Janka, Marton Réka Zsófia, Nagy Szabolcs, Németh István, Orosz Gábor Viktor, Paár Tamás, Petróczi Éva, Schranz Áron, Szabó Levente, Tóth Kinga, Végvári Zsófia, Weltler Sándor, Zsille Ákos.

■ I. M. E.

Német orgonisták gyártója

Jan Pieterszoon Sweelinck emlékezete

Rovatunk most egy Amszterdamban élt orgonista-zeneszerzőre és nagy hatású pedagógusra irányítja a figyelmet, aki sokrétűen járult hozzá a 16-17. század fordulójának rendkívül gazdag zenetörténetéhez. Október 16-án emlékezünk meg Jan Pieterszoon Sweelinck halálának négy századik évfordulójáról.

Sweelinck 1562 májusában született a hollandiai Deventerben. 1564-ben a család Amszterdamba költözött, ahol az édesapa, Pieter Swybertszoon – aki fiának első tanára is volt – az Oude Kerk (Öregtemplom) orgonistájaként dolgozott korai haláláig (1573). Nem tudjuk pontosan, kik voltak Jan Pieterszoon további mesterei, de az egyértelmű, hogy – ha nem is biztos, hogy járt Velencében, de – ismerte és a tanulmányaiban felhasználta Gioseffo Zarlino (1517–1590) zeneteoretikus munkáit. Az ifjú Jan már nagyon korán, 1577-ben megörökölte apjának állását.

Az amszterdami Orfeusz. 1578-ban elérte a várost a kálvini reformáció: megtiltották a képek, az orgona és a többszólamú műzene használatát az istentiszteleten. De mivel a templom orgonája a város tulajdona volt, Sweelinck pedig a város alkalmazásában állt, megtarthatta posztját negyvennégy éven keresztül, haláláig. Kérdés, hogy a zeneszerző az új vallás hívévé vált-e, hiszen katolikus és protestáns dallamokat egyaránt megzenésített, és barátai is voltak mindkét felekezettől.

Hírnevét mindenekelőtt művészi orgonajátékával és orgonadarabjaival alapozta meg. Orgona- és csembalóimprovizációi olyan híresek voltak, hogy messze földről érkeztek az érdeklődők az „amszterdami Orfeusz” meghallgatására. 1590 körül indult a hagyomány, hogy Sweelinck – főleg a téli hónapokban – esténként hat órakor orgonán improvizált, bevonzva ezzel a kereskedőket és a városi elit tagjait. Ez az alkalom nem hangverseny volt, inkább a társasági élet része: kereskedtek, üzleteket kötöttek az emberek. Az orgona mellett hangszeres együttesek is megszólaltak. Ez az első polgári koncertgyakorlat inspirálta később az „Enkelschüler” (a tanítvány tanítványa), Dietrich Buxtehude (1637–1707) lübecki *Abendmusikjait*.

Variációk több témára. Sweelinck nagy hatással volt több angol komponistára (Peter Philips, John Bull, Orlando Gibbons), valamint az az elismerés érte, hogy – egyedüli nem angolként – négy darabja bekerült a nagy hírű *Fitzwilliam Virginal Book* gyűjteménybe. Több mint hetven művet írt billentyűs hangszerre. Ezek a kompozíciók a zeneszerző életében csak a tanítványok másolatai által terjedtek, és valószínűleg elsősorban az improvizációs és a zeneszerzés-oktatás anyagául szolgáltak.

A toccaták a rögtönzés szabadságával, reprezentatív módon aknázzák ki az adott hangszer lehetőségeit, felismerhető rajtuk az itáliai mesterek – Andrea Gabrieli, Claudio Merulo – hatása. Ezzel szemben a fantáziák egy alapötletet bontanak ki polifón módon – ez a műfaj a barokkban oly fontos fúgátéltípus elő-

SWEELINCK PORTRÉJA - JAN HARMENSZ MÜLLER NYOMATA (1624)

képe. A variációk témája lehet gregorián dallam, lutheránus korál, genfi zsoltár vagy világi ének is. Sweelinck korálvariációi nyitják meg az orgonakorál történetét, amely a német Sweelinck-iskolán keresztül Johann Sebastian Bachig vezet.

Az életmű koronája. A németalföldi vokálpolyfónia utolsó mestere a reneszánsz és a barokk kor közti átmenet meghatározó zeneszerzője. Műveiben összekapcsolódik a szigorúbb és a lazább szerkesztési technika: a motívumok polifón imitációja (az egyik szólamban megjelenő témát követi a többi szólam is) és az improvizációból származó figurációk. A több mint kétszázötven vokális alkotás közül kiemeljük Sweelinck életművének koronáját, a *Genfi zsoltárkönyv* négy-nyolc szólamú megzenésítését (öt kötet: 1604, 1613, 1614; az utolsó két kötet posztumusz: 1621).

Tanítványa volt többek közt a hallei Samuel Scheidt (1587–1654), valamint a hamburgi ifjabb Jacob Praetorius (1586–1651) és Heinrich Scheidemann (1595 k. – 1663), mind olyan komponisták, akiknek műveit a magyar evangélikus kántorok is gyakran játsszák. Sweelinck oly nagy hatást gyakorolt a 17. századi északnémet orgonaiskolára, hogy különleges nevet kapott: „deutscher Organistenmacher” – „német orgonisták gyártója”.

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

Betűk és az éltető Lélek

Minden évben sok ezer kisdíák kezd meg tanulmányait az első osztályban. Az írás elemeit tanulják meg először, egyenes vonalat húznak, bőgrét és kaput, kört és görbe botot rajzolnak... Biztosan nem mondanánk nekik, hogy a betű ő. A betű jó eszköz, a tudás megszerzésének elengedhetetlen eszköze.

A betű azonban munkára késztet, gondolkodásra kötelez. „A betű ő!” – mondja az, aki nehezen indul a szabályok, versek megtanulására, s jobban szereti a hangoskönyvet, semmint a vaskos nyomtatott köteteket. Pedig a betűk által – ha könyvvé tömörülnek – olyan ismereteket és élményeket kaphatunk, amelyek személyiségünket formálják, és egész valónkat gazdagítják. A tudás hatalom. Aki sokat olvas, az művelt, sokoldalú egyéné válhat, szavain és kifejezésein átsüt a választékosság.

A betűvetés mindenképpen érték. Nézhetjük a kódexmáslást vagy a könyvnyomtatás művészi, történelmi jelentőségét. Figyeljük meg, mekkora a küzdelem mind a mai napig az analfabetizmus ellen!

„...a betű megöl, a Lélek pedig megelevenít.” (2Kor 3,6) Betűn itt Pál apostol a *Tízparancsolat* betűit érti. Ezt kell megtartania mindenkinek, aki Istenhez tartozik. Ez a betű megöl, hiszen a *Tízparancsolat* könyörtelen bíránkká válik, mert nem tudjuk betartani ezt a szabályt. A betű tehát kárhoztat bennünket.

Évekkel ezelőtt a gyermekünknek nem volt kedve az aktuális kötelező olvasmányhoz. S amikor elkezdtek együtt, hangosan olvasni, akkor így szólalt meg: „Azt mondták, unalmas, pedig nem is az!”

A betűk is képesek megelevenedni. Mennyivel inkább kell megelevenednie az embernek! Hogyan? Lélek által, Krisztus által. Jézus Krisztus megeleveníti nekünk Istent, majd pedig a Lélek bennünket is megelevenít, ahogyan Krisztust megérteti, közel hozza hozzánk. A Lélek megelevenít. Mindent és mindenkit. Az ember által halottnak vélt Istent is a legmélyebb valósággá teszi számunkra. Megeleveníti az elhalt kapcsolatokat, a

szerepre tehetetlen embereket, a megfásult hitet, élettelen közösségeket, romos templomokat...

A betű megöl, a Lélek megelevenít. Hiszen nem elég Bibliát olvasni, a Lélekért is könyörögni kell. Nem elég hallgatni, meg is kell tartani Isten beszédét, hogy az okos emberhez legyünk hasonlóak, aki kősziklára építette a házát. Nem elég akarni, a

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

hitért imádkozni is kell. Nem elég tudni az igét, magunkat átadni is kell a testté lett Igének, Krisztusnak. Mindezt a Lélek munkálja bennünk. Ígyekvő cselekedeteink csak a Szentlélekkelelve nevezhetők szolgálatnak.

Lelkészi szolgálatomat a gyülekezet, óvoda, iskola háromszögében végzem, jórészt evangélikus nevelési-oktatási intézményekben. Hogyan válik életformálóvá a sok ígéhirdetés, az ajándékba adott ígés könyvjelző, hittanórai aranymondás és megannyi bibliai történet? Mikor árad az éltető Lélek a Biblia betűi révén? Nagyon sok türelemre, imádságra és hűséges szeretetre van szükség. A lelkes is ember, és vágyik a Lélek fuvallatára. Miközben ta-

nítja és magyarázza az Írást, látni szeretné az életújulást.

Ebben a tanévben minden hónapban egy a hitünk szempontjából fontos szó áll a fókuszban. Szeptemberben a hála volt a központi fogalmunk. Hálás vagyok, mert láthatom és tapasztalhatom a Lélek munkáját. Bátorításul és bizonyosággul csak néhányat említek.

Tíz éve működik evangélikus óvodánk, így jutnak el az énekek és imádságok a gyermekek által igen sok otthonba. A gimnázium tizedik tanévet kezdtük, és egy kedves volt konfirmandusom érkezett hitoktatónak. Az utóbbi hetekben több lelki természetű beszélgetést folytattam olyanokkal, akikről nem is gondoltam, milyen mélyen érintik őket az áhí-

tatok. Egy gimnazista nagylány – akinek nem én vagyok a hitoktatója, sosem járt egyetlen csoportomba sem – úgy döntött, szeretne konfirmálni. Újraindult bibliatanulmányozó csoportunkban több új tagot üdvözölhetünk, akik örömmel kapcsolódtak be az imaközösségbe is. Beszélgetőkörünkben többen felidéztek első templomi istentiszteletüket, s hogy miért érezték úgy, a következő vasárnap is el kell jönniük. A közös pont ez volt: „Úgy éreztem, a prédikáció szavai nekem szólnak...”

Mi más lehetne ez, mint az, hogy a holt betűk megelevenednek, és a Lélek éltető jelenlétét ma is megtapasztalhatjuk?

■ LAZÁRNÉ SKORKA KATALIN

Mit olvassunk a reformáció hónapjában?

Kedvezményes áron kínálja számos kötetét a Luther Kiadó a reformáció hónapjában. Az ismertett könyveket a kiadó könyvesboltjában és webáruházában - Lutherkiado.hu - október 11-től 20-ig vásárolhatják meg akciósan az olvasni vágyó érdeklődők.

Luther megmondja – Válogatás Luther asztali beszélgetéseiből

Luther 2014-ben megjelent – magyar nyelven az eddigi legbővebb kiadású – asztali beszélgetéseinek gyűjteményéből kínál egy zsebkönyvi gondolatot ez a kis kötet. A reformátor szavai elgondolkodtathatnak, jókedvre deríthetnek, mélyíthetik hitünket és lelki életünket, bátoríthatnak az élet nehézségei közepe.

Luther megmondja – Válogatás Luther asztali beszélgetéseiből. Szerkesztette: Miklósné Székács Judit. Fordította: Csepregi Zoltán – Masznyik Endre – Márton László – Virág Jenő. Ára: 1500 Ft 1275 Ft.

Reformációi ábécé 95 tételben

Hasznos olvasmány ez a kis ábécé: a kilencvenöt szócikk elsősorban a reformáció korának központi fogalmait veszi sorra, és rövid, könnyen érthető magyarázatokat fűz hozzájuk. A szerzők fon-

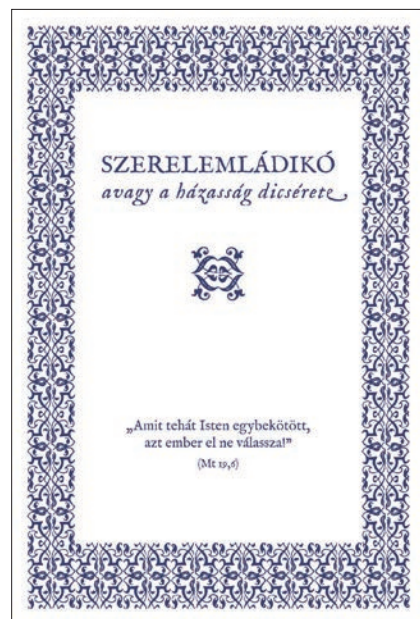
tosnak tartották, hogy a reformátorok hétköznapijairól is szóljanak, így a kötet címszavai közé került például a *hivatás*, a *lelkészfeleség* vagy a *szexualitás* is. Az *önképek*, *világképek*, *női szerepek* címszavak magyarázatában az olvasó képet kap bizonyos történelmi változásokról is.

Margot Käsmann – Ralph Ludwig: Reformációi ábécé 95 tételben. Fordította: Szűcsné Pröhle Livia. Ára: 1890 Ft 1610 Ft.

Szerlemládkó, avagy a házasság dicsérete

A kötet Luther Mártonnak a házassággal kapcsolatos írásából nyújt válogatást. Elsősorban azoknak ajánljuk, akik szívesen olvasnak a szeretetről, a férfi-női kapcsolat természetéről. Különösen párok számára hasznos a könyv, mely a szerelmi ajándékokat rejtő ládikóhoz hasonlóan őrizhet meg gondolatokat, emlékeket. A reformátornak az ő „szívből

szeretett gazdasszonyához” írt levelei a házaspár életébe és szeretetének mélységébe vezetik be az olvasót. Luthernek a házasságról szóló elmélkedései a mai kor emberét is elgondolkoztató, remek beszélgetésindítók. A széles margó és az üres oldalak pedig hozzáegíthetnek ahhoz, hogy a könyv a saját feljegyzéseink révén igazán személyessé váljon.

Szerlemládkó, avagy a házasság dicsérete. Szerkesztette: Isó M. Emese. Ára: 2300 Ft 1955 Ft.

Luther-képregény I-IV.

A Luther Márton életét feldolgozó tízrészletes rajzfilmsorozat Richly Zsolt rendezésében, Lackfi János forgatókönyve alapján készült. Az epizódok a Magyarországi Evangélikus Egyház YouTube-csatornáján tekinthetők meg. A rajzfilmfeldolgozás alapján egy négyrészletes képregénysorozat is napvilágot látott. A rajzfilmek és a képregények a hitoktatásban is alkalmazhatók.

Luther-képregény I-IV. Összeállította: Richly Zsolt. Rajzolta: Major Kata. Ára: 990 Ft/rész 840 Ft/rész.

Hatalmas ötletek, apró darabok

Lenyűgöző színpadi megoldások és remek színészi játékok jellemzi azt a két, mondhatni, aprócska kamaraelőadást, amelyeket a most indult évadból ajánlunk. A szemünk előtt megelevenedik Ceaușescu Romániája és ő maga vagy épp az orosz hivatalnok kisember belső vívódása is. Egészen különleges díszletek, kis terek, de nem hétköznapi előadások.

Nem baj, majd megértem. Bodor Johanna 2014-es önéletrajzi regénye alapján készült a mostani évad egyik kiemelkedően ötletes és rendkívül erős előadása.

Az 1983-ban induló történet főszereplője a bukaresti balettintézet ígéretes növendéke, Johanna. Értelmiségi szülei úgy döntenek, hogy a fojtogató Ceaușescu-diktatúra elől Magyarországra költöznek. Ehhez azonban a fiatal lánynak névházasságot kell kötnie. Először csak a szülők tudnak áttelepülni, így Johannának még legalább két évig egyedül kell maradnia otthon, és a régi környezetben, a régi kapcsolatok között kell új életet kezdenie, készülnie a balettvizsgára, az érettségire, ottani életük felszámolására. Miközben lehallgatják, követik, a hatalom árgus szemmel figyel, hibázik-e.

A nyolcvanas évek diktatúráját megidéző, felkavaróan őszinte – a táncosélet valóságát, a felnőtté válás nehézségeit bemutató – történet egy abszurd és kegyetlen korszak lenyomata. Egy korszaké, amelyben felnőni pusztító, és amelyet túlélni felemelő.

Bánfalvi Eszter Johannája szívemarkolóan szép és erős, viszi magával a nézőt az egész előadáson keresztül. Kerekes Éva és Gyabronka József átváltozásai – értelmiségi magyar családból a román diktátorpárrá és más karakterekké – elképesztőek. Ötvös András pedig a Securitate-ügynöktől a tévébemondóig minden

FOTÓ: ÉDER VERA

karakterét sokszínűen, a tőle megszokott humorral és tehetséggel mutatja meg.

A költözést megidéző, de tucatnyi teret és megoldást rejtő – hivatali iroda, karácsonyfa – kartondoboz díszlet Bagossy Levente zseniális munkája.

Az előadás a Jurányi Házban látható.

Feljegyzések az egérlyukból. Az Exit Generáció lendületes, frissen szerveződő, fiatal alkotóművészekből álló csapat. Alapítói Dénes Viktor és Farkas Ádám színész-rendezők. Jelenleg olyan színészeket tudhatnak csapatukban, mint a közkedvelt kőszínházakban is játszó Adorjáni Bálint, Király Dániel, Pál András, Takáts Péter vagy éppen a független szcénában ismert Jászberényi Gábor.

Az Exit társulat – mint bemutatójukban említik – a rádöbbenést, a ráeszmélést, a felébredést keresi. Jelmondatuk így szól: „Van kiút!”

Legutóbbi bemutatójuk egyike a Dosztojevszkij klasszikusából készített mai, friss adaptáció Mikó Csaba szövegkönyve alapján.

A *Feljegyzések az egérlyukból* című előadás a sértett (kis)ember lelkivilágát mutatja be aprólékosan. A lélek labirintusának mélyére igyekszik bevilágítani. Olyan kendőzetlenül beszél az emberi gyengeségről, hogy a néző könnyedén tarthat önvizsgálatot. A készítőik abban bíznak, hogy ha ezeket a folyamatokat nyíltan bemutatják, már közelebb kerülünk ahhoz, hogy kezelni tudjuk őket.

Horváth Jenny tucatnyi módon alakítható biliárdasztal-díszletén nem győzünk csodálkozni, hol kanapé, hol utca, hol erkély elevenedik meg belőle a szemünk előtt. A szereplők – Jászberényi Gábor, Adorjáni Bálint, Domokos Zsolt, Király Dániel, Pallagi Melitta – egytől egyig kiválóan eltalált karakterek. Mindenki kap egy-egy olyan szót, amelyben megcsillogtathatja tehetségét, a rendező Farkas Ádám pedig remekül vezeti a végletekig feszített történetet a budapesti Radnóti Tesla Labor színpadán.

■ K. B.

FOTÓ: TAKÁCS ATTILA / ORLAI PRODUKCIÓ

Italáldozattól az úrvacsoráig

Miként ír a borról a Biblia?

A szüreti időszak vége felé közeledünk, de legtöbbünk számára ez nem sokat jelent: a mai ember hétköznapijainak már nem részei – hacsak nincs saját borospincéje – a szőlővel kapcsolatos munkák. A boltok polcain az év minden napján találunk olyan bort, amelyet épp megkívánunk. Ezért el is feledkezünk róla, hogy kultúránknak mennyire szerves része a szőlő gondozása és a bor előállítása, és a kereszténységben is hosszú időre nyúlik vissza ennek az italnak a fogyasztása, amely nemcsak szomjoltóként, de gyógyszerként, vallási szimbólumként is helyet kapott őseink életében.

Az Ószövetség Nóét említi úgy, mint aki először gondozott szőlőkertet, sőt néhány teológus szerint Nóé nevének jelentése – „nyugalom, vigasz” – is a borra utal. Ő az első, akiről azt is tudjuk, hogy túlzásba vitte a borfogyasztást: „Nóé, a földműves volt az első, aki szőlőt ültetett. Egyszer bort ivott, megrészegeedett, és meztelenre vetkőzött a sátrában.” (1Móz 9,20–21)

A tudomány mai állása szerint a Kaukázusban már nyolcezer évvel ezelőtt telepítettek szőlőt bor előállítása céljából,

bár ez inkább a vadszőlőre hasonlított, és természetesen az ital sem hasonlított a ma ismert borra.

SZŐLŐFÜRT A BOTON

Izrael is híres volt szőlőkertjeiről, és a bor népi italnak számított, használták gyógyításra, mirhával keverve fájdalomcsillapításra, vízzel keverve mint élvezeti cikket, de szerepet kapott a vallásgyakorlásban is. A bor a mindennapi élet része volt, a bőséges élet szimbólumának

tartották: „...van kenyérünk és borunk is magamnak, szolgálóleányodnak [...]; nincs szükségünk semmire.” (Bír 19,19)

A szüret a vigasság jegyében folyt már azokban az időkben is: „Odalett az öröm és a vigadozás a gyümölcsöskertben, nem ujjonganak a szőlőkben, nem kiáltoznak. Nem tapos bort sajtókban a taposó, a kurjantást megszüntetem.” (Ézs 16,10)

Az ószövetségi rítusok között szerepelt az úgynevezett italáldozat, de bort önmagában nem mutattak be áldozatul, legfeljebb más áldozatok adalékául szerepelt. Különös hangsúlyt kapott a bor a pészah ünnepeken, amikor a húsvéti bárány mellé fogyasztották. Azok a férfiak, akiket Mózes előreküldött Kánaán felderítésére, hatalmas szőlőfürttel tértek vissza, és a kánaáni bőséget jelző gyümölcsöt a vállukra vetett boton szállították: „Amikor eljutottak az Eskól-völgyig, lemetszettek ott egy szőlővesszőt egyetlen szőlőfürttel, amelyet ketten vittek rúdon. Szedtek gránátalmát és fügét is. Azt a helyet Eskól-völgynek nevezték el arról a szőlőfürtől, amelyet ott metszettek le Izrael fiai.” (4Móz 13,23–24)

A Bibliában a szőlőt Izrael jelképezi, amelyet az Úr Egyiptomból telepített Kánaánba, hogy ott gyökeret eresszen, és terebélyesre nőjön (Zsolt 80,9–12). A szőlőlugasban való időzés pedig a békére, jólétre utal.

AZ UTOLSÓ VACSORA ITALA

Az Újszövetségben Krisztus első csodatétele is a borhoz kötődik: a kánai mennyegzőn a vizet borra változtatta. Jézus a példázataiban is gyakran használt szőlővel és borral kapcsolatos képeket, hiszen ezeket az akkori idők hétköznapi embere is megértette. Gondoljunk csak a szőlősgazda vagy a gonosz szőlőművesek példázatára vagy arra az igeszakaszra, amelyben Jézus magát is szőlőtőhöz hasonlította: „*Én vagyok az igazi szőlőtő, és az én Atyám a szőlősgazda. Azt a szőlőveszőt, amely nem terem gyümölcsöt énbenem, lemetszi, és amely gyümölcsöt terem, azt megtisztítja, hogy még több gyümölcsöt teremjen.*” (Jn 15,1-2)

Az irgalmas samaritánus példázatában pedig arról olvashatunk, hogy a bort a gyógyításban is használták: „*Egy arra utazó samaritánus pedig, amikor odaért hozzá, és meglátta, megszánta, odament, olajat és bort öntött sebeire, és bekötötte azokat. Azután feltette őt a saját állatára, elvitte egy fogadóba, és gondját viselte.*” (Lk 10,33-34)

A legfontosabb szerephez akkor jutott a bor, mikor az utolsó vacsorán Jézus kenyeret és bort vett kezébe, ezzel rendelkezve el, hogy az őt követő keresztények hasonlóan ünnepeljék a vele való közösséget: „*Azután vette a poharat, és hálát adva nekik adta, és ezt mondta: Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, a szövetség vére, amely sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára. De mondom nektek, nem iszom mostantól fogva a szőlőtőnek ebből a terméséből ama napig, amelyen majd újat iszom veletek Atyám országában.*” (Mt 26,27-29)

Figyelmeztetést is olvashatunk azonban a Bibliában: a túlzott alkoholfogyasztástól Pál apostol több helyen is óva intette az első keresztényeket. Más helyen viszont a mértékletes borivást mint az egészségre hasznos szokást ajánlotta: „*Ezután ne csak vizet igyál, hanem – gyomrodra és gyakori gyengélkedésedre való tekintettel – élj egy kevés borral is.*” (1Tim 5,23)

MÉZZEL, ASZALT GYÜMÖLCCSEL

Bármikor ültek is asztalhoz, az biztos, hogy Jézus idejében az étkezés része volt a bor. Ezzel kapcsolatban a régészeket és a borászokat ma mindenekelött

az foglalkoztatja, hogy vajon milyen íze lehetett ennek az ősi bornak. DNS-tesztek segítségével próbálják rekonstruálni a Dávid király és Jézus korában fogyasztott italokat. Annyit biztosan tudunk, hogy Jézus idejében a borokat gyakran ízesítették mézzel, szárított gyümölcsökkel vagy fűszerekkel, például mentával és borsossal.

Az utolsó vacsorán fogyasztott bort leginkább a ma Észak-Olaszország területén készített gazdag vörösborhoz, az Amaronéhoz hasonlítják. Ehhez az italhoz a fűrtöket szüret után még három hónapig szárítják, aszalják, és csak utána préselik, erjesztik. Az eredmény nagyon testes, sötét, magas alkoholtartalmú, csokoládéra, szederre, konyakmeggyre emlékeztető vörösbor. Egyes kutatók azért gondolják, hogy inkább erre hasonlított az utolsó vacsora bora, mert a régészek olyan boros edényeket találtak, amelyekben aszalt gyümölcsök nyomait fedezték fel.

A bor mértékletes fogyasztása tehát a keresztény kultúránk része, az úrvacsora alkalmával pedig nemcsak generációkon átívelve kapcsol össze minden keresztény ösünkkel, akik hasonlóan jártak el, hanem egy közösségbe fon bennünket a testvéreinkkel és Jézus Krisztussal.

■ KOVÁCS BARBARA

Az írás október 4-én jelent meg a Kötőszó evangélikus közéleti blogon.

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

Csupa szín

Az egyik ablakunkban van egy váza, amely sohasem áll üresen. Egész nyáron a sokféle vadvirágból álló színes csokrokkal volt tele, mostanra a lampionvirág narancsszínű termései himbálóznak benne. Ha kinézek a kertbe, ott is minden csupa tarkaság. A zöld lombú fákon elszíneződtek a levelek. Az első hidegebb éjszakák sárgára, pirosra, barnára festették a zöldeket. Még süt a nap, de estére már nagyon lehűl az idő. Reggelente csípős a hideg, kiskabátot parancsolok a gyerekekre. Néha az eső is elered, búsan, egyhangúan szemerkél. A szélben szállingóznak a száraz, összetöppördött levelek.

Különös, hogy épp az ősz, a csendes tél előtti évszak ilyen csupaszínű. Sok ismerősöm szürkének mondja az októbert, novembert, pedig hát annyi szépség van, amely csak most kezd kiteljesedni.

Érik a csipkebogyó, piroslik a tuskés ágakon vitaminnal tele. Az utak mellett itt is, ott is „izzik a galagonya”, ahogy Weöres Sándor versében olvastuk. Rózsaszín termését kinyitotta a kecskerágó is. Előbukkant a burokból élénk narancssárga húsa. A kökényt megcsípte az első dér, sötétkék bogyói most már ehetők. A sulis udvarán tuskés héjukból kifordultak a fényes, barna gesztenyék is. Csörömpölve gurul a lépteimtől odébb a zöld kucsmás makk és a mogyoró.

A tarka levelek alól gombák kukucsálnak. Ezekkel azért vigyázok, hiszen nem mind ehető, ami szép. A leveleknek

viszont nehezen tudok ellenállni. Valahogy mindig szedek egy csokorral. Ezek is az ablakban álló vázába kerülnek.

Milyen furcsa is ez: tavasszal a virággal tele ágak, most meg a levelek a legszebbek. Ki hitte volna róluk tavasszal, hogy ilyen főszerephez juthatnak? Jellemzően voltak, végezték csendben a dolgukat, ellátták a növényt, és termelték az oxigént nekünk. Mielőtt avarrá válnának, még kivirul a szépségük.

Különös, hogy nem mindenki egyszerre szép. Kislány koromban mindig nagyon irigyeltem a többieket. Valahogy úgy láttam, mindenki szebb, mint én. Elgyönyörködtem a szőke, fekete és vörös hajtincsekben, és azt gondoltam, mind sokkal érdekesebb, mint az én barna loboncom. Ráadásul nyáron mindig kifakult egy picit, ilyenkor lett egy kis rőtes árnyalata. Na, az sem tetszett túlságosan.

Nagyon sok hajam volt, és igen erős. Rakoncátlan, akaratos fürtök. Másoké vagy sima volt, vagy loknis, az enyém a kettő között valami. Anyukám hajmosás után időnként befonta, felcsavarta valamire, hátha hullámos lenne reggelre, de sosem lett az. Ha összefogtam egy hajgumival, pár óra múlva „szétrobbant”, olyan nagy csomó volt, hogy nem tarthatta meg egyben semmi. Ha két copfba kötöttem, akkor meg a fiúk pulinak csúfoltak. Amikor megláttam magam a tükörben, egyet is értettem velük. Tényleg pulis volt.

A tulipánfa levele olyan, mint egy macska feje vagy egy bagoly alakja

A páfrányfenyő (Ginkgo biloba) levelének alakja hasonlít egy szoknyához, vagy hárbomból kirakhatsz egy karácsonyfát

Ősszel a csereszömörce levele olyan színes, mint egy csokor lufi

Aztán ahogy nőttünk, nagylányok lettünk, észrevettem, hogy a többiek tupírozzák a hajukat. Na, az enyémet nem kellett. Magától volt oroszlánsörény. Aztán később előkerültek a hajfestékek is. A szőkék mindent megtettek azért, hogy fekete hajjuk legyen, a feketék szőkítették magukat. Tőlem meg mindig azt kérdezték, ki festette ilyen szép csikosra a hajam. Pedig csak a nyári nap tréfája volt az egész. Viszont már tudtam, hogy a többiek is elkapták az elégedetlenségi kórt.

Aztán láttam kivasalt hajjal az irigyelt hullámos frizurák gazdáit. És bodorítva azokat, akiknek gyönyörű, tükörsima és egyenes hajuk volt. Nagyobb fiú tanítványaimat is mosolyogva figyelem. Néhányan megnövesztették a hajukat, de van, aki éppen kopaszra nyíratja a fejét. A rasztahajért is megszenvedett egy ismerősöm. Azt mondta, fájdalmas volt, amíg elkészült. Gondoltam, akkor sokáig akar majd neki örülni, de megint tévedtem, azóta már a túskehaját simogatja elégedetten az a fiú.

Persze én is változtam azóta épp eleget. Most már őszülök is. Először nagyon furcsa volt, de a barátaim is őszülnek. Idősebbek lettünk, ennek van az ideje. Sosem láttam magam igazán szépnek, most viszont többen megkérdezték, mit csináltam, hogy ilyen ragyogóan nézek ki. És képzeljétek, nem csináltam semmit, hanem kaptam valami igazán nagyszerűt, ez a ragyogás oka.

Hosszú évek óta vagyok már Krisztus követője, mégis mindig újként örülök meg a felfedezésnek, hogy Isten szeret, és gondja van rám. A napokban nagyon sok nehézség adódott az életemben, és komolyan elgondolkodtam rajta, hogy mit tudok egyáltalán tenni azokért, akik miatt aggódtam. Imádkoztam és imádkoztam. Már szavaim sem voltak egy idő után, csak Istenre gondoltam.

Aztán valahogy kinyílt a szemem. Ott álltam az udvaron, az ég tele csillaggal, a tücsök kitaróan ciripel, de amúgy csend van. Várom az Urat, és ő figyel rám. Ott van velem. Már a születésem előtt odaadta értem (is) Jézust. Ha ennyire szívére vette a sorsomat, miért ne bíznek benne most is!

A sötétségben világosság gyűlt a szívemben. Azt éreztem, hogy átölel és körülvész Isten szeretete és jósága. A nap terhe már nem nyomasztott. A tükörben immár nem az őszülő, de még mindig rakoncátlan hajamat, hanem a bennem ébredt reményt láttam meg az arcomon. Olyan jó tudni, hogy ez ad szépséget, ragyogást. És hogy ez bármikor a miénk lehet. ■

Weöres Sándor Őszi éjjel... kezdetű versét megzenésítve, Sebő Ferenc előadásában meghallgathatod a YouTube-on is. A különféle hajú lányokról szintén írt ez a költő a Tavaszköszöntő című versében; ennek a feldolgozását Paulin Ferenc előadásában ajánlom figyelmébe.

BÓDI KATALIN RAJZAI

Zsoltárok 34,6

Röppentsd helyükre a színes leveleket, és megkapod az aranymondást

Nézz körül az őszi levelek és termések között! Tudod, melyek tartoznak össze? Vadgesztenye: levél – termés 1-E • kocsányos tölgy: levél – makk 2-A • bükk: levél – makk 3-F • juhar: levél – termés 4-B • lucfenyő: tűlevel – toboz 5-C • platán: levél – termés 6-D

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

Kétfeliről
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

A **Kötőszó** blogot lutheránusok
– újságírók, lelkészek, teológusok és civilek – írják:
nem csak evangélikusoknak.

KÖTŐSZÓ
A világ lutheránus szemmel

cikkek
videók
podcastok

egyházi
aktualitások

kultúra

teológiai
témák

társadalmi
kérdések

kotoszo.blog.hu

1. KÖSZI Titkos küldetés expedíciós tábor – október 22–25., Piliscsaba. Mottó: *A maharadza kincse.* Te is szeretsz csapatban dolgozni és rejtélyeket megfejteni? Vállalnád, hogy közösen végrehajtottok egy titkos küldetést? Elkalandoznál messzi tájakra is képzeletben? Nem riadsz vissza semmilyen kihívástól, amelyet a barátaiddal együtt teljesítetek? A KÖSZI Titkos küldetés expedíciós tábor a fantázia világába kalauzolja a fiatalokat, miközben megmozgatja az agyukat és a testüket is, és megmutatja az összefogás, a kooperáció erejét. Felkészült, szívvel-lélekkel dolgozó önkénteseink szeretettel várnak minden fiataalt, aki valaha titkos küldetésekről ábrándozott. A költség-hozzájárulás, a kedvezmények és a technikai részletek pontos leírása a KÖSZI honlapján található: Koszi.net. Információ: Pap Eszter, (+36) 20/361-7056, koszi@koszi.net.

Egyházzene – személyesen. Az Evangélikus Kántorképző Intézet Fóton szeretettel várja 2021–2022. évi téli tanfolyamára mindazokat, akik a nyári tanfolyamok után billentyűs-, elméleti és karvezetéstudásukat szeretnék elmélyíteni; felnőttként ébredtek rá, hogy egyházzenevel foglalkoznának; rendszeres kántori szolgáltatásokat még igényesebben akarják ellátni; kántori bizonyítványt vagy oklevelet szeretnének.

Többféle (offline és online) oktatási formát kínálunk. Szükség szerint megtaláljuk az egyéni mentorálás módját. Részletek: Kantorkepzo.lutheran.hu/6tanfolyamok. A rövid bemutatkozással egybekötött jelentkezéseket a kantorkepzo@lutheran.hu címre kérjük október 30-ig.

Az oktató csapat nevében: ECSEDI ZSUSZA

Bizony, Isten! Elindult a közmédia vallási YouTube-csatornája. Evangélikus tartalmak is láthatók az MTVA Vallási Főszerkesztőségének nemrég indult, *Bizony, Isten!* elnevezésű YouTube-csatornáján, amelyen a köztelevízióban leadott vallási témájú műsorokból válogatott videókat lehet visszaneézni. Több evangélikus témájú videó is elérhetővé vált a felületen, de szeretettel ajánljuk más felekezetek műsorait is.

„Az igény egyszerre érkezett az egyházak felől, hogy így könnyebben és kiszámíthatóan érhessék el az egyházi műsorokba készülő tartalmaikat, illetve a közmédia vezetői részéről, akik úgy gondolták, hogy a területen készülő értékes anyagok legyenek megtalálhatók és elérhetőek egy közös online felületen” – mondta a *Híradó.hu* portálnak Andrónyi Kolos, az MTVA Vallási Főszerkesztőségének vezetője, aki kiemelte: „A lendületet szeretnénk fenntartani, a vallási műsorok megújulásán dolgozunk, és ennek egyik állomása, hogy most lett egy saját online felülete a területnek.”

A korábbi sikeres műsorokból válogatva is kerülnek fel anyagok a csatornára, de lesznek csak online felületre készülő videók is.

Apróhirdetés. Simson, Csepel, Pannonia stb. (rég) motorke-rékpárokat vásárolnék. Üzemképtelen állapotban is! Telefon: +36-70/252-6258.

Kapocs lehet a muzsika is

Felvidéken járt a Mandák kórus

FOTÓ: BUITÁR OTTÓ

Az Evangélikus Kántorképző Intézet egykori és jelenlegi hallgatóiból álló Mandák kórus az 1989-es alapítása óta több megújulást is átélt a karnagyai, tagjai, valamint repertoárja tekintetében. Fennmaradásunk záloga a közösségi élmény, a szolgálatok lehetősége és mindenkor vezetőink munkája és törődése.

Kórusunk elsődleges célja, hogy kis létszámú evangélikus gyülekezetekbe látogassunk el, és ott kórusmuzsikával örvendeztessünk meg a híveket. Emellett rendszeresen szolgálunk jubileumi rendezvényeken, televíziós istentiszteleteken és egyéb ünnepi alkalmakon, valamint az elmúlt években néhány külföldi koncertkörútra is eljutottunk.

Énekarunkkal legutóbb szeptember 9–12. között a Felvidéken jártunk. Öt hangversenyt adtunk Rimaszombat, Gömörhosszúszó, Rozsnyó, Tornalja és Sajógömör részben magyar ajkú gyülekezeteiben. A szlovákiai magyar hittestvéreinkkel való kapcsolattartásnak és magyarságtudatuk támogatásának a missziós céljával sikeresen megpályáztuk a Nemzeti Együttműködési Alap ösztöndíját, így a döntően önfenntartó módon finanszírozott munkánkhoz kaptunk annyi anyagi támogatást, hogy ezt a koncertkörutat teljesíteni tudjuk.

Számos teendővel járt már a felkészülésünk is: az otthonunkként szolgáló főtábor Mandák-villában négy próbanapot tartottunk, ami létfontosságú volt egy ilyen ritkán, két-három havonta próbáló vagy szolgálatot végző együttes számára.

Fiatal új tagjaink beilleszkedésének segítése, utazásunk, hangversenyeink, szállásunk, étkezésünk megszervezése, valamint a plakátok és egyéb információs segédanyagok tervezése a karnagyaink, dr. Kretz István és Kertész Péter vállán nyugodtak, de több kórustársunk is önzetlenül segítette őket ebben. Különösen fontos megemlíteni Lóczy Tibornak, a sajógömöri evangélikus gyülekezet missziós munkatársának a körutunk szervezésében nyújtott, időt, energiát és jóindulatot nem nélkülöző támogatását.

Az öt szlovákiai gyülekezet vendégszeretete és segítőkészsége a hangversenykörutunk ideje alatt végig megmutatkozott. Az első szolgálatunkat Rimaszombatban végeztük még érkezésünk napján. Szálláshelyünkön, a Csillagház vendégházban próbát tartottunk, majd a helyszínnel való megismerkedés, beálláspróba után adtunk hangversenyt. Másnap Gömörhosszúszón fogadtak minket és az egyházi kórusmuzsikát érdeklődéssel.

A járványhelyzet az otlétünk alatt sajnos sokat romlott, Rozsnyó járás pedig vörös besorolás alá került. Emiatt a Domicabarlang meglátogatása, amelyet eredetileg terveztünk, elmaradt, de a nehézségek áthidalásában ismét segítségünkre voltak a házigazdánk, így másik szabadidős programot szerveztek nekünk. Felkerestük Tompa Mihály költő, református lelkész sírját Hanván, és meghallgattuk a helyi református esperes színes beszámolóját a költő életéről, alkotásairól és lelkési munkájáról.

Utazásunk harmadik napjára két koncertet is terveztünk: délután Rozsnyón, este pedig Tornalján hangzott el a zenés istentiszteleti szolgálatunk. Ezen a feszes időbeosztású napon az esti istentiszteletre éppen csak a kezdés előtt pár perccel értük oda Rozsnyóról, és igyekeznünk kellett nyugalmat és koncentrációt teremteni magunkban, hogy a néhány üdvözlő szó után a legjobbat adjuk, amire képesek vagyunk. Ezen az istentiszteleten Mendelssohn *Hör mein Bitten* című, szoprán szólóra, kórusra és orgonakíséretre írt zsoltárparafraza hangzott fel nyitóműként.

Az utolsó, vasárnapi szolgálatunknak a sajógömöri evangélikus templom adott otthont. Tágas, pompás, zengő-bongó akusztikájú templomépület fogadott, így a helyszín is elősegítette, hogy igazán örömteli élmény legyen számunkra és reményeink szerint a hallgatóság számára is ez a hangversenykörutunkat záró alkalom.

Mind az öt koncerten kissé különböző repertoárral álltunk elő, törekedve a változatosságra és a zenei gazdagságra. Alkalmainkon az igehirdetők korábbi kórustársaink, Gerlai Pál tokaji lelkész és nagytárkányi átjáró lelkész, valamint Nagy Zoltán békéscsabai esperes voltak, Gömörhosszúszón pedig a helyi lelkész, Solarik Vilmos prédikált. Hangversenyeinket Kretz István és Kertész Péter vezényelte, orgonán közreműködött Kocsis Anna, szót pedig jómagam énekeltem.

■ MEDVECZKY SZILVIA

„Tedd gondunkká mások gondját”

Harmincéves az Evangélikus Külmissziói Egyesület

A rendszerváltást követő egyházi újjáéledés egyik gyümölcseként 1991. szeptember 7-én Budapesten, a kelenföldi gyülekezeti teremben újjászületett az Evangélikus Külmissziói Egyesület, az 1909-ben alakult Magyarhoni Ágostai Hitvallású Evangélikus Misszióegyesület jogutódja. A harmincadik születésnaphoz kapcsolódó hálás emlékezés, a jelen missziói kihívásainak felmérése és a jövő közös tervezése határozta meg az egyesület Piliscsabán tartott „késő nyári”, szeptember 24–26-i konferenciájának programját.

FOTÓ: BÁLINT MÁRTON / EKME

A hétvége mottóját Pintérné Nagy Erzsébetnek a címben idézett éneksora adta (ÉÉ 128,5). A misszió ugyanis nem más, mint annak örömteli felismerése, hogy Istennek gondja van erre a világra, és mentő szeretetének mi is hirdetői, továbbadói lehetünk.

Erre a szolgálatra bátorított a konferencia igei sorozata, amelyet e sorok írója végzett *Jónás könyve* alapján. Isten utolsó esélyt kínál Ninivének a megtérésre, és mentőakciójában még a keményszívű, konok prófétát is fel akarja és fel is tudja használni. Az Úr nem mond le sem a bűnös városról, sem engedetlen szolgájáról. Isten ma is folytatja misszióját. A személyes kérdés csupán annyi: mindezt velünk vagy nélkülünk teszi?!

A konferencia első estjén fórumbeszélgetés keretében igyekeztünk felidézni a három évtizeddel ezelőtti újraindulás történelmi, kegyelmi pillanatait. Az újjászerveződés folyamatának első számú mozgatója Brebovszky Gyula szervező lelkész volt. De meg kell említenünk a külhoni „katalizátorok” nevét is: Terray

Lászlóé, Pósfay Györgyét, Gémes Istvánét.

A harminc évvel ezelőtti alakuló közgyűlés megválasztotta az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) első tisztségviselőit. A lelkészi elnök Keveházi László, a világi elnök Bálintné Kis Beáta, a titkár Szentpétery Mariann, a jegyző Csonka Géza, a pénztáros Ihrig Dénes, az ellenőr Kerekes Titus, a szervezőtitkár pedig Brebovszky Gyula lett. Az alapítók közül már sokan előrementek, többek között Bencze Imre és felesége, Ági néni... Róluk a konferencia keretében tartott EKME-közgyűlés ünnepélyesen, Isten iránti hálaival, imádságban emlékezett meg.

A jubileumi közgyűlésen elhangzott Zalán Péter világi elnök és B. Pintér Márta lelkészi elnök beszámolója az EKME jelenlegi munkájáról. A sokszínű szolgálatból

kiemelkedik a kenyai árva gyermekek között végzett eredményes missziói munka. Az immár tizennégy éve folyó szolgálatot a Bálint házaspár, Bea és Zoltán koordinálják, akik vetített képes prezentációban számoltak be az egyesület delegációjának 2020 februárjában tett kenyai látogatásáról. Ennek keretében – magyar orvosok bevonásával – a helyszínen mérték föl a támogatott gyermekek egészségi állapotát és a további tennivalókat. E mögött az évente mintegy hét millió forintos projekt mögött több száz hazai támogató áll. Az egyesület további programokat is segít Mozambikban, Kongóban és Indiában.

A konferencián előkerültek a misszió új lehetőségei, aktuális kihívásai is. Dr. Dobos Ágoston református lelkész az ügynevezett rövid távú missziós szolgálatok új lehetőségeit vázolta fel. Ennek keretében a közelmúltban ő Egyiptomban, egy munkatársa, Ádám Endre pedig Jordániában járt. Mindketten képekkel illusztrált élménybeszámolóban osztották meg missziói látásukat Isten vezetéséről, aki világszerte új utakat nyit az evangélium előtt. Református testvérünk tájékoztatást adott arról, hogy ma már itthon is nyílik lehetőség a „külmisszióra” a nálunk tanuló, hazájukban üldözött keresztény diákok, valamint az afgán krízisből kimenekítettek között.

A zsűfolt programot gazdagította a Madocsai Miklós által összeállított irodalmi est, amelyet Ádám Endre és Dobos Ágoston hegedűjátéka színesített. A konferencia zárását a piliscsabai gyülekezettel közösen tartott vasárnapi istentisztelet jelentette, kifejezve az egyesület és a gyülekezetek együtt munkálkodásának fontosságát.

Az EKME jubileumi hétvégéjét végigkísérte a mottóként választott éneksor és folytatása: „Tedd gondunkká mások gondját, / Formáld ajkunk imádságát, / Formáld rajtunk Krisztus arcát!”

Így legyen!

■ GÁNC S PÉTER

További információk az EKME munkájáról az egyesület honlapján: Ekme.lutheran.hu. Az egyesület köszönettel fogadja a szolgálatának támogatására szánt pénzdományokat. Az adományok banki átutalással juttathatók célba; bankszámlaszám: 11711034-20804538.

Egyénisége van, és egyéniséget ad

Tízéves a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégium

„A másik ember más, mint én...” – hangzott fel az Evangélikus énekeskönyv 472. éneke szeptember 29-én délután a nyíregyházi evangélikusok Nagytemplomában. Ünnepelni érkeztek az Evangélikus Roma Szakkollégium munkatársai, hallgatói és a meghívott vendégek. Egy évtizede, hogy a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat a felsőoktatásba bekerülő hátrányos helyzetű fiatalokat támogatja céljaik elérésében.

A nyíregyházi evangélikusok az elsők között léptek be 2011-ben a hálózatba, intézményük azóta is meghatározó színfoltja az országos szervezetnek, mi több, jelentős eredményeket értek el a hátrányos helyzetben élő roma fiatalok felzárkóztatásában.

A jubileumi eseményen a résztvevők betekintést nyerhettek a szakkollégium mindennapjaiba, de mindenekelőtt azoknak a fiataloknak a sorsába, akik saját életükkel, szorgalmukkal példát mutatnak másoknak, sikereik pedig nagyban hozzájárulnak a romákat érintő társadalmi előítéletek csökkentéséhez.

Ahogy Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök fogalmazott meg a videóüzenetében: „Igenis van lehetőség tanulással kiemelkedni a nehéz életkörülmények közül, legyenek büszké a fiatalok rá, hogy egy ilyen intézményhez tartoznak... Ebben a szakkollégiumban ember és ember között nincs fal, a hallgatók megtapasztalhatják, milyen egymásnak és másoknak segíteni” – emelte ki a püspök, és boldog születésnapot kívánt az intézménynek, valamint hitet és erőt az előttük álló évekhez. Elhangzott az is: az evangélikus egyház számít azokra a végzős egyetemistákra, akik szívesen dolgoznak az egyház intézményeiben, jelenleg is van két diplomás roma munkatársuk.

Az ünnepségen Langerné Victor Katalin, a Belügyminisztérium társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkára is jelen volt. Elmondta: tizenegy keresztény szakkollégium működik az országban, és mind eléri a kitűzött céljait, mégpedig hogy ösztöndíjjal és egyéb programokkal minél több olyan roma fiatal támogatassanak felsőoktatási tanulmányaikban, akik értelmiségiként ott vannak a közéletben, példát mutatnak a saját közösségeikben.

Annak idején ötvenhét hallgatóval indultak el, jelenleg háromszázötven

egyetemista tartozik a keresztény intézményekhez. A helyettes államtitkár nagyon szemléletesen írta le, hogy milyen is a tizenegy kollégiumot számláló hálózatban belül a nyíregyházi szakkollégium: olyan, mint amikor egy anyának tizenegy gyermeke van sok-sok közös vonással, ám mindegyikük más és más.

FOTÓ: DODÓ FERENC

„Az »evangélikus gyermek« igazi egyéniség. Makacs és kitartó. Ő evangélikus. Olyan, aki összefüggésekben gondolkodik, előrelátó, s amit eddig csinált, azt felfűzi arra, amit ezután fog. Van véleménye, van javaslata, és azt meg is osztja másokkal. Nemcsak egyéniség, hanem képes »egyéniséget« átadni másoknak. Ez az intézmény megérti a cigánység problémáit, a szakkollégistáik »terheit cipeli«, de nem oldja meg a feladataikat helyettük. Az evangélikusok kezdeményezőkézsége garancia arra, hogy szakkollégiumuk tíz év múlva is sikeresen fog működni” – hangzottak a dicsérő szavak, s az elismerő kézfogást Laborczy Géza lelkész kapta a helyettes államtitkártól.

A nyíregyházi szakkollégium alapítója köszönetet mondott munkatársainak,

köztük Molnár Erzsébet lelkész intézményvezetőnek s mindazoknak, akik nélkül ez a szervezet nem működne, hiszen nem volt mindig könnyű, főleg nem az indulásnál. Majd a roma fiatalok szüleinek a bizalmát köszönte meg: azt, hogy rájuk bízták és rájuk bízzák a gyerekeiket, hogy aztán együtt örüljenek boldogulásuknak, hogy önálló egzisztenciát teremtenek maguknak.

A nyíregyházi szakkollégium együtt lélegzik a Nyíregyházi Egyetemmel, ahol a kezdetektől otthonra talált. Az egyetem rektora, Vassné dr. Figula Erika elmondta: jellemzően a pedagógusképzésben, az

agrárképzésben és gazdasági szakmákban tanulnak a szakkollégisták.

A konferencián Veszprémi Erzsébet ismertette azt a Hüse Lajos szociológussal és a hallgatókkal közösen készített tanulmánykötetet, amely hűen tükrözi a romák helyzetét az ország keleti régiójában. Ezzel is kifejezték, hogy egyetemistáiknak a diploma megszerzésén túl is vannak céljaik, sokuk tudományos területen folytatja pályáját.

Az előadások között a tutor- és a mentorprogramról, a hallgatók önkéntes munkájáról is hallhattunk, ugyanis a hálózat arra is hivatott, hogy erősítse a hallgatók társadalmi felelősségvállalását, ösztönözze közösségépítő munkájukat.

■ KANALAS OTTILIA
Forrás: Szon.hu

Egy missziói koncert kulisszatitkai

Könnyű a krónikásnak, amikor mosolygós arcokról, tehetséges zenészekről, örömteli baráti találkozásokról kell hírt adnia, amint ezeket megtapasztalhattuk a Zuglói Evangélikus Egyházközség keresztény könnyűzenei missziói koncertjén október első szombatján. A rendhagyó rendezvény különlegesen jól sikerült – még ha az érdeklődés lehetett volna nagyobb is.

Reggel 7 óra. Gyülekező. A hangosításhoz reggel 9-re kértek színpadot, ez pedig csak úgy lehetséges, ha 7-kor elkezdjük építeni. Nem hiszem, hogy valakinek is fűlött a foga a hajnali keléshez, de muszáj. Vállaltuk, hogy lepakoljuk az autót, és segítünk az építésben. „Trógerolás” sötétben, kávé nélkül. Akkor lehet, hogy egy koncert nem csak szárnyaló muzsikáról, éteri dallamokról, megborzongató érzésekről és művészetről szól?

9 óra. Az elemek a helyükön, áll a takaros kis építmény, már csak a szakembereknek van dolguk, akik teszik is serényen. Nekünk meg jöhet a jól megérdemelt reggeli kávé. S a nap is kibújt. Igazi szép őszi idő ígérkezik. Sokak imája meghallgatásra talált. Felkerül a molinó is, amely a rendezvény logóját és ígését is tartalmazza: „Énekeljétek az Úrnak, áldjátok nevét, hirdessétek szabadítását mindennap!” (Zsolt 96,2)

9.10. Megjönnek a „hangosok” s velük együtt az elektromos, a „betápszekció”. Kábelek, dobozok, szerszámok, hangszerek. Látszólag fejtelenség. De biztosan nem az, hiszen a technikusok békésen, nyugodtan rakodják, rendezik az eszközöket. Valószínűleg csak a laikus számára tűnik ez káoszsnak.

10 óra. Érkeznek a hölgyek a gyülekezetből, akik vállalták a vendéglátás lebonyolítását. Igen nagy szükség van a munkájukra, hiszen körülbelül ötven embert kell ellátnunk innivalóval és néhány falattal a fellépésük idején. Egybehangzó vélemények szerint a vendéglátás kitűnő volt. Hála és köszönet nekik érte.

11 óra. Szendvicsek készítése, sütemények, poharak, tálák, tányérok. Tálas, hulladékgyűjtés, mosogatás. Közben elkezdődik a kinti, a koncertre érkezők számára rendelkezésre álló büfé kialakítása is. Ásványvízhez, perechez lehet

jutni igen kedvező áron. S mindenhol máshol is csúcson a tempó. Helyükre kerülnek a padok, megépül a paraván a mobilvécé köré, kikerülnek az irányító táblák. Szervezett, átgondolt munka, kiváló együttműködés. Persze az összes csetlés-botlással együtt. Sorban jönnek az önkéntes munkatársak, segítők. Aki

gés: „Akkor mi legyen? Jó lesz, ha...” Jó. Most nincs más lehetőség. Betoppannak a biztonságiak. Békések, felkészültek, bizalmat sugároznak. Sajnos ilyen világban élünk. Nem engedhetjük meg, hogy az ittlévőket – akár csak szóbeli – atrocitás érje.

14 óra. Nagyjából minden kész. Emberek, eszközök, tárgyak a helyükön. A beállítások zajlanak. Aki túl van rajta, az a rendezők vendégszeretétét élvezheti. „Szemle.” Közösen végigjárjuk a területet. Esztétikai, tartalmi, biztonságtechnikai, vagyónvédelmi, munkavédelmi, egész-

A SZERZŐ FELVÉTELE

megjött, jelentkezik, átveszi a rendezői mellényt, és megy a megbeszélte szolgálati helyére, aztán két óra múlva átadja majd a váltótársának.

12 óra. Megérkezik az első együttes a beállásra. Mostantól a színpad már csak a fellépőké, zenészeké, technikusoké.

13 óra. Van, akinek nem nyugodt az arca. Telefonok, kérdések, elintézendők, döntések és újabb feladatok. Miközben valójában minden halad rendben a maga tervezett, kijelölt útján. Gyors megbeszélés, egyeztetés. Újabb telefoncsör-

ségügyi, hulladékgazdálkodási, érintésvédelmi s még ki tudja, hány szempont szerint kell meggyőződnie róla – századszor is –, hogy minden rendben van-e. Nem a lelkiismeret megnyugtatója miatt, hanem mert nagyon fontos, hogy semmilyen rendkívüli esemény ne történjen. Közben az ügyeletes orvos is berendezkedik.

14.30. Kapunyitás. Az igazat megvallva egyelőre elég gyér az érdeklődés. Valójában – ebből a szempontból – nem szerencsés, hogy kapun belül vagyunk,

mert zártkörűnek tűnhet, jóllehet ingyenes, nyílt a rendezvény. Amikor ennek híre megy, kezdenek szállingózni a nézők. Meg persze azért, mert jó a zene. A templom ajtaját is kitértük. Aki akar, jöjjön be, és nézze meg szeretett hajlékunkat. Ha kérdése van, lesz, aki válaszol rá; ha gyönyörködni szeretne, tegye; ha pedig csak egy kis csöndre vágyik, arra is talál lehetőséget.

15 óra. A gyülekezet felügyelője megnyitja a rendezvényt. Felszabadult mosoly innen is, onnan is. A Skála együttes a húrokba csap. Édes, jól ismert dallamok csalogatják a közönséget. Akik a közeli piacon vásárolnak ezen a szombaton, meglepődve kapják fel a fejüket. Ilyet még nem hallottak innen. Az árusok vidámabban pakolnak, az emberek pedig meg-megállnak. Egyikük-másikuk érdeklődik, hogy mi ez, s amikor megtudja, elcsodálkozik. Ilyenek a keresztények? A fiatalok persze bátrabbak, be-bejönnek, s szemlátomást élvezik a zenét a kellemes langyos őszi napsütésben.

Folyamatosan érkeznek a fellépők: a már említett Skála együttes mellett a M. Is. K. A. zenekar, Pintér Béla, a PZM Égi Szólamok kórus, a Valami Más együttes és Tibes keresztény rapper. Mindenki megy a megbeszéltek szerint átöltözni, lepakolni. Közben – Schmél Csaba vezetésével – javában zajlik a műsorfolyam. Zene, beszélgetések, majd ismét zene, később Kovács Áron lelkész áhítata. A hangosítást az evangélikus egyház országos irodája gyülekezeti és missziói osztályának munkatársai végzik professzionálisan.

A közönség jön-megy. Van, aki csak egy kicsit belehallgat, van, aki ott ragad, és vannak, akik az egész délutánra jöttek. Egy aranyos szőke kislány az anyukájához fordul, és így szól, amikor meglátja a gyülekezet lelkészét a nézők között civilben: „Nézd, anya! Ott az oltáros bácsi!”

A hangulat még forró volt, de az őszi alkony már hűvöset hozott. Aztán véget ért a varázslat. Elszálltak a hangok, elsötétültek a lámpák. Öreg este lett, mikor az utolsó vendég is elhagyta a területet. Fáradt, de igen boldog csapat maradt csak a zárt kapuk mögött. Nekiláttak az éjszakai rendrakásnak, hiszen másnap délelőtt istentiszteletre nyíltak meg a templom kapui.

Megcsináltuk. Hálát adunk, Urunk, hogy minket választottál eszközöddül, és vezetted gondolatainkat, kezeinket.

■ GYARMATI GÁBOR

Közéleti szereplés és felelősségvállalás

Országos férfimissziói nap Várpalotán

A világvárvány az elmúlt évben a férfimissziót is akadályozta, ezért csak az evangélikus gyülekezeti férfikörök tudtak összejönni, bár szabadtéri alkalmakra és egy Ság hegyi túrára így is volt lehetőség. Az október 2-i várpalotai találkozón számos férfikör képviseltette magát, összesen mintegy ötven résztvevővel.

Nyitóáhitatában Szarka István, a Fejér-Komáromi Egyházmegye esperese 1Móz 28,10–17 alapján, Jákób álmának és fogadalmának bemutatásával adott biztatást és bátorítást a jelenlévőknek, hogy vegyék észre Isten közelségét életükben, és erről tegyenek tanúbizonyságot is.

Az áhítat után dr. Zsednai Józsefné helyi lelkész köszöntötte a résztvevőket, és röviden bemutatta a gyülekezet múltját és jelenét. Patonai Zoltán, a nemrégiben újraalakult férfikör vezetője szintén üdvözölte az egybegyűlteket, és ismertette a nap programját.

Az első előadást Deák László kispesti lelkész tartotta *A keresztény férfi a közéletben* címmel. Nagy ívű áttekintésben

az apostoli kortól kezdve napjainkig mutatta be, hogy mikor milyen módon kellett és lehetett a keresztény férfiának részt venni a közéletben vagy – ha úgy tetszik – a politikában. Lelkészként ma sem könnyű ez, de az elvárások nagyok, hiszen nem hagyhatjuk, hogy mindig a fejünk felett döntsenek akár hitünk kérdéseiről is – hangzott el. Közéleti szereplés és felelősségvállalás igen, de pártpolitika nem, mert egy gyülekezetben többféle világnézetű ember is lehet. A közéleti embereket kell segíteni abban, hogy megismerjék a keresztény etika főbb sarokpontjait, hogy aztán tudják képviselni.

Baráth Tamás mérnök-informatikus előadása *A keresztény férfi a munkahelyén és a családban* címmel hangzott el. Hiánypótló volt ez, hiszen bár a munkahelyen nem az evangélium hirdetése az elsődleges, mégis azonnal kiderül, ha valaki keresztény módon él és gondolkodik. Ezért jó, ha készülünk erre. Az előadónak a

munkaköréből adódóan az új munkatársak kiképzése a feladata, és ezenkívül a szakmai ismereteken túl természetesen a személyes tulajdonságoknak is nagy je-

lentőségük van. Az előadó a feleségével együtt szintén a kispesti gyülekezethez tartozik. Nagy szeretettel és keresztény szellemben nevelik hat gyermeküket.

Az előadásokat több hozzászólás követte. Ebéd után a nemrégiben felújított Thury-várral és benne a törökverő Thury György életével ismerkedhettek a résztvevők. Az elmaradhatatlan petanque-bemutató és -verseny most is nagyon izgalmas volt.

A délutáni fórum jó lehetőséget adott a további kérdések megbeszélésére, a férfikörök életének megismerésére, valamint a további tervek ismertetésére.

A záróáhitatot Pál filippiekhez írt levele alapján e sorok írója tartotta, arról szólva, hogy milyen jó testvérekre találni Krisztusban.

■ KOHÁRY FERENC

A szerző egyházunk férfimissziói szolgálatának referense

BEMUTATKOZIK A TÓTKOMLÓSI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG EVANJELICKÝ CIRKEVNÝ ZBOR A. V. V SLOVENSKOM KOMLÓŠI

Újra közösségformáló erő

A Békés megyei Tótkomlós evangélikusai a mai helyükön 1746. április 24-től kaptak élet- és szolgálati lehetőséget, amelynek idén kétszázhetvenöt éve próbálnak megfelelni. A gyülekezet a második világháborúig több mint tizenegyezres evangélikus szlovák közösségként élte mindennapi életét a számára kijelölt dél-alföldi régióban, amelynek a szlovák és az evangélikus identitás máig megtartóereje. Sajnos a kommunizmus erőre kapása után hanyatlásnak indult, majd kezdetét vette a hosszú jöbi időszak.

Az egyházközségben általában három lelkész és tizenöt kántortanító szolgált – tizenegy iskolaépületben –; a lelkészek és a tanítók adták a település értelmiségének meghatározó erejét. Az evangélikusok a gyülekezeti élet mellett a közösséget gazdasági szemléletükkel és gondoskodással is erősítették, hiszen százötven hektár földön gazdálkodtak, száraz- és olajmalmaik voltak, erős nőegylet gondoskodott a „nagy háború” és a spanyolnátha árváiról. Azonban a kommunizmus mindent megváltoztatott, a végére már csak egyetlen

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Október 24-én, a Szentháromság ünnepe utáni 21. (biblia-) vasárnapon 10.04-től istentiszteletet

közvetít a Kossuth rádió a tótkomlói evangélikus templomból. Igét hirdet Szpisák Attila lelkész.

lelkész maradt, az iskolákat államosították, a gyülekezet elvesztette a teljes vagyont, település- és közösségformáló erejét, visszavonult a templomába.

Ezt az időszakot a rendszerváltás szakította meg: a presbitérium közel ötvenéves Csipkerózsika-álmából felébredve kihasználta az adódó lehetőséget, és a részleges kárpótlásból óvodát indított, majd szeretetotthont alapított és épített. Az újrakezdés első időszaka 1990–2007 között tartott, majd a második időszakban

folytatódott a fejlődés. Teljesen felújították a Tótkomlói Evangélikus Óvodát (Evanjelická materská škola v Slovenskom Komlóši). Nevelési programjának fontos eleme a keresztyén arculat és a hagyományörzés. Sajnos a településen kevés a gyermek, ez érinti a gyülekezet oktatási intézményét is. Bár kevesebb gyerekkel, de a teremtő Istennek hála, stabil a működése.

A szeretetotthont 2008-tól a kibővülő szeretetszolgálat váltotta fel. A Tótkomlói Evangélikus Szeretetszolgálat (Evanjelická diakónia v Slovenskom Komlóši) a kezdeti harminchárom munkatárs helyett ma közel hetvenet foglalkoztat, és naponta kétszázhuszonöt főt lát el valamilyen szociális szolgáltatással.

Az evangélikus gyülekezeti élet is élénk, ma újra három lelkész szolgál helyben, hangsúlyos a gyermek- és ifjúsági munka. Sok rétegalkalom teszi színessé a közel ezerfős közösség napi, kétnyelvű evangélikus szolgálatát. Az evangélikus-ság ezzel újra közösségformáló erővé vált a településen. ■

BEMUTATKOZIK A SOLTVADKERTI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Kiskunsági Insula Lutherana

A Kiskunság szívében, több főút összefutásánál található a soltvadkerti evangélikus templom és gyülekezet. Soltvadkert nemcsak az utóbbi időben számos nemzetközi borversenyen első díjas borairól, pincészetéről, fagyaltjáról, idegenforgalmáról nevezetes, hanem azon kevés település közé tartozik, amelyeknek a városközpontját a helyi Insula Lutherana: az evangélikus templom, parókia, iskola, óvoda, gyülekezeti terem, közösségi ház együttesének képe formálja.

Itt található az országban a rendszerváltást követően elsőként indult evangélikus egyházi óvoda, majd 2012-ben az evangélikus oktatáshoz csatlakozott a helyi általános iskola is, mintegy hat-száz diákkal.

A jelenleg mintegy kétezer-ötszáz tagot számláló evangélikus gyülekezet története a 18. század derekára vezethető vissza, amikor is württembergi német telepesek népesítették be a vadkerti pusztát. Hozták magukkal lutheránus hitüket, szorgalmukat és az első szőlőveszszőket, amelyek ültetőikkel együtt rövid időn belül gyökeret vertek a kunsági homokon. A gyülekezet első anyakönyvei

Evangélikus istentisztelet a Duna Televízióban

Október 31-én, a reformáció ünnepén 11 órától istentiszteletet közvetít a Duna Televízió a soltvadkerti

evangélikus templomból. Igét hirdet Kondor Péter püspök.

1763-ból valók. Jelenlegi temploma két korábbi templom után készült el, mintegy hatszáz fő befogadására alkalmas.

Hosszú időn át itt is külön tót és német egyház létezett. A fokozatos magyarosodás részeként azonban a két egyház-köztség előbb egyesült, majd 1904-ben a szlovák, 1944-ben a német nyelvű istentiszteleteket is elhagyták. A második világháború után, bár meghurcoltatásokat átél a lakosság, a német ajkúak szervezett kitelepítését azonban elkerülte.

A gyülekezet történetére két írásos emlék is utal. A szószék alatti falon a templom 1840-ben elhelyezett emlék-

köve látható a következő német nyelvű felirattal: „Dies ist der Denckstein der evangelica Kirche in Vadkert”. Az utcafronton, a főbejárat fölött pedig Spannágel Ferenc lelkész kronosztikonja olvasható: „Itt könnyít sugarán / Jézus szűk eszünknek igáján / Dúlt kebelünk irt lel, / Menyneyi létre fesel.” Ha ennek kiemelt betűit római számnak véve összeadjuk, kijön a templomszentelés éve: 1837.

Mentalitásában a soltvadkerti jó értelemben vett tradicionális és konzervatív gyülekezet, amely szereti a stabilitást és a kiszámíthatóságot. Mi sem mutatja ezt jobban, mint hogy 1785 óta máig mindössze tizenkét lelkésze volt, a teljes 20. században összesen három. Nagy létszámú, eredetileg csak férfiakból álló presbitériumában 2018 óta vannak jelen már hölgyek is.

A gyülekezetben – napi szinten – többféle bibliaórai és ifjúsági alkalom zajlik; az istentiszteleteket a gyülekezeti férfiak és vegyes kar szolgálatai színesítik. Az evangélikus intézmények és a gyülekezet szoros szimbiózisban élnek mindennapjaikat. Istennek hála, a hittanok száma jelentős. ■

Új utakon a Fébé

2019 után idén október 3-án tartott újra taggyűlést a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület. A budapesti Sarepta szeretetotthon kápolnájában a vasárnapi istentisztelet után kezdődött a rendezvény, amelyen Gregersen-Labossa György lelkész, elnök, Görög Hajnalka alelnök és Madocsai Dániel titkár beszámolóinak elfogadása után az egyesület alapító okiratát módosították a tagok. A módosítás értelmében az egyesület új neve Fébé Evangélikus Diakóniai Egyesület.

Az alapító okiratban rögzítették: a Fébé ezután is készen áll arra, hogy jelentkező, alkalmas személyek esetén a diakonissza-életforma tárgyi és lelki kereteit biztosítsa. Ugyanakkor a taggyűlésen az új utak kereséséről és a feladatok kijelöléséről is szó esett.

Kötelességének tartja az egyesület, hogy történelmi, teológiai és szellemi örökségét őrizze és minél többeknek elérhetővé tegye. Kiemelten fontos Túrmezei Erzsébet szellemi örökségének ápolása és népszerűsítése.

A másik fontos terület a diakóniai tevékenység, amelynek keretében a Fébé ápolási segédeszközök kölcsönzését végzi az otthonukban ápolásra szorulóknak. Az egyesület szeretne elsősorban evangélikus gyülekezetekben Fébé-köröket szervezni, már működő önkéntes diakóniai szolgálatot végzőket felkarolni vagy ott, ahol gondolkoznak ilyen szolgálat elindításán, hathatós – szakmai, lelki és anyagi – támogatással segíteni.

A harmadik fő feladat az evangélikus diakóniai intézményekben dolgozó elkötelezett evangélikus munkatársak szolgáló és lelki közösségbe szervezése és a diakónusi közösség felépítése a Magyarországi Evangélikus Egyházzal szorosan együttműködve.

A taggyűlés döntött a piliscsabai ingatlan felújításáról is, és a 2022. évet Túrmezei-emlékvé nyilvánította. Ennek megszervezésére munkacsoportot hív életre az egyesület elnöksége, és a méltó megemlékezéshez pénzt is rendelt a taggyűlés.

Fébé Evangélikus Diakóniai Egyesület

ORATIO OECUMENICA

Örökkévaló Isten, aki sokszor és sokféleképpen inted népedet a hit útján történő megigazulásra, kérünk, segíts elfogadnunk Jézus neve által kegyelmi ajándékodat, hogy személyes elköteleződés alapján építsük életünket a benned való hitre és bizalomra.

Eléd visszük kéréseinket, amikor imádságban gondolunk azoknak az embertársainknak a hitből fakadó tanúságtételeire is, akik nem tagjai gyülekezetünk közösségének, de szavaik és cselekedeteik útmutatássá váltak életünkben. Felismertük: te általuk is szólsz hozzánk, ők is az eszközeid lehetnek. Köszönjük határtalan munkálkodásod tanújeleit, amelyek reményünk sokszínűségében benned nyernek örök világosságot.

Gyermeki bizalommal gondolunk rád, amikor azt látjuk, hogy népedet megtartod és vezeted. Köszönjük reformátor elődeink hitharcát, amelyben megmutattad kegyelmed erejét. Prédikátorok és tanítók, imádkozó és éneklő gyülekezetek váltak általad példaképpé; a példájuk által mi újra és újra indíttatást kapunk arra, hogy az Írás szerint éljünk: „Az igaz ember pedig hitből fog élni.”

Áldd meg, Urunk, a gyülekezetek mai küldetését, hogy jézusi lelkülettel tudják hirdetni az evangéliumot. Eléd visszük imádságunkban azokat az embertársainkat is, akik ma a hit harcát vívják. Megaláztak küzdelmüket, akik az elutasítottsággal találkoznak, elnyomottak tusakodását, akik nem találnak tágas térre életük küldetésében. Add nekik, Uram, a te igazságod áldását, amelyben szabaddulást és megváltást kapnak.

Gyermeki bizalommal gondolunk rád, amikor a világ népeinek és nemzeteknek szabadságért való küzdelmében a te szabadításod erejét keressük. Kérünk, add nekünk a gyógyító emlékezés felelősségét, amikor azt keressük, ami bennünket összeköt Krisztus szeretete által. Ámen.

EVANGÉLIKUS
Élet

A Magyarországi
Evangélikus Egyház lapja
Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • ÉvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
• Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
• Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sador.dobsonyi@lutheran.hu)
• Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUSZANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@online.hu), DR. ECSEDI ZSUSZA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUSZA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAe Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondae.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
• Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
• Címlapfotó: SZABÓ DÁVID KÁROLY

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN

21. (BIBLIA-) VASÁRNAP – ÁM 7,10–15

Hogy megálljunk a hitben

Van örök kincsünk. Izgalmas történet ez. Bételben, Izrá-el szent helyén, ahová összegyűlnek a népek áldozatot bemutatni, Istent imádni, megjelent egy ember, Ámós, és prédikált. Kiállt a tér közepére, és nagy hangon hirdette, amit mondani parancsolt neki az Úr. Ahogy olvassuk Ámós próféta könyvét, úgy tűnik, olykor csak egy-egy rövid mondatot mondott – „...készülj Istened elé, Izráel!” –, talán belefojtották a szót.

Ebben a történetben is ilyen jelenetnek lehetünk tanúi: Amacjá pap feljelentette őt, s aztán megfenyegette, hogy ne prófétáljon többé Bételben. Ekkor mondja Ámós az utókor számára különösen is érdekes mondatát: „Nem vagyok próféta, sem prófétatanítvány.”

A próféták ugyanis már nem mertek mást mondani, mint amit uraik elvártak. Az ige hivatalos hirdetőit a kor lelkiülete teljesen átjárta. De Isten igéjét nem lehet elhallgattatni. Ha nem szólal meg a próféták ajkán, majd megszólal a pásztorok és fügetermesztők, Ámós az ajkán. Ha nem szólal meg a lelkészek ajkán, akkor megszólal Högman kovács ajkán, aki annak a Paavo Ruotsalainennek adta tovább az evangéliumot, akitől indult a finn ébredési mozgalom.

Isten igéjét nem lehet elnémítani. S ha kemény is a beszéd – Isten ítéletét hirdeti –, mégis ez az újra és újra megszólaló ige vezet életre minket. Van örök kincsünk.

És hamis tudománytól megőrizzük igédet! De vajon fel lehet-e ismerni, hogy valaki – történetesen Ámós – valóban Isten szavát hirdeti-e? Nem inkább Amacjá pap véleményét kellene osztanunk, hogy az ország templomában nem lehet, nincs ok pusztulásról beszélni?

Luther így fogalmazott a 95 tételben: „Távozzanak tehát azok a próféták, akik azt mondják Krisztus népének: »Béke, béke« – de nincs béke! (Ez 13,10.16) Tegyük jól a dolgukat azok a próféták, akik azt mondják Krisztus népének: »Kereszt, kereszt!« – de nincs kereszt! Buzdítsuk azért a keresztyéneket, hogy fejüket: Krisztust bűnhődésen halálon és poklon át is követni igyekezzenek, és abban bízzanak, hogy inkább sok szorongattatáson át, mintsem a béke biztonságán át jutnak be a mennybe (ApCsel 17,22).” Luther idejében vajon nem azt gondolták-e többen is, hogy nekünk ne a keresztet hirdessék, hanem a békét, mi azon keresztül akarunk a mennybe jutni?

S ha ma jönne Ámós, és fejünkre olvasná vétkeinket – ahogy gyűlölni tudjuk azokat, akik tőlünk különbözően gondolkodnak, meg ahogyan közömbösek vagyunk mások baja iránt, ha saját előnyünket akarjuk kihasználni, vagy ahogyan megszokjuk a rosszat, és elfelejtünk a jóért lelkesedni, és ahogyan unokáink világát saját kényelmünkre feléljük –, ha jönne Ámós, és ítéletet hirdetne, hogy elpusztul ez a kultúra, vajon meghallanánk-e belőle Isten igéjét? És mernénk-e új utakat keresni, a megmaradás útjaira lépni?

Mennyire szükségünk van a Szentlélek bölcsességére, hogy meghalljuk Isten igéjét, hogy meg tudjuk különböztetni jól hangzó emberi beszédétől! És merjük követni az igaz beszédet.

Adj erőt, hogy megálljunk mindvégig a hitben! A vasárnap evangéliumi szakasza a királyi tisztviselő fiának meggyógyítása (Jn 4,46–54). Ott is szól az ige: „Menj el, a te fiad él!” És a királyi tisztviselő hitt a szónak. Nem keresett bizonyítékot, nem kért biztosítékot, hanem elindult haza Jézus szava szerint. Ez a bizalom útja.

ABRAHAM AUBRY: AMÓSZ (1682 UTÁN)

Nem könnyebb út ez sem, mint amelyre a prófétákon keresztül népét hívta az Úr: a megtérés útjára. Nem könnyebb ez az út sem, mint a bűnbánat útja. De ahogy a tisztviselő útja a gyógyulás felé vezet, úgy a megtérés és a bűnbánat útja is. Mert az ige, Isten szava, amelyet nem lehet elnémítani, mindig életet teremt.

■ BENCZE ANDRÁS

Imádkozunk! Úr Jézus Krisztus, aki Istennek egyetlen és igaz Igéje vagy, tebbened és teáltalad életet teremtett az Atya, és erre az életre meghívott minket is a Szentlélek. Hadd hangozzék közöttünk szüntelenül a rólad szóló evangélium, hogy megmaradjunk a hitben mindvégig. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 24.) *A reménység Istene pedig töltsön be ti-
teket a hitben teljes örömmel és békességgel, hogy bővelkedjete-
k a reménységben a Szentlélek ereje által.* Róm 15,13 (Hag 2,5; Mt
5,38–48; Ef 6,10–17; Zsolt 110) Ha valaki megkérdezi, hogy
mi jut eszünkbe a következő szavak hallatán: *reménység, öröm,
békesség*, akkor máris záporoznak fejünkben a gondolatok. Az
Úr bármennyi örömmel, békességgel és reménységgel aján-
déz meg, sosem szabad elfelednünk, hogy ezek egyedül a
Szentháromság közvetlen közelében nyerik el valós súlyukat.
Ezek a biztató fogalmak egyedül Jézus Krisztusban teljesek.
Karácsonykor a menny békéje a földre hajolt. Ez a béke az Úr
Jézusban a miénk lett. Létezik-e nagyobb öröm ennél a bizo-
nyosságnál, és létezik-e ennél erősebb reménység? Meg vagyok
váltva! Meg vagyok mentve! Elmúlhatatlan, örök életem van!
Boldog vagyok! Békességem van!

Hétfő (október 25.) *Szabadíts meg a gonosztól.* Mt 6,13a (Zsolt
83,2–3; Róm 12,17–21; Lk 13,22–30) Manapság nem igazán
divatos beszélni a tudatos gonoszról, pedig a veszély nagyon is
valós. A sátán minden eszközt megragad, hogy szétrombolja az
Istennel való kapcsolatunkat, szétzilálja, összekuszálja szeretet-
kötelékeinket és az életünket. Az Úr Jézus megtanít bennünket
az Atyához kiáltani: Szabadíts meg a gonosztól! Akinek teremtő
szavára előállt a rendezett világmindenség, szabadíts meg a go-
nosztól! Aki mindenkinél jobban ismersz és szeretsz, szabadíts
meg a gonosztól! Őrizz bennünket a mindennapokban!

Kedd (október 26.) *Állhatatossággal fussuk meg az előttünk levő
pályát. Nézzünk fel Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére...* Zsid
12,1–2 (Zsolt 20,8; 2Kor 10,1–6; Lk 13,31–35) Életünk egyik
kulcsmotívuma a kitartás. Ahány ember, annyiféle élethelyzet
létezik, s mindegyik eltérő mértékű kitartást igényel. Ahogy éle-
tünkben annyi minden más, olykor bizony keresztyén hitünk is
megpróbáltatást, s bár Jézus Krisztus a hitünk kősziklája, de azért
a mi állhatatosságunkra is szükség van. Szükség van rá, hogy
egész életünkkel elköteleződjünk az Úr Jézus mellett, s hogy
róla szóljanak ne csak a szavaink, hanem tetteink és mindennapi
döntéseink is. Tekintsünk mindig rá, hiszen általa, vele és benne
Isten teljesen elköteleződött mellettünk. Ő döntésre, örök életre
szóló szövetségre hív!

Szerda (október 27.) *Mert Istennek minden ígéretére [Jézus Krisz-
tusban] van az igen, és ezért általa mondunk áment, Isten dicsősé-
gére.* 2Kor 1,20 (Zsolt 34,4; 1Móz 13,5–12[13–18]; Lk 14,1–6)
„Az ígéret szép szó, ha megtartják, úgy jó!” – hangzik a régi
mondás. Egyre önzőbb világunkban nem árt erre újra és újra

gondolni. Nagyon fontos, hogy emberként fenntartsuk a súlyát
az adott szónak, megőrizve ezzel becsületünket. Bármennyire
szomorú: szinte elkerülhetetlen, hogy életünkben legalább egy-
szer ne csalódjunk egy emberi ígéretben. Azonban Isten útjai
mások, mint a mi útjaink. Egymásban csalódhatunk ugyan, de
abban, aki Mindenhatóként mindnyájunkért kiszolgáltatta ma-
gát, és önmagát adta, sohasem fogunk csalódn!

Csütörtök (október 28.) *Bizony csak Istenünk, az Úr szabadítja
meg Izráelt.* Jer 3,23b (Mt 15,35–36; 3Móz 19,1–3.13–18; Lk
14,7–14) Szeretünk önállóak lenni. Igencsak szeretjük érezni,
ha képesek vagyunk valamire, vagy ha valamire hatalmunk
van. Ennek ellenkezőjét pedig szinte körömszakadtunkig
igyekszünk elkerülni. Görcsösen ragaszkodunk tekintélyünk-
höz, s mindeközben oly hamar megfeledkezünk arról, aki a
legnagyobb, aki mindenkinél jobban ismer minket. Kedves
vándor, aki az élet hegyes-völgyes útján jársz, állj meg egy
pillanatra, és hallgasd őt a csendben! Ő az, aki téged is meg-
váltott, rád is vigyáz! Ő az, aki mindenkinél jobban szeret!
Érted már? Megajándékozott vagy!

Péntek (október 29.) *Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem tró-
nusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk, amikor
segítségre van szükségünk.* Zsid 4,16 (1Kor 29,11b; Lk 22,49–
53; Lk 14,15–24) Olyan jó lenne, ha felnőttkorunkban is úgy
tudnánk bízni, mint a gyermekek! Így hamarabb eszünkbe jutna,
hogy Istenhez mindig bizalommal fordulhatunk. Mire felnövünk,
gyakran leszokunk a teljes bizalomról, pedig ez nagy kár. Okkal
állítja eléink az Úr Jézus példaként a gyermekeket. Vegyük tu-
domásul, hogy a kegyelem trónusához mindig odaszaladhatunk.
Isten sohasem fog eltolni magától, hiszen Jézusban értünk még
a halált is vállalta. Az ő sebei árán gyógyultunk meg.

Szombat (október 30.) *Mert én, az Úr vagyok a te gyógyítód.*
2Móz 15,26b (Lk 4,40; 2Tim 2,1–5[6]; Lk 14,25–35) Fontos,
hogy vigyázzunk testi és lelki egészségünkre. Ezekben a világ-
járványos időkben pedig különösen fontos erre emlékeztetni
magunkat. Nem árt, ha felelősségteljesebben bánunk a magunk,
szeretteink, a ránk bízottak egészségével és a minket körülvevő
teremtett világgal. A teremtés szomjazik a figyelmesség után.
Mindeközben nem veszíthetjük el az egyedül biztos viszonyítási
pontot. Ha életünk tengere viharos éjszakába fordul is, a Szent-
háromság biztos jelzőfénye sohasem alszik ki. Mindig látszik,
világol és emlékeztet. Egyedül Isten tud teljes és örök életre
szóló gyógyulást adni.

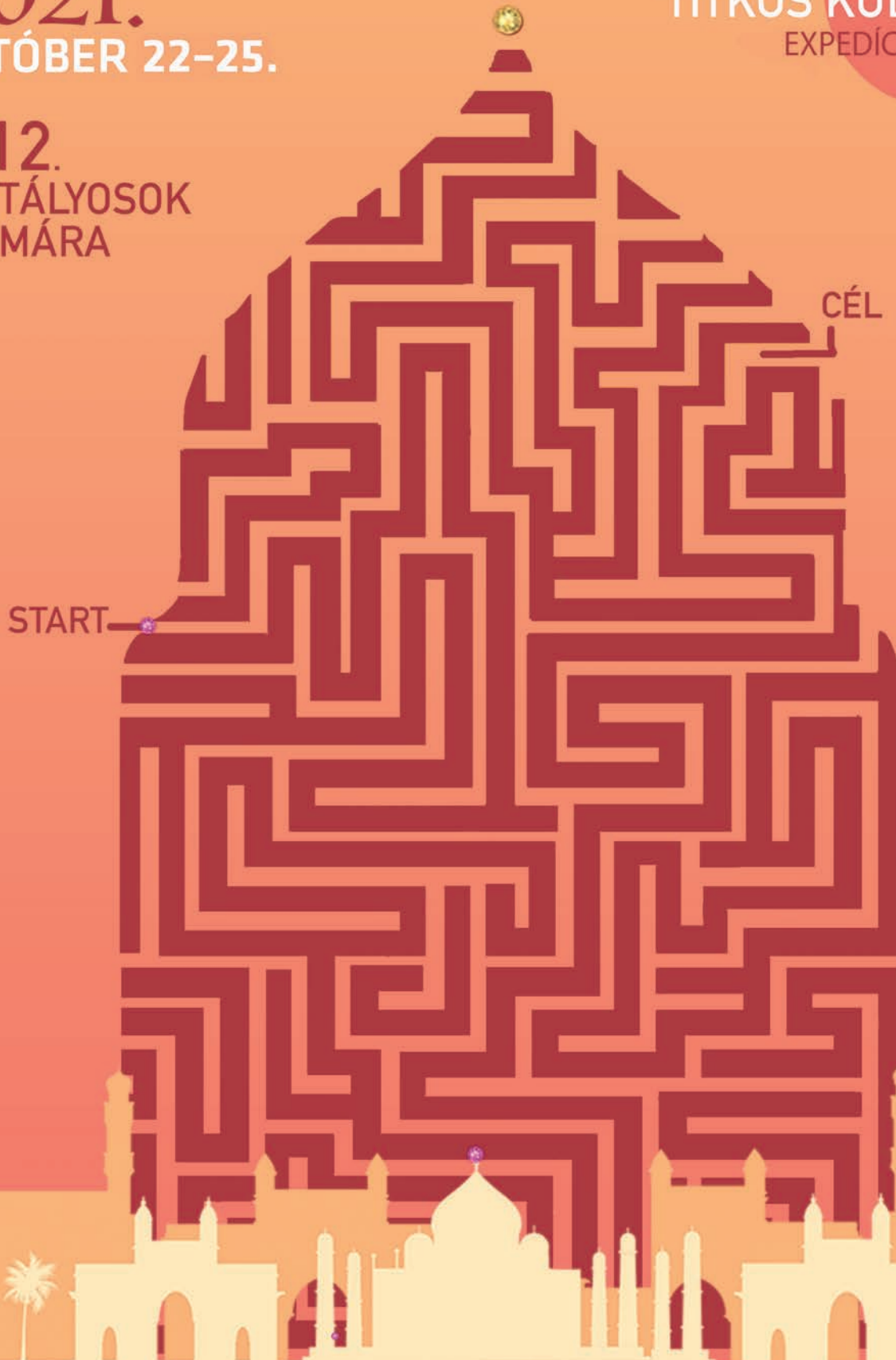

PILISCSABA

2021.
OKTÓBER 22-25.

5-12.
OSZTÁLYOSOK
SZÁMÁRA

1. KÖSZI
TITKOS KÜLDETÉS
EXPEDÍCIÓS TÁBOR

A maharadzsa kincse

Kedvezmény Luther Válogatott Műveire

október 1-31.

Minden kötetre
20% kedvezmény

A hét kötetet egyben több mint
25%-kal olcsóbban kínáljuk:

34 930 forint helyett 24 990 forintért.

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518